

JAARVERSLAG

2022

STICHTING H³O

voor

christelijk peuterwerk, kinderopvang,
primair en voortgezet onderwijs

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	4
2	VERSLAG COLLEGE VAN BESTUUR.....	5
2.1	ALGEMEEN INSTELLINGSBELEID	5
2.2	BELEIDSVOORNEMENS EN -REALISATIE 2022	6
2.2.1	Inleiding.....	6
2.2.2	Strategisch kader	7
2.2.3	De ambities voortkomend uit het SBP 2019-2023	8
2.2.4	Evaluatie bestuursjaarplan 2022.....	8
2.3	ONDERWIJSKWALITEIT EN OPBRENGSTEN	14
2.3.1	Onderwijskundig beleid	14
2.3.2	Gerealiseerde onderwijsopbrengsten	15
2.3.3	Uitgevoerde activiteiten.....	20
2.3.4	Nationaal programma onderwijs	23
2.3.2	Waardering	29
2.4	PERSONEELS- EN ORGANISATIEBELEID EN MIDDELEN	30
2.4.1	Personeels- en organisatiebeleid.....	30
2.4.2	Middelen	34
2.4.3	Van prestatiebox naar verbetering strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten en schoolleiders	36
2.4.4	Convenantsmiddelen VO.....	36
2.4.5	Werkdrukmiddelen.....	37
2.5	FINANCIEEL BELEID	38
2.5.1	Ontwikkelingen en risico's.....	38
2.5.2	Risicobeheersingsstelsel	42
2.5.3	Risicobeheersingsmaatregelen	43
2.5.4	Allocatie van middelen / verdelingsmodel	44
2.5.5	Wenselijke omvang weerstandsvermogen.....	47
2.5.6	Financiële positie per 31 december 2022	49
2.5.7	Analyse resultaat 2022.....	53
2.5.8	Investerings-, financieringsbeleid en treasuryverslag	54
2.5.9	Continuïteitsparagraaf	55
2.6	ONDERTEKENING COLLEGE VAN BESTUUR.....	62
2.7	VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	62
3	GECONSOLIDEERDE JAARREKENING.....	69
3.1.	GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022 (na resultaatbestemming).....	69
3.2.	GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022	70
3.3.	GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2022	70
3.4.	ALGEMENE TOELICHTING.....	71
3.4.1.	Activiteiten	71
3.4.2.	Continuïteit.....	71
3.4.3.	Consolidatie en verbonden partijen	71
3.4.4.	Kasstroomoverzicht	73
3.4.5.	Schattingen	73
3.5.	GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA	73
3.5.1.	Algemeen	73
3.5.2.	Materiële vaste activa	73
3.5.3.	Financiële vaste activa	74
3.5.4.	Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	74
3.5.5.	Vorderingen	74
3.5.6.	Liquide middelen	75
3.5.7.	Eigen vermogen	75
3.5.8.	Voorzieningen	76
3.5.9.	Kortlopende schulden.....	77

3.6.	GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT.....	77
3.6.1.	Algemeen	77
3.6.2.	Opbrengstverantwoording	77
3.6.3.	Overheidssubsidies	77
3.6.4.	Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	78
3.6.5.	Personeelsbeloningen.....	78
3.6.6.	Bijzondere posten.....	78
3.6.7.	Financiële baten en lasten	78
3.7.	TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022	78
3.7.1.	Activa	78
3.7.2.	Passiva.....	81
3.8.	TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022...	86
3.8.1.	Toelichting op de baten	86
3.8.2.	Toelichting op de lasten.....	88
3.8.3.	Toelichting op de financiële baten en lasten	94
3.8.4.	Belastingen.....	94
3.8.5.	Resultaat deelnemingen	94
3.9.	ENKELVOUDIGE BALANS STICHTING H ³ O PER 31 DECEMBER 2022	95
3.10.	ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN STICHTING H ³ O 2022	95
3.11.	STAAT VAN BATEN EN LASTEN SECTOREN H ³ O 2022.....	96
3.12.	ENKELVOUDIG KASSTROOMOVERZICHT STICHTING H ³ O 2022	98
3.13.	NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	99
4	OVERIGE TOELICHTING	100
4.1.	VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING	100
4.2.	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	101
4.3.	MODELLEN	101
5	OVERIGE GEGEVENS	108
5.1.	CONTROLEVERKLARING	108
6.	BIJLAGEN.....	113
	BIJLAGE 1 – LEERLINGENAANTALLEN VO/PO/HP EN AANTAL GROEPEN PW/KO	113
	BIJLAGE 2 – STAAT VAN RESERVES.....	114
	BIJLAGE 3 – VERKLARENDE LIJST VAN AFKORTINGEN	116

1 INLEIDING

Stichting H₃O legt met dit jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beleid in 2022 en de resultaten hiervan. 2022 is het vierde uitvoeringsjaar van het strategisch plan 2019-2023. Het jaarverslag is in eerste instantie bedoeld voor de Raad van Toezicht en de externe stakeholders, daarnaast voor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (www.minocw.nl). Het laat zien hoe H₃O vorm gegeven heeft aan haar beleid, en hoe beschikbaar gestelde middelen zijn ingezet.

Het jaarverslag bestaat uit vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 1 is de inleiding opgenomen. In hoofdstuk 2 wordt aan de hand van de speerpunten in het jaarplan 2022 verslag gedaan van de activiteiten in het bestuursverslag en is de continuïteitsparagraaf met het verslag van de Raad van Toezicht opgenomen. Hoofdstuk 3 bevat de financiële verantwoording met de integrale jaarrekening. Hoofdstuk 4 bevat de overige toelichting, zoals de resultaatbestemming en de verplicht voorgeschreven modellen, en hoofdstuk 5 de controleverklaring van de accountant. Tenslotte is een aantal bijlagen toegevoegd betreffende de leerlingaantallen in het VO en het PO en het aantal groepen in de kinderopvang, de staat van reserves en een verklarende lijst van de gebruikte afkortingen. Zoals gebruikelijk heeft de accountantscontrole in goed overleg plaatsgevonden en heeft onze nieuwe accountant Van Ree een managementletter bij de tussentijdse controle en accountantsrapportage bij de jaarrekening uitgebracht.

De minister van OCW voor basis- en voortgezet onderwijs heeft de schoolbesturen gevraagd in het jaarverslag 2022 enkele vastgestelde maatschappelijke thema's toe te lichten. Stichting H₃O heeft ervoor gekozen om deze thema's te behandelen binnen de bestaande indeling van het bestuursverslag. De thema's zijn als volgt terug te vinden in het bestuursverslag:

Strategisch personeelsbeleid (HRM)	VO en PO	Subparagraaf 2.4.1.
Passend onderwijs	VO en PO	Subparagraaf 2.3.3.
Allocatie van middelen	VO en PO	Subparagraaf 2.5.4.
Toetsing en examinering	VO	Subparagraaf 2.3.2.
Convenantsmiddelen	VO (*)	Subparagraaf 2.4.4.
Werkdrukmiddelen	VO en PO (*)	Subparagraaf 2.4.5.
Onderwijsachterstanden	PO	Subparagraaf 2.3.3.
Nationaal programma onderwijs	VO	Subparagraaf 2.3.4.

* 2 thema's uit 2021 die in 2022 zijn vervallen, worden alsnog toegelicht.

Dit jaarverslag is geschreven nadat vrijwel alle corona-maatregelen zijn vervallen maar we nog dagelijks te maken hebben met de gevolgen van de coronacrisis. Opnieuw zijn wij het afgelopen jaar onder de indruk geraakt van de grote inzet en deskundigheid van de medewerkers van H₃O. Wij willen onze medewerkers op deze plaats nogmaals van harte bedanken en onze welgemeende waardering uitspreken: uw inzet voor de ouders, de leerlingen en de kinderen is bewonderenswaardig.

Dirk van der Bijl en Frans Cornet
College van Bestuur stichting H₃O

2 VERSLAG COLLEGE VAN BESTUUR

2.1 ALGEMEEN INSTELLINGSBELEID

Gegevens rechtspersoon

Naam	:	Stichting H ₃ O voor christelijk peuterwerk, kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs
Adres	:	Kolfstraat 120
Postadres	:	Postbus 151
Plaats	:	3300 AD Dordrecht
Telefoon	:	078-8905000
E-mail	:	secretariaat@h3o.nl
Internetsite	:	www.h3o.nl
Bestuursnummer	:	30582
Voorzitter College van Bestuur	:	drs. D. van der Bijl MME
Lid College van Bestuur	:	F.N. Cornet MLE
Controller	:	drs. L.H.M. van Stiphout
Telefoon	:	078-8905008
E-mail	:	rvanstiphout@h3o.nl

Organisatie

Juridische structuur

De organisatie heeft de stichtingsvorm als rechtspersoon. De stichting is opgericht op 1 januari 2006; de oudste rechtsvoorganger is opgericht in 1876. Aan de stichting is een steunstichting verbonden: Stichting Steun Christelijk Onderwijs Dordrecht (SCOD).

Vanaf 2 januari 2017 is H₃O enige bestuurslid van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (bestuursnummer 41466) in de persoon van de voorzitter College van Bestuur. De Raad van Toezicht van H₃O is tevens benoemd tot Raad van Toezicht van deze stichting. De stichting houdt een praktijkschool, de Hans Petrischool, in stand.

Organisatiestructuur

H₃O heeft een bestuursmodel met een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. H₃O kent drie sectoren: primair onderwijs, voortgezet onderwijs en kinderopvang. Het College van Bestuur voert maandelijks overleg met de directies. Het College van Bestuur en het bestuurssecretariaat zijn gevestigd in het bestuursbureau, evenals ondersteunende diensten op het gebied van P&O, communicatie, ICT, huisvesting en financiën.

Kernactiviteiten

H₃O draagt de verantwoordelijkheid voor dertien locaties voor peuteropvang, acht locaties voor buitenschoolse opvang, twee kinderdagverblijven, tien Integrale KindCentra (IKC's), een school voor speciaal basisonderwijs en een brede scholengemeenschap van vmbo tot en met gymnasium. De activiteiten vinden plaats op basis van het nieuwe strategisch beleidsplan 2019-2023 'Kleur bekennen. Samen innoveren, verschillend profileren'. In de begroting 2022 zijn de beleidsvoornemens en de daarvoor benodigde middelen met elkaar in verband gebracht. In dit jaarverslag worden de beleidsvoornemens en de realisatie met elkaar vergeleken. Zoals hierboven aangegeven draagt H₃O vanaf 2017 tevens de verantwoordelijkheid voor een school voor praktijkonderwijs.

Nevenfuncties College van Bestuur

De voorzitter College van Bestuur van stichting H3O, dhr. van der Bijl, heeft twee onbezoldigde nevenfuncties: lid Raad van Advies van het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN) Zuid-Holland en lid bestuur Hermusfonds voor auditief en communicatief beperkten. Het lid College van Bestuur, dhr. Cornet, heeft geen nevenfuncties. Dhr. van der Bijl is qualitate qua voorzitter College van Bestuur van de stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht en vanuit de functie van voorzitter College van Bestuur H3O tevens statutair directeur van Facilitair Bedrijf Dordrecht BV.

Goed bestuur

Code

De stichting past de code goed onderwijsbestuur van de VO-Raad toe. Deze is in 2019 geactualiseerd. Aan de 4 'pas-toe-bepalingen' (lidmaatschapseisen VO-Raad) wordt voldaan. De code goed onderwijsbestuur VO 2019 wordt jaarlijks gemonitord in hoeverre aan alle aspecten van deze code wordt voldaan. Bij veranderingen of geconstateerde tekortkomingen worden maatregelen genomen om te blijven voldoen aan de bepalingen uit deze code.

Naast het College van Bestuur houdt de Raad van Toezicht zich eveneens bij haar werkzaamheden aan de code goed onderwijsbestuur VO 2019, waarbij de werkwijze in een reglement is vastgelegd.

Managementstatuut

Op basis van het managementstatuut zijn de directeurs verantwoordelijk voor het door hen gevoerde beleid, binnen de door het College van Bestuur vastgestelde kaders en goedgekeurde jaarplannen en begrotingen. Directeurs van IKC's zijn ook verantwoordelijk voor de opvanglocaties gevestigd in de school.

Klachten

Bij de landelijke klachtencommissie werd in 2022 één klacht ingediend door ouders/verzorgers. Deze klacht is tijdens de procedure door ouders/verzorgers ingetrokken. Overige klachten werden op bestuurs-, school- of locatieniveau afgehandeld.

Bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen zijn geen klachten en geschillen binnen gekomen. De klachten- en geschillenregeling Kinderopvang en Peuterspeelzalen wordt vanaf 1 januari 2016 uitgevoerd door deze commissie waar H3O zich bij aan heeft gesloten.

2.2 BELEIDSVOORNEMENS EN -REALISATIE 2022

2.2.1 Inleiding

Het jaar 2022 is het vierde jaar van het strategisch beleidsplan 2019-2023 'Kleur bekenen, Samen innoveren, Verschillend profileren.'

Leer je gelukkig

H3O bekent kleur. Wij staan voor goede christelijke opvang en goed onderwijs in Dordrecht. Het gaat ons om het geluk van kinderen, nu en in de toekomst. Onze medewerkers spelen daarbij een sleutelrol. Zijn zij gelukkig in hun werk, dan profiteren de leerlingen daarvan. In ons strategisch beleidsplan (SBP) beschrijven we waar onze prioriteiten liggen. Dat doen we vanuit de vertrouwde missie, visie en waarden.

MISSIE

H3O biedt vanuit de christelijke identiteit een ontwikkelingsproces op maat, waarin medewerkers hun talenten ontdekken, ontplooien en benutten om kinderen en jonge mensen zich te laten ontwikkelen tot verantwoordelijke, goed toegeruste wereldburgers.

VISIE

H3O werkt aan een doorgaande leer- en ontwikkelingslijn, waarin hoofd, hart en handen de leidraad vormen voor samen leven, werken en leren. H3O biedt warmte en veiligheid voor kinderen van 0 tot 18 jaar in een uitdagende, inspirerende omgeving. H3O is een betrouwbare, lerende organisatie die intern en extern verantwoording aflegt.

WAARDEN

H3O is professioneel, innovatief, dynamisch en opbrengstgericht. Medewerkers zijn inclusief denkend, ruimte gevend, ambitieus, trots op de organisatie, open, respectvol, verantwoordelijk en solidair.

Gedurende het schooljaar 2020-2021 is het realiseren van de acties en doelen van het SBP grotendeels stil komen te liggen door de coronacrisis en de vele personele wisselingen binnen het College van Bestuur (CvB) en directies van H3O. In het schooljaar 2021-2022 is de focus gelegd op het herstel na de coronacrisis: het NPO-plan. Dat is met succes gebeurd: verreweg de meeste scholen hebben stijgende leerprestaties weten te realiseren. Een resultaat waar we trots op zijn. De keerzijde van dit alles is dat de implementatie van het SBP en de schoolontwikkeling van onze scholen in algemene zin stagneerde. In 2022 hebben we de ambities vanuit het SBP voortvarend opgepakt en mooie resultaten bereikt (zie paragraaf 2.2.4.).

2.2.2 Strategisch kader

2.2.3 De ambities voortkomend uit het SBP 2019-2023

We hebben gelukkige leerlingen door goed onderwijs

Onderwijs en opvang van goede kwaliteit. Daar zetten we ons dagelijks voor in. We staan voor gelukkige leerlingen en goede resultaten. Onze scholen ontwikkelen zich naar 'goed' volgens het waarderingskader van de Onderwijsinspectie.

We hebben gelukkige professionals

Onze medewerkers staan op de eerste plaats. Zijn zij gelukkig in hun werk, dan profiteren de leerlingen daarvan. Wij willen ons personeel boeien en binden aan H³O. Wij streven naar professionaliteit en werkgeluk bij de medewerkers.

We hebben een kleurrijke christelijke identiteit

Onze H³O opvang- en onderwijslocaties staan in Dordrecht. Een stad die sterk verandert. Dordrecht kenmerkt zich door een hoge diversiteit.

De locaties van H³O komen voort uit de protestants-christelijke traditie en gaan door hetzelfde proces van verandering als de stad. Veel ouders/verzorgers, kinderen en medewerkers van andere landen, culturen en religieuze overtuigingen vinden hun weg naar onze opvang- en onderwijslocaties. Daar staan wij open voor. Iedereen hoort erbij.

Het is een mooie opgave om onze kleurrijke christelijke identiteit vorm te geven op een manier die past bij onze tijd en de omgeving waarin wij werken. Met onze principes en kernwaarden aan de ene kant en openheid voor nieuwe en andere opvattingen aan de andere kant.

We hebben binnen H³O betekenisvolle informatie

Voor H³O is het belangrijk dat relevante informatie uit de verschillende sectoren goed bij elkaar komt. Waarbij wij tijd en energie stoppen in dat wat echt belangrijk is voor de kwaliteit. H³O heeft de ambitie te ontwikkelen van een status van financial control naar management control. Het realiseren van organisatiedoelstellingen staat centraal bij management control: het sturen, beheersen, verantwoorden en toezien op strategische doelen.

2.2.4 Evaluatie bestuursjaarplan 2022

We hebben gelukkige leerlingen door goed onderwijs

Uitgevoerde actiepunten:

- De scholen hebben hun NPO-plannen 2021-2022 om opgelopen leerachterstanden weg te werken afgerond. Dit is op meerdere scholen terug te zien in de stijgende leeropbrengsten.
- Alle scholen hebben een zelfevaluatie gedaan aan de hand van het waarderingskader van de inspectie.
- Alle scholen zijn ge-audit op het waarderingskader van de inspectie.
- Het ZOO-document ("Zicht Op Ontwikkeling") is doorontwikkeld van een 'overzichtsdocument' naar een 'analysedocument'.
- Alle scholen hebben in hun jaarplan 2022-2023 actiepunten opgenomen n.a.v. het auditrapport van hun school.
- Er zijn twee 'tandembijeenkomsten' voor directeuren en IB-ers rondom relevante onderwijskundige kwaliteitsthema's georganiseerd. Eén was een gesprek over het concept-ondersteuningsplan met de directeur-bestuurder van het SWV. De ander ging over de zorgplicht van scholen.

- Er is naast de bovenschoolse adviseur Onderwijs en Kwaliteit een bovenschoolse IB-er aangesteld, die de IB-ers op scholen ondersteunt/adviseert bij uitvoerende taken als invullen OOP's en de (bovenschoolse) formats actueel houdt.
- Er is een start gemaakt o.l.v. onderwijsadviesbureau Beekveld & Terpstra (B&T) om te komen tot een nieuw koersplan van H3O. Zij hebben in kaart gebracht welke bouwstenen er al aanwezig zijn om dat koersplan te schrijven. Denk bijvoorbeeld aan de strategische keuze die H3O heeft gemaakt onder de titel "Leer je gelukkig" en "alle scholen ontwikkelen zich naar goed". Het nieuwe koersplan zal geen radicale koerswijziging voor de stichting inhouden, maar wel zorgen voor aanscherping van onze ambities, zodat deze richtinggevend en inspirerend worden.
- Er is een start gemaakt o.l.v. B&T om de bovenschoolse kwaliteitszorg m.b.t. het VO vorm te geven: wat gebeurt er op schoolniveau op het gebied van kwaliteitszorg en wat is er op bestuursniveau nodig om de kwaliteit van het VO te monitoren?
- H3O heeft een accreditatie ontvangen voor Erasmus+. Dat sluit goed aan bij ons beleid om leerlingen zich te laten ontwikkelen naar goede wereldburgers. Onze leraren en leerlingen kunnen gesubsidieerd internationale contacten en kennis opdoen.
- Op het Insula College is het project Insula Connect van start gegaan. M.b.v. een driejarige subsidie geven we op een eigentijdse en intensieve wijze vorm aan burgerschapsonderwijs.

Reflectie van het CvB:

We zijn trots op de behaalde resultaten n.a.v. de NPO-plannen. We zijn tevreden over de adequate en gedegen manier waarop het traject "alle scholen ontwikkelen zich naar goed" nu is opgepakt. Duidelijk is geworden dat er nog wel werk aan de winkel is op diverse scholen om waar te maken wat we beloven, namelijk dat we "staan voor goed onderwijs. Dat beloven we". We zijn optimistisch gestemd dat enkele van onze scholen in 2023 'goed' zou kunnen zijn. We maken ons anderzijds ook wel zorgen, omdat het door het personeelstekort lastig is voor sommige scholen om voldoende gekwalificeerd personeel te krijgen.

Erasmus+ en Insula Connect zijn twee voorbeelden van prachtige initiatieven waarmee op bevlogen wijze invulling wordt gegeven aan strategische doelstellingen uit ons SBP.

Het is zichtbaar dat scholen na corona en het herstelplan tijd nodig hebben om de schoolontwikkeling die voor corona in gang was gezet, weer adequaat in gang te zetten.

We hebben gelukkige professionals

Uitgevoerde actiepunten:

- Voorjaar 2022 is een eerste 'gelukspeiling' onder medewerkers uitgevoerd door Bureau Happiness.
- Alle directeurs hebben n.a.v. deze peiling actiepunten geformuleerd en deze gedeeld met het CvB.
- De administratieve en inhoudelijke instroming (onboarding) voor nieuwe medewerkers is verbeterd. Een nieuwe baan is een gebeurtenis waarbij een medewerker in korte tijd in een geheel nieuwe situatie terechtkomt en veel nieuwe kennis en vaardigheden opdoet. Goede onboarding vergemakkelijkt en ondersteunt de medewerker tijdens dit proces. Administratief is dit nu beter ingeregeld in AFAS Insite.
- Alle nieuwe leraren in het PO vullen een ODC-meting in en krijgen een terugkoppeling in een gesprek. Bij de start van het nieuwe schooljaar is er een bijeenkomst voor alle nieuwe medewerkers waarop de voorzitter van het CvB de missie en visie van H3O toelicht en het boekje "Leer je gelukkig" wordt verstrekt.

- De digitale academie van H3O is i.s.m. Kien ICT live gegaan onder de naam H3O Leren en Ontwikkelen. Alle medewerkers kunnen daarin online cursussen volgen en digitale events bijwonen.
- Er is een werkgroep gesprekkencyclus ingesteld, die bezig is voorstellen te formuleren om de traditionele gesprekkencyclus te moderniseren naar een eigentijdse performancecyclus.
- Samen met een ander schoolbestuur bieden we een incompany schoolleidersopleiding in Dordrecht.
- Enkele potentiële schoolleiders krijgen de gelegenheid op hun school managementervaring op te doen en worden daarbij gecoacht door één van onze directeurs.
- We zijn een MBO-opleidingsklas gestart voor Pedagogische Educatieve Medewerkers. Na het succesvol afronden van deze opleiding krijgen de deelnemers zowel een diploma Pedagogisch Medewerker alsmede Onderwijsassistent.
- Op 5 oktober 2022 hebben we een H3O-inspiratiedag gehouden over het thema 'werkgeluk en de gelukkige leerling'.

Reflectie van het CvB:

Het is zeer vermeldenswaardig dat na jaren van oriëntatie door de programmagroep in 2022 de digitale academie online is gekomen. De mogelijkheden die dat biedt voor de scholing en ontwikkeling van onze medewerkers zijn groot. Zaak is wel dat dit nu verder geïntroduceerd, geïmplementeerd en geïncorporeerd wordt bij ons personeel en personeelsbeleid.

Het is een mooie ontwikkeling dat we nu enkele interne mogelijkheden tot scholing hebben. Een initiatief dat in de toekomst zeker aangevuld kan worden voor andere doelgroepen binnen onze medewerkers.

We zijn trots op de voortvarendheid waarmee de programmagroep met dit strategisch thema aan de slag is gegaan. In 2023 gaan we daar verder op doorpakken, zodat het 'onboardingsproces' nog meer cachet krijgt. Ook is het van belang dat we dan daadwerkelijk met een nieuwe gesprekkencyclus gaan starten, want dat is nu enigszins verzand binnen H3O.

We hebben een kleurrijke christelijke identiteit

Uitgevoerde actiepunten:

- De dialoog over identiteit is op meerdere manieren en met meerdere gremia opgestart:
 - Tijdens de H3O-tweedaagse is o.l.v. de programmagroep identiteit tijdens een mooi en waardevol dagdeel gesproken over en in beeld gebracht wat de drijfveren (normen en waarden) van de directeurs, CvB en staf zijn.
 - O.l.v. 'Verus' is op de Raad van Toezicht (RvT) startdag 2021-2022 besproken dat "levensbeschouwelijke burgerschapsvorming" wat de RvT en CvB betreft een passend concept zou kunnen zijn als antwoord op de veranderende identiteit en samenleving en de voorgenomen doelstellingen zoals geformuleerd in het jaarplan 2022.
 - Het concept 'levensbeschouwelijke burgerschapsonderwijs' is door Verus geïntroduceerd tijdens een MT-Totaal (overleg tussen CvB, directeurs en stafleden).
- Op de H3O-inspiratiedag is tijdens de opening en hoofdlezing nadrukkelijk aandacht besteed aan het christelijk gedachtegoed rondom het thema 'leer je gelukkig'.

Reflectie van het CvB:

We hebben het (weer) over identiteit! Dat feit alleen al vinden we als CvB waardevol en winst. Identiteit is geen statisch iets. Op het moment dat dat 'gestold' is, leeft het niet meer. De identiteit levendig houden door erover te spreken is al een doel op zich. De gesprekken vinden in alle openheid plaats, het CvB hoopt dat deze openheid blijft en dat we in dialoogvorm 'het verhaal van H3O' formuleren. We zijn aangenaam verrast hoe het

door Verus geïntroduceerd concept “levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs” antwoord geeft op een aantal vragen en uitgangspunten die we bij de start van dit traject in ons jaarplan 2022 hadden opgeschreven. We zien er naar uit dat dit in 2023 een vervolg krijg door dit verder in te kleuren aan de hand van wat er wordt opgehaald in de verhalen binnen onze scholen. Immers, identiteit is niet iets van op het papier, maar wat leeft in de mensen.

We hebben binnen H³O betekenisvolle informatie

Uitgevoerde actiepunten:

- Geïnventariseerd welke gegevens/kengetallen voor directeuren relevant zijn. We zoeken kengetallen die ondersteunend zijn aan het primaire onderwijsproces en de kinderopvang. Deze onderverdeeld in kengetallen die doorlopend beschikbaar moeten zijn en kengetallen die eenmaal per jaar verzameld kunnen worden.
- De programmagroep heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar software die beschikbaar is om belangrijke financiële en personele informatie vanuit de FA en PSA eenvoudig te ontsluiten voor de directeuren.
- Beslissing is genomen om het ‘dashboard’ in AFAS Insite in te bouwen, Optimo wordt gecontracteerd om dat voor H³O te gaan doen.
- De eerste stap is gezet: AFAS Insite is qua vormgeving flink verbeterd.
- Bestuurs- en beleidsdocumenten worden in AFAS Insite opgeslagen, zodat deze toegankelijk zijn voor alle medewerkers.
- De MARAP-gesprekken zijn vervangen door een mid-term review, waardoor informatie meer in samenhang wordt bekeken en besproken en de focus verschuift van beheersmatig naar inhoudelijk.

Reflectie van het CvB:

Op dit strategische doel is er nog niet veel concreet bereikt. Maar een gedegen voorbereiding is het halve werk. De programmagroep heeft een weloverwogen beslissing genomen dat AFAS Insite hét informatiesysteem van H³O is. We zien er naar uit dat het in 2023 zijn beslag gaat krijgen en de directeuren overzichtelijk de belangrijkste sturingsinformatie van hun school op financieel en personeel gebied kunnen zien, zonder afhankelijk te zijn van de hulp of toelichting door medewerkers van het bestuursbureau. Het maakt het voor de directeuren makkelijker om de beschikbare financiën en informatie doelgerichter in te zetten.

Overige actiepunten

Relatie H³O met buitenwereld:

- Strategische overleggen met andere schoolbesturen over scholen en schoolgebouwen. Op welke locaties welke scholen? Wat is ‘levensvatbaar’? Op welke plekken in de stad plegen we nieuwbouw? Wat zijn logistiek de beste plekken in de wijken?
- Het CvB probeert binnen Dordrecht te bevorderen dat er minder ‘bestuurlijke drukte’ is.

Resultaat:

De overleggen hebben wel plaats gevonden, maar hebben vooralsnog tot niets geleid. Er zijn geen concrete plannen om de spreiding of clustering van de schoolgebouwen over de stad te verbeteren.

De bestuurlijke drukte is alleen maar verder toegenomen. Het aantal vergaderingen in Dordrecht is veel te noemen.

Versterking medezeggenschap:

Binnen H³O zijn veel verschillende medezeggenschapsorganen. Door deze versnippering functioneert de medezeggenschap niet altijd krachtig. Immers, geen enkel orgaan overziet het hele speelveld binnen H³O. Er moet sprake zijn van een integrale benadering van

de diverse aangelegenheden die betrekking hebben op zeggenschap en medezeggenschap. Samen met alle gremia overleggen we hoe we dat kunnen verbeteren.

Resultaat:

De werkgroep heeft o.l.v. 'Focusright' regelmatig vergaderd. Het CvB heeft een aantal werkbijeenkomsten bijgewoond. Bij de werkgroepleden ontstaat er steeds meer duidelijkheid en ook enthousiasme om tot één H₃O-Raad te komen. Bij de MR van het Insula College zijn er twijfels gerezen over de wenselijkheid van één H₃O-Raad. Men is bang dat het geluid van de medezeggenschap van het VO onvoldoende gewaarborgd is. Het CvB denkt dat er sprake is van een gerezen misverstand. Het doel is namelijk dat niet alleen de medezeggenschap op stichtingsniveau (over strategische aangelegenheden) wordt versterkt, maar ook de medezeggenschap op schoolniveau (over schoolaangelegenheden). We gaan dit tijdens het vervolg van het traject in 2023 verder bespreken.

Klachtenregeling:

Waar gewerkt wordt, worden ook fouten gemaakt. Wanneer personeelsleden of leerlingen/ouders klachten hebben, is het belangrijk dat die klachten zorgvuldig behandeld en zo mogelijk worden opgelost. Mede daarom heeft H₃O twee externe vertrouwenspersonen aangesteld. In 2022 loopt hun vierjarig termijn af. Dat is een goede aanleiding om de manier waarop binnen H₃O klachten worden behandeld in de breedte onder de loep te nemen en indien nodig te herzien. Dat willen we doen onder de deskundige begeleiding van het Centrum Vertrouwenspersonen+.

Resultaat:

Met instemming van alle inspraakorganen zijn er twee nieuwe klachtenregelingen vastgesteld: één voor het onderwijs en één voor de opvang. De procedures zijn nu helderder dan voorheen.

Huisvesting:

Resultaat:

IKC De Regenboog Centrum heeft een prachtig nieuw gebouw in gebruik genomen, passend bij de eisen van de moderne tijd.

Het ontwerp van IKC Prins Bernhardschool is gereed.

De nieuwbouw voor IKC Het Kristal heeft vertraging opgelopen doordat er verzuimd was een flora en fauna-onderzoek uit te voeren. Oplevering nieuwbouw staat gepland medio zomer 2024.

We hebben onderzocht of Evangelisch IKC Eden naar de Staart kon verhuizen, zodat de school meer ruimte krijgt voor de leerlingen en het houden van vieringen. Daarbij zijn de ouders/verzorgers en het team intensief betrokken. Uiteindelijk bleek daar onvoldoende draagvlak voor te zijn en heeft het CvB besloten de school niet te verhuizen. Door een stabilisering van het leerlingenaantal kan de school voorlopig nog in het huidige gebouw gehuisvest blijven.

De VO-schoolbesturen in Dordrecht zijn samen met de gemeente bezig een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op te stellen. Het CvB heeft eerst, samen met de VO-directeuren o.l.v. PentaRho, onze eigen wensen en strategie in kaart gebracht. De planning is dat er medio voorjaar 2023 door de gemeente Dordrecht een IHP voor het VO wordt vastgesteld, zodat duidelijk is wanneer er nieuwbouw of verbouw voor het Insulacollege gaat plaatsvinden.

Vmbo Leerpark:

Demografische ontwikkelingen en verstedelijking zorgen er op sommige plekken in Nederland voor dat steeds minder leerlingen instromen in het voortgezet onderwijs. Deze leerlingendaling zet de bereikbaarheid van de passende school en de betaalbaarheid van het voortgezet onderwijs onder druk. De grootste leerlingendaling binnen H₃O over de afgelopen jaren betreft het vmbo (Insula College, locatie Leerpark). Voor een goed en adequaat onderwijsaanbod is het wellicht noodzakelijk om een samenwerking met Stedelijk Dalton College aan te gaan in de vorm van een 'Drechtstedencollege'. Dit wordt het komende jaar onderzocht.

Resultaat:

Hoewel het leerlingenaantal van het Leerpark heel licht gestegen is t.o.v. 2021, staat nog steeds onder druk. We verliezen ook steeds meer marktaandeel. Door de bestuurswisseling bij het Daltoncollege zijn er geen stappen ondernomen voor evt. verdere samenwerking. Pragmatisch hebben we besloten intensiever in te zetten op een betere PR van het Leerpark om meer leerlingen te werven.

Personeelsbeleid:

Resultaat:

- Er zijn meerdere functies toegevoegd aan het functieboek van H³O, zoals de functie van adjunct-directeur en de functie van pedagogisch educatief medewerker. Dat is niet gebeurd met de bedoeling dat alle scholen ook daadwerkelijk de nieuwe functies op hun locatie invoeren, maar om de directies meer mogelijkheden te bieden hun formatie aan te passen aan de behoefte van hun school en de integratie tussen opvang en onderwijs te bevorderen.
- Promotiebeleid VO (helaas nog niet goedgekeurd door MR): Op basis van een transparant promotiebeleid onderwijsgevend kunnen scholen hiermee docenten die meer willen en kunnen, de mogelijkheid bieden carrière te maken voor de klas. Hogere docentfuncties worden door de directeur toegekend op basis van de schoolbehoefte, de functiebeschrijving en de matrix, de taakuitvoering en de kwaliteiten/competenties van docenten. Op basis van interne sollicitatiegesprekken wordt hierop gestuurd.
- In 2022 zijn we gestart met een praktijkklas hybride leren. Dit betekent dat een stagiaire zowel in de kinderopvang als in het onderwijservaring en kennis opdoet. De combinatiefunctie onderwijsassistent/pedagogisch medewerker komt steeds vaker voor op onze IKC's. Een goede ontwikkeling waarmee de IKC-gedachte verder vorm kan krijgen.
- Sinds een aantal jaren zijn we voortdurend intern onze medewerkers aan het ontwikkelen. Naast studenten die na hun opleiding aan het Insula College doorgaan naar een PABO en bij ons stage lopen, faciliteren wij de opleiding van onderwijsassistenten, de doorgroei van onderwijsassistenten naar leerkrachten of naar de Associate degree (Ad) Pedagogisch Educatief Professional. Met de laatste opleiding proberen we medewerkers duurzaam in te kunnen zetten omdat ze worden opgeleid voor Kinderopvang de begeleiding van kinderen van 0 - 13 jaar en daarmee een IKC medewerker worden.

Kinderopvang:

Resultaat:

- Er is een ondernemersregeling opgesteld, waardoor PM-ers in hun contract standaard meer uren krijgen voor allerlei niet-groepsgebonden taken rondom de opvang. Ook de scholing, coachgesprekken, functioneringsgesprekken e.d. zijn opgenomen in de contracturen. Daardoor hoeven ze geen meer-uren meer te schrijven. Dat scheelt in de administratieve lasten en voorkomt onduidelijkheden en ongelijkheden tussen de PM-ers onderling.
- Er zijn voor alle verplichte documenten en protocollen standaard H³O-documenten opgesteld ter ondersteuning en ontzorging voor de IKC's. Deze documenten kunnen vervolgens per locatie specifiek worden gemaakt.
- Het financiële resultaat van de kinderopvang is (weer) positief, mede dankzij de enorme inzet en flexibiliteit van onze medewerkers in de kinderopvang. We hebben alle opvangmedewerkers in het najaar 2022 beloond met een eenmalige uitkering.

2.3 ONDERWIJSKWALITEIT EN OPBRENGSTEN

2.3.1 Onderwijskundig beleid

a. Alle scholen ontwikkelen zich naar 'goed'

In 2019 is de start gemaakt met de doorontwikkeling van de H3O-scholen richting de waardering 'goed', volgens het onderzoekskader van de onderwijsinspectie. Na de coronacrisis is deze ontwikkeling in het verslagjaar weer voortvarend opgepakt.

In 2022 hebben alle scholen een zelfevaluatie uitgevoerd en zijn er op alle scholen externe audits georganiseerd om hen te ondersteunen bij hun opdracht om te komen tot het niveau 'goed'. Wanneer een school op een indicator een herstelopdracht heeft of een onvoldoende heeft gescoord, maakt het hiervoor een plan van aanpak.

Inmiddels zijn er 4 scholen bij de onderwijsinspectie aangemeld voor een onderzoek in 2023 naar 'Goed'.

b. Een (doorgaande) ontwikkeling van onze leerlingen

Om een optimale, ononderbroken ontwikkeling van onze leerlingen te realiseren, is het nodig dat wij onze leerlingen goed in beeld hebben en ons onderwijs afstemmen op hun ontwikkeling.

Op dit kwaliteitsgebied hebben de scholen stappen gezet rondom het in beeld brengen van hun populatie en hierop ambities gesteld die passend zijn bij de schoolweging en het spreidingsgetal. Tijdens een tandembijeenkomst, georganiseerd voor directeuren en intern begeleiders van het primair onderwijs, is er focus gelegd op het stellen van doelen en het doelgericht werken vanuit je schoolambitie. Per locatie wordt hier vervolg aan gegeven, passend bij de gestelde schooldoelen en ambities van het team.

Binnen H3O brengen alle PO-scholen de ontwikkeling van hun leerlingen in beeld middels het 'Zoo-document'. In dit document staan de onderwijsresultaten centraal, maar ook de ontwikkeling op sociaal-emotioneel vlak. Het pedagogisch-didactisch handelen van de leerkrachten wordt hierop afgestemd en veel H3O scholen zetten in op professionalisering van hun team op dit onderdeel. Bijvoorbeeld middels het werken vanuit het EDI (expliciete directe instructiemodel), het DPL (doordacht passend lesmodel) of het 4D-model (data-duiden-doelen-doen). Eind 2022 is het 'ZOO-document' aangescherpt om van het clusteren van data te komen tot een diepte-analyse en een heldere aanpak (Data-Duiden-Doelen-Doen).

c. Sociale Veiligheid

Scholen zijn volgens de wet veiligheid op school verplicht om jaarlijks een veiligheidsmeting uit te voeren. Scholen binnen H3O maken gebruik van verschillende, door de overheid goedgekeurde aanbieders;

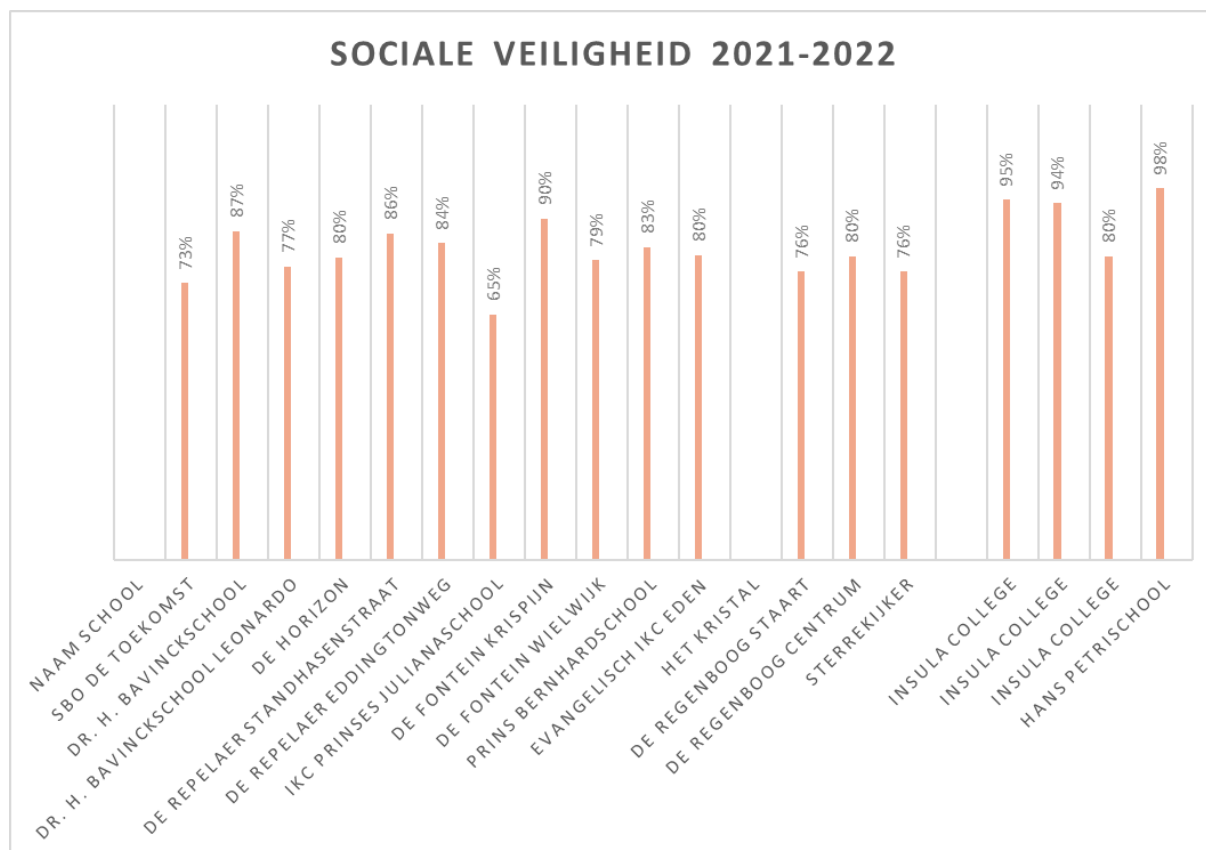
- Vensters PO en VO;
- Zien!;
- Sociale Veiligheid Leerlingen (Scholen met Succes);
- KiVa;
- Scol;
- LAKS Monitor.

Binnen H3O willen we dat alle kinderen zich veilig voelen op school. Wanneer een school zich zorgen maakt over de sociale veiligheidsbeleving, plaatsen we individuele, of soms

ook groepsinterventies. In de meeste gevallen worden deze uitgevoerd m.b.v. een arrangement vanuit het SWV.

Het voornemen is om in 2023 met CvB en Directies te reflecteren op de vraag welke score m.b.t. de sociale veiligheidsbeleving we onder onze leerlingen zouden (moeten) willen terugzien.

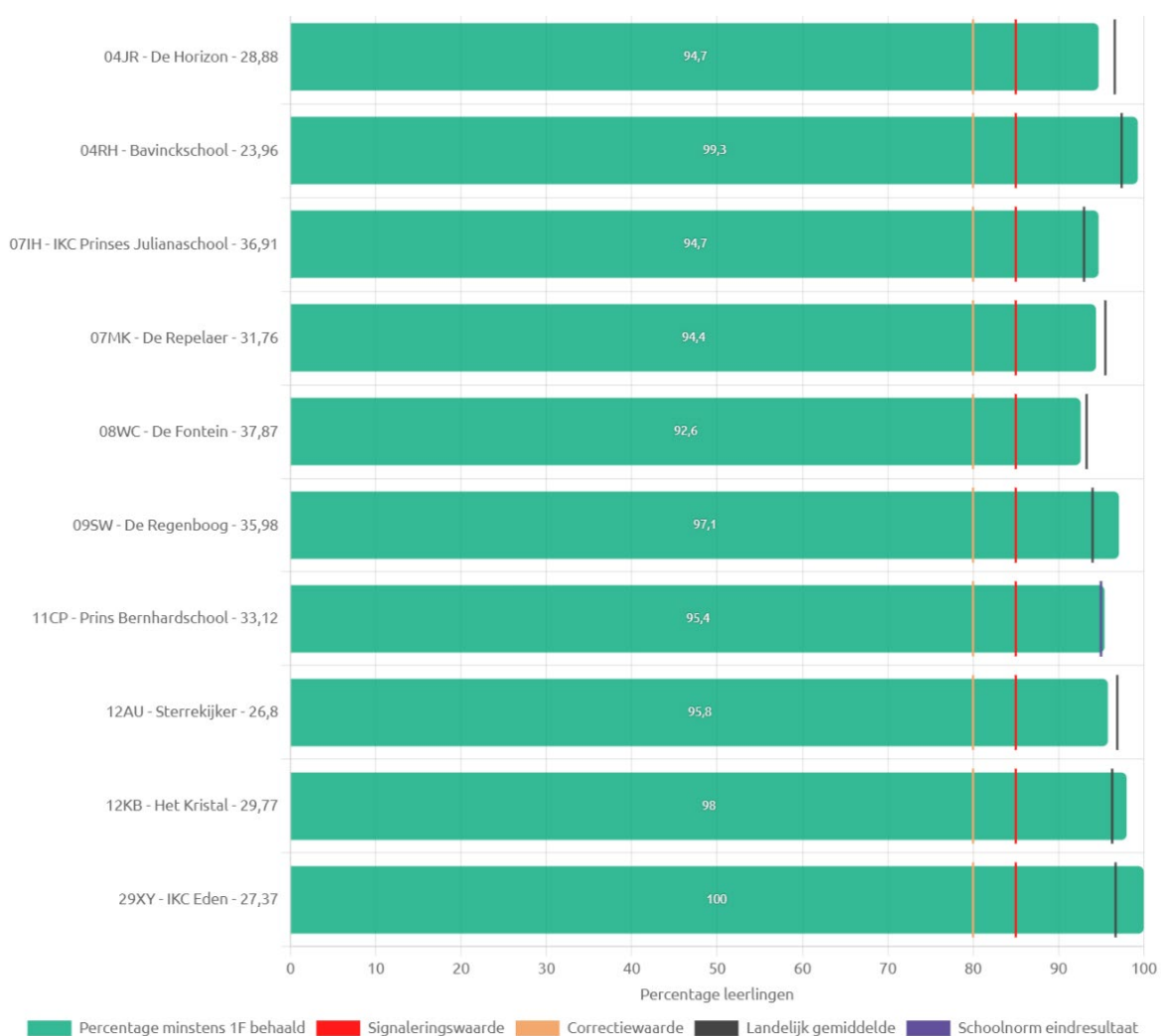
In de volgende grafiek is weergegeven wat de uitkomsten per school zijn van de veiligheidsmeting.

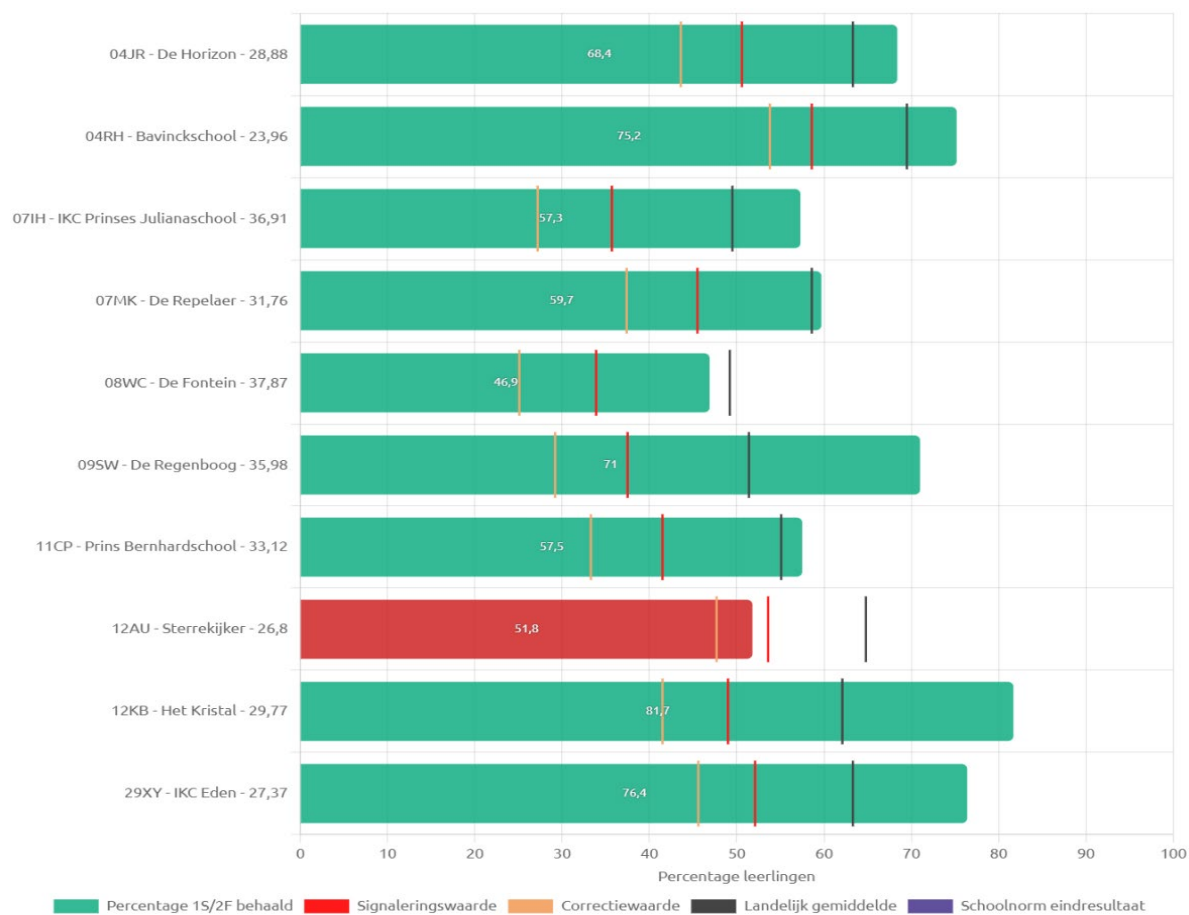

2.3.2 Gerealiseerde onderwijsopbrengsten

Een van de kerntaken van ons onderwijs is dat we leerlingen kennis en vaardigheden bijbrengen. In onderstaande tabellen wordt een weergave getoond van de behaalde resultaten van onze PO en VO scholen in 2022.

a. Referentieniveaus Eindtoets PO (eindtoets 2022)

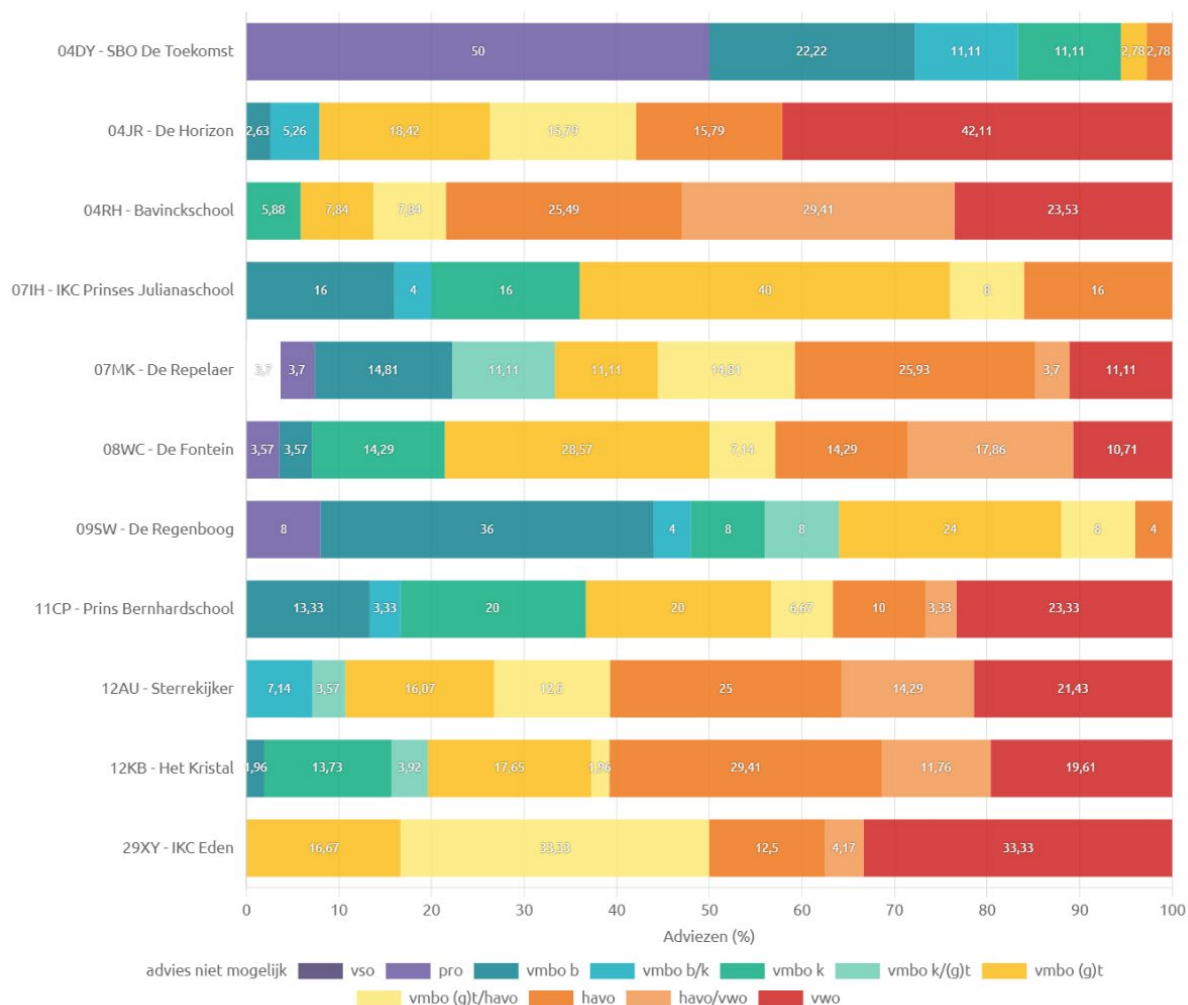

b. Schooladviezen per PO-locatie (schooljaar 2021-2022)

Schooladviezen per organisatie (2021 / 2022)

Ultimview van ParnasSys

Gedownload op 20/03/2023

c. Inspectie-indicatoren per VO-locatie incl. toetsing en examinering 2022

Wat is de gemiddelde onderbouwsnelheid van de scholen in het bestuur, gebaseerd op de laatste drie schooljaren?

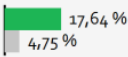
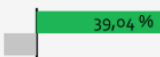
School		Onderbouwsnelheid (gemiddeld %)		19-20	20-21	21-22
Insula College havo/vwo	02CI-000	97,05 %		97,70%	95,91%	97,47%
		94,36 %				
Insula College mavo	02CI-002	97,44 %		97,52%	98,69%	96,10%
		94,16 %				
Insula College vmbo	02CI-001	93,80 %		97,11%	92,31%	91,77%
		93,68 %				

■ Schoolscore, op of boven de (gecorrigeerde) norm

■ Schoolscore, onder de (gecorrigeerde) norm

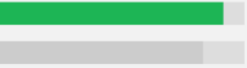
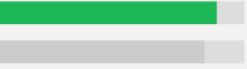
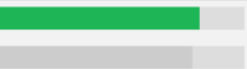
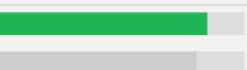
■ Inspectienorm voor de school

Wat is de onderwijspositie in leerjaar 3 t.o.v. het basisschooladvies (gebaseerd op de laatste drie schooljaren) voor de scholen binnen uw bestuur?

School en vergelijkgroep		Driejaarsgemiddelde	19-20	20-21	21-22
Insula College havo/vwo (havo / vwo)	02CI-000	 17,64 % 4,75 %	15,87 %	14,29 %	23,46 %
Insula College mavo (vmbo (g)t)	02CI-002	 -2,41 % -7,60 %	-2,31 %	-4,07 %	-0,65 %
Insula College vmbo (vmbo breed en vmbo breed / havo)	02CI-001	 39,04 % -10,05 %	37,21 %	38,10 %	43,10 %

 Schoolscore, op of boven de norm
 Schoolscore, onder de norm
 Inspectienorm voor uw school

Wat is het gemiddelde bovenbouwsucces van de scholen in het bestuur, gebaseerd op de laatste drie schooljaren?

School		Bovenbouwsucces (gemiddeld %)	19-20	20-21	21-22
vmbo-b					
Insula College vmbo	02CI-001	 91,38 % 83,16 %	90,74%	92,19%	91,07%
vmbo-k					
Insula College vmbo	02CI-001	 96,73 % 83,63 %	98,86%	96,08%	95,29%
vmbo-(g)t					
Insula College mavo	02CI-002	 93,39 % 84,15 %	95,73%	96,11%	88,59%
Insula College vmbo	02CI-001	 88,65 % 83,83 %	94,12%	80,85%	90,70%
havo					
Insula College havo/vwo	02CI-000	 81,72 % 78,89 %	89,65%	80,00%	76,17%
vwo					
Insula College havo/vwo	02CI-000	 84,84 % 80,46 %	92,91%	83,15%	78,62%

 Schoolscore, op of boven de (gecorrigeerde) norm
 Schoolscore, onder de (gecorrigeerde) norm
 Inspectienorm voor de school

Wat is het slaagpercentage per onderwijssoort 2021-2022?

		Slaagpercentage 2021-2022	Landelijk gemiddelde	Percentiel	Aantal deelnemers	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22
vmbo-b		100,0%	99,0 %	100	33	95%	95%	95%	100%	100%
Insula College vmbo	02CI-001	100,0%	99,0 %	100	33	95%	95%	95%	100%	100%
vmbo-k		100,0%	98,9 %	100	47	94%	98%	100%	98%	100%
Insula College vmbo	02CI-001	100,0%	98,9 %	100	47	94%	98%	100%	98%	100%
vmbo-(g)t		94,1%	95,8 %	25	237	89%	92%	98%	98%	94%
Insula College vmbo	02CI-001	100,0%	95,8 %	100	19	91%	96%	100%	91%	100%
Insula College mavo	02CI-002	93,6%	95,8 %	22	218	88%	91%	97%	99%	94%
havo		90,8%	90,5 %	46	119	90%	84%	96%	94%	91%
Insula College havo/vwo	02CI-000	90,8%	90,5 %	42	119	90%	84%	96%	94%	91%
vwo		86,4%	92,8 %	10	44	92%	83%	100%	88%	86%
Insula College havo/vwo	02CI-000	86,4%	92,8 %	15	44	92%	83%	100%	88%	86%

Legenda percentielscore

- Percentielscore 75 of hoger (25% best presterende scholen)
- Percentielscore tussen 25 en 75
- Percentielscore 25 of lager (25% slechtst presterende scholen)
- Percentielscore (nog) niet bepaald

2.3.3 Uitgevoerde activiteiten

Naast het werken aan de strategische pijlers van H3O, dient er ook geacteerd te worden op actuele en bijkomende elementen in het onderwijs. Daarvoor lopen er verschillende subsidies binnen H3O, van waaruit er gewerkt wordt aan kwalitatief hoogstaand onderwijs door professionele leerkrachten. Binnen H3O vinden wij het belangrijk dat er sprake is van een doorgaande leerlijn tussen de opvang, het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarom is er in 2022 wederom subsidie aangevraagd voor bijv. PO/VO-doorstroom. Tot slot streven wij naar passend onderwijs voor al onze leerlingen. Hiervoor is een goede samenwerking nodig met het samenwerkingsverband. Regionaal werken we samen met andere schoolbesturen in het kader van VMBO-Techniek. Specifiek voor H3O is de sector kinderopvang. Hieronder een verdere toelichting per item waar intensief op is ingezet in 2022. Op de middelen van het nationaal programma onderwijs (NPO) wordt ingegaan in de volgende subparagraaf.

a. Doorstroomprogramma's

Wederom een subsidiestroom waarmee H3O de leerlingen ondersteunt bij de voorbereiding op de doorstroom vanuit PO richting het VO. Met de samenwerking van een externe partij is gewerkt aan het versterken van de executieve vaardigheden, het verstevigen van de cognitieve basis en het voorbereiden van leerlingen op sociaal-emotioneel terrein. Dit alles gebeurt in samenwerking met de drie Insula-locaties van H3O. Daarnaast heeft het Insula College in 2022 tevens doorstroomprogramma's ingezet voor vmbo-havo en vmbo-mbo. In 2021 is een pilot praktijkgericht programma GL en TL gestart die doorloopt tot in 2024.

b. Passend Onderwijs

In het kader van passend onderwijs maakt H3O deel uit van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Dordrecht. Middels individuele-, groeps- en schoolarrangementen worden onze scholen ondersteund door het SWV om invulling te geven aan het Passend Onderwijs. Binnen de basisondersteuning dienen scholen de begeleiding van leerlingen zelfstandig te verzorgen, echter zodra er begeleidingsbehoeften zijn bij leerlingen die buiten deze basisondersteuning vallen, wordt er een beroep gedaan op de expertise van het SWV.

Alle H3O-scholen weten de weg naar het SWV goed te vinden. Op verschillende terreinen worden de scholen ondersteund vanuit expertise van het SWV. Zowel op sociaal-emotioneel niveau, als op de executieve functies wordt veel begeleiding ingekocht. Daarnaast wordt er ingezet op bewegend leren en een sterker fundamenteel niveau rondom didactiek. Mooi om te zien is de inzet op zowel uitdagend niveau aan de 'bovenkant' (hoogbegaafdheid), als talenten versterken op handelend niveau (klusklas).

Wanneer het, ondanks de ondersteuning van het SWV, niet lukt het onderwijs passend te maken op de behoeften van een leerling, wordt er een toelaatbaarheidsverklaring voor het SBO of SO aangevraagd bij het SWV. In het schooljaar 2022-2023 is bij SBO De Toekomst de 6^e SBO+groep gestart. Komend schooljaar (in 2023) wordt er een nieuw ondersteuningsplan gepubliceerd door het SWV, hierin wordt het niveau van de basisondersteuning herschreven en de begeleiding in de breedte- en diepteondersteuning wordt anders vormgegeven. Dit alles met als doel het Passend Onderwijs op de Dordtse scholen sterker te funderen.

c. Onderwijsachterstanden

Door de bekostigingsformule vanaf 2019 op basis van een CBS-indicator, uitgaande van de schoolweging van een school, komen 5 basisscholen in aanmerking voor extra gelden in relatie tot het bestrijden van onderwijsachterstanden. Deze vijf scholen hebben aansluitend een schoolspecifiek projectplan opgemaakt 'actief inspelen op onderwijsachterstanden'. In dit plan staat duidelijk omschreven welke doelstellingen de school nastreeft met de extra vrijgekomen middelen. Naast doelstellingen wordt er gewerkt vanuit de PDCA-cyclus om de middelen aansluitend te verantwoorden. Het thema onderwijsachterstanden is daarnaast een gespreksonderwerp in de midtermreview. De directeur legt daarin verantwoording af over de ingezette middelen en legt dit vast in het projectplan.

Bij het Insula College locatie Leerpark worden middelen voor LWOO en Leerplusarrangement ingezet om in de onderbouw de groepsgrootte te verkleinen om ervoor te zorgen dat met name de leerlingen met een LWOO- beschikking voldoende aandacht krijgen. Daarnaast is er een onderwijsassistent die de docenten ondersteund bij het didactische proces. Voor leerlingen die moeite hebben met het maken van huiswerk in de thuissituatie wordt de mogelijkheid geboden om op een aantal momenten op school onder begeleiding, van een docent die hiervoor wordt gefaciliteerd, het huiswerk te maken.

d. VMBO techniek

In de regio Dordrecht hebben scholen voor VMBO waaronder ook Insula College Leerpark, VSO en Praktijkonderwijs, gesteund door het bedrijfsleven én het MBO, een samenwerkingsverband gemaakt. Enerzijds om de kwaliteit van het technisch onderwijs te verbeteren, anderzijds om de motivatie van leerlingen voor de techniek te vergroten. Het is opvallend dat de werkgelegenheid in de techniek enorm is toegenomen en de belangstelling voor technische opleidingen in het VMBO daalt.

Via de subsidie Sterk Techniek Onderwijs heeft de regio Dordrecht ook dit jaar middelen ontvangen om bovengenoemde doelen te bereiken en de samenwerking tussen de betrokken scholen zowel PO, VO als MBO en het bedrijfsleven te verbeteren. Het bedrijfsle-

ven draagt door middel van cofinanciering bij aan de genoemde middelen; zij bieden gastlessen, meer stages, geven trainingen en adviseren de scholen. Op 1 januari 2020 is het project gestart met een doorlooptijd van vier jaar (2020-2023). Door corona zijn met name de gezamenlijke activiteiten tussen het bedrijfsleven en de scholen vertraagd. In 2022 is deze samenwerking opnieuw opgepakt.

e. Toelatingsbeleid en nieuwkomers

Toelatingsbeleid H3O

Onze stichting heeft een open toelatingsbeleid. Alleen bij ons Evangelisch IKC Eden vragen we de ouders/verzorgers van onze leerlingen de christelijke identiteit te onderschrijven of respecteren.

Nieuwkomers

Nieuwkomers binnen Dordrecht worden in principe opgevangen door het openbaar onderwijs. In het PO is dat de internationale schakelklas bij basisschool de Mondriaan en in het VO door het Stedelijk Dalton Lyceum.

Enkele nieuwkomers kiezen voor het Insula College. Hiervoor worden extra middelen van DUO ontvangen. Zij krijgen waar nodig extra ondersteuning en meer persoonlijke aandacht.

f. Kinderopvang

Kwaliteitsplan 4 pijlers POV

Vanaf 2020 is er geïnvesteerd in het kwaliteitsplan Kinderopvang waarbij de focus in de eerste plaats op de peuteropvang ligt. Hiermee wordt een financieel gezonde sector peuteropvang nagestreefd. De inhoud van het plan bestaat uit vier pijlers waar elke peuteropvanglocatie mee werkt: gezonde opvang, woordenschataanbod via de methode LOGO-3000, doorgaande lijn peuters-kleuters, en ouderbetrokkenheid. Alle pedagogisch medewerkers binnen de peuteropvang hebben een training gevolgd om het woordenschataanbod structureel en planmatig aan bod te laten komen. De methode LOGO-3000 is hiermee op elke locatie geïmplementeerd. Mede om het kwaliteitsplan te borgen is in 2021 een regisseur kinderopvang aangesteld waarvan de aanstelling in 2022 is verlengd.

Uitbreiding VE van 10 naar 16-uur spelen

In 2020 is ervaring opgedaan met pilots 16 uur spelen voor VE-peuters. Vanaf 1 augustus 2020 is de wettelijke verplichting voor het aanbieden van 16 uur VE vanaf 2,5 jaar ingegaan. De ervaringen die zijn opgedaan met de pilots zijn gebruikt om vanaf januari 2021 16 uur spelen uit te rollen op alle peuteropvang locaties van H3O. In 2022 is veelvuldig overleg gevoerd met de gemeente Dordrecht vanwege de beperking van de VE-indicatie en het achterblijven van het aantal geïndiceerde VE-peuters in vergelijking met de raming. Gevolg is dat vanaf 2023 de leeftijdsgrens voor VE-peuters met 16 uur is verlaagd naar 2 jaar en 3 maanden om nog eerder te kunnen starten met VE-aanbod.

Locatie-overstijgende vakantieopvang

De BSO maakt tijdens de vakantie gebruik van een locatie-overstijgend BSO-aanbod op 4 vooraf vastgestelde locaties. In de vakanties worden verschillende BSO's samengevoegd om zodoende een rendabel en inhoudelijk aanbod te kunnen bieden. In 2021 en 2022 is een verbeteringslag gerealiseerd. Dit omvat onder andere het activiteitenaanbod, uitwerking van de basisgroepen en het werken met bereikbaarheidsdiensten om beter in te kunnen spelen op mogelijke vervanging.

2.3.4. Nationaal programma onderwijs

In 2021 is het NPO-programma geïntroduceerd door OCW, met als doel het 'wegwerken van achterstanden, ontstaan door corona'. Binnen H3O is daarvoor onderstaand proces afgesproken:

Voor zomervakantie 2021:

- ☐ Schoolscan door directeuren en hun teams
- ☐ Adviesgesprek met adviseur Onderwijs & Kwaliteit
- ☐ Bespreking concept-jaarplan (NPO-plan) met lid CvB

Na zomervakantie 2021:

- ☐ Vaststellen jaarplan/NPO-plan met instemming van de MR
- ☐ Startgesprek met lid CvB, vaststellen 3 speerpunten jaarplan/NPO-plan

Halverwege schooljaar 2021-2022:

- ☐ Schoolbezoek door voorzitter CvB
- ☐ Driegesprek tussen controller/adviseur Onderwijs & Kwaliteit/lid CvB
- ☐ Voortgangsgesprek met lid CvB
- ☐ Midtermreview directeur/IB-er/staf/voorzitter CvB

Eind schooljaar 2021-2022

- ☐ Evaluatiegesprek met lid CvB

Na zomervakantie 2022:

- ☐ Vaststellen jaarplan/aangepast NPO-plan met instemming van de MR

Halverwege schooljaar 2022-2023:

- ☐ Schoolbezoek door voorzitter CvB
- ☐ Driegesprek tussen controller/adviseur Onderwijs & Kwaliteit/lid CvB
- ☐ Voortgangsgesprek met lid CvB
- ☐ Midtermreview directeur/IB-er/adviseur Onderwijs & Kwaliteit/lid CvB/voorzitter CvB

Alle scholen hebben in 2021 een schoolscan uitgevoerd. Op basis hiervan hebben de scholen hun jaarplan opgesteld en deze is besproken met en goedgekeurd door de MR. Gedurende schooljaar 2021-2022 is er door de scholen aan deze punten gewerkt en tijdens de mid-term review in maart 2022 is de voortgang besproken. Voor schooljaar 2022-2023 is een geactualiseerd jaarplan inclusief NPO gemaakt en tijdens de mid-term in maart 2023 is opnieuw de voortgang besproken. Bij de verschillende scholen van H3O worden de middelen ingezet voor vrijwel alle interventies. Voor een substantieel deel van de gemaakte NPO-kosten geldt dat deze worden ingezet voor meerdere categorieën interventies, omdat de categorieën interventies aanvullend op elkaar zijn. Om een goed beeld te krijgen van de inzet van de NPO-middelen zijn binnen de H3O-administratie specifieke kostendragers aangemaakt.

Voor het Insula College is voor het schooljaar 2021-2022 het basisbedrag per leerling reeds in 2021 door OCW volledig bevoorschot (82,3% van de toegezegde middelen voor het schooljaar 2021-2022) en als aanvullende bekostiging verplicht als baten 2021 bij H3O genomen. Het resterende deel is uitbetaald in 2022 alsmede 5/12de van de NPO-middelen voor het schooljaar 2022-2023 en als baten over 2022 genomen. Gevolg is dat in 2021 bij het Insula College relatief veel voorschot is ontvangen (82,3% i.p.v. 41,7%) en over 2022 relatief weinig (59,4% i.p.v. 100%).

Bij het PO vindt de bevoorschotting voor zowel het schooljaar 2021-2022 als het schooljaar 2022-2023 plaats op basis het ritme 5/12de oftewel 41,7% voor de periode augustus-december en 7/12de oftewel 58,3% over de periode januari-juli.

Een deel van de bevoorschotte middelen kon nog niet worden ingezet met name vanwege het lerarentekort. De nog niet ingezette NPO-middelen zijn toegevoegd aan een specifieke bestemmingsreserve NPO ten behoeve inzet in latere jaren. Inmiddels is de uitvoeringstermijn voor het NPO verlengd naar de zomer 2025. Samengevat is het overzicht van de toegezegde, bevoorschotte, ingezette en nog in te zetten NPO-middelen als volgt:

	VO Insula College	PO 11 basisscholen
NPO-middelen schooljaar 2021/2022	€ 1.933.285	€ 2.653.027
waarvan baten 2021	€ 1.590.231	€ 1.105.428
waarvan baten 2022	€ 343.054	€ 1.547.599
NPO-middelen schooljaar 2022/2023	€ 2.438.868	€ 2.425.003
waarvan baten 2022	€ 1.016.195	€ 1.010.418
Totale NPO-baten 2022	€ 1.359.249	€ 2.558.017
Gemaakte NPO-kosten 2022	€ 1.471.213	€ 1.777.698
waarvan kosten personele inzet	€ 1.075.735	€ 1.438.720
Waarvan kosten vrijwilligers	€ 2.495	-
waarvan kosten inhuur van derden (PNIL)	€ 192.387	€ 96.949
waarvan scholingskosten	€ 108.601	€ 42.977
waarvan afschrijvingskosten	€ 20.846	€ 146.179
waarvan kosten leermiddelen/ICT-licenties	€ 5.613	€ 41.547
Waarvan culturele activiteiten/excursies	€ 65.536	€ 11.326
Saldo NPO 2022	- € 111.964	€ 780.319
Bestemmingsreserve NPO 2021	€ 1.280.448	€ 678.847
Bestemmingsreserve NPO 2022	€ 1.168.484	€ 1.459.166

Ter illustratie is hieronder de inzet van NPO-middelen bij een aantal van onze scholen toegelicht.

Insula Koningstraat

De LR heeft ingestemd met het NPO-plan voor 2022-2023. Uit de schoolscans is gebleken dat er de afgelopen twee jaar nauwelijks sprake was van cognitieve achterstanden. Op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling waren/zijn er veel meer zorgen. Vooral op dat gebied is er dit schooljaar meer geïntervenieerd.

Vanuit de menukaart zijn in 2022/2023 de volgende interventies uitgewerkt en ingezet:

- de aanstelling van Leerling Mentor Begeleiders (zij ondersteunen de mentoren) in de verschillende leerjaren
- het vak 'Geluk & Welzijn' in de brugklas en mavo 2
- het realiseren van een time out lokaal
- de inzet van huiswerkcoaches
- trainingen executieve functies
- (individuele) zorg voor diverse leerlingen (ondersteuning is ingekocht)
- extra projecten op het gebied van sociaal emotionele weerbaarheid en groepsvorming (cultuur coördinaat)
- extra lessen Nederlands in mavo 3
- extra begeleiding in alle leerjaren voor Engels, Nederlands en wiskunde en waar nodig voor diverse andere vakken
- aanstelling van extra personeel, waaronder een extra conciërge en een toezicht-houder in het time out lokaal
- extra uren voor teamleiders en LOB-coördinatoren

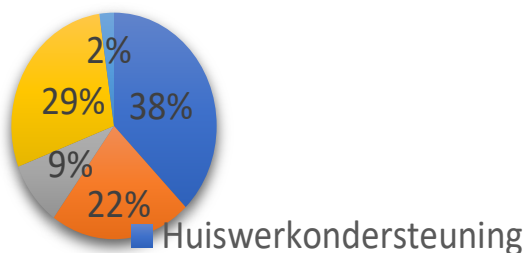
Zoals het er nu naar uitziet, kunnen we de meeste interventies met de nog beschikbare NPO-gelden ook in schooljaar 2023-2024 voortzetten. Aan het eind van schooljaar 2022-2023 vindt er nog wel een evaluatie plaats om te onderzoeken of de interventies het beoogde effect hebben. Op basis daarvan kunnen er voor schooljaar 2023-2024 nog andere keuzes worden gemaakt.

Insula Leerpark

Bij het Insula Leerpark is uit de NPO-middelen o.a. de inzet van het ondersteuningsteam+ betaald met het doel om de leerachterstanden in te halen, die de leerlingen mogelijk hebben opgenomen ten gevolge van de coronacrisis. De ondersteuning bestond uit een gevarieerd aanbod:

- Huiswerkondersteuning;
- Nederlands ondersteuning;
- Rekenondersteuning;
- Wiskunde ondersteuning;
- Sociaal Emotionele coach.

Totaal aantal aanmeldingen ondersteuningsteam+: 175 (alle leerjaren)

Tevens zijn er activiteiten voor leerlingen georganiseerd zoals het uitstapje met de gehele school naar Warner Bros Movieworld in Duitsland, een kerstontbijt voor heel de school en lunches voor leerlingen waar vanwege thuisomstandigheden onvoldoende middelen zijn om te kunnen voorzien in een gezonde lunch.

Horizon

De meeste interventies zijn bij de Horizon ingezet op personeel en ICT. Op dit moment wordt er vanuit de NPO-gelden een leerkracht in de onderbouw ingezet, alsook twee onderwijsassistenten. Zij zijn in loondienst en hebben een tijdelijke benoeming. Ook maken we op De Horizon gebruik van Toptutoren. Zij bieden individuele begeleiding aan kinderen, die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van technisch lezen. De Toptutoren worden ingehuurd. Dit schooljaar zijn we overgestapt naar het vernieuwde CITO-volgsysteem: Leerling in beeld. Dat betekent dat de Cito-toetsen digitaal (adaptief) afgenomen worden. Vandaar de keuze om alle leerlingen in de groepen 5 t/m 8 te voorzien van een chromebook en hebben we nieuwe laptops aangeschaft, bestemd voor de onderbouw. Juni 2022 heeft de medezeggenschapsraad ingestemd met het jaarplan met daaraan gekoppeld het voorstel voor de besteding NPO-gelden.

Repelaer

Vanuit de Menukaart NPO wordt bij de Repelaer ingezet op:

- Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren (30%)
- Extra inzet van personeel en ondersteuning (30%)
- Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen (10%)
- Meer onderwijs om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren (30%)

Vanuit andere gelden zijn we ook met de andere zaken uit het keuzemenu bezig.

Afhankelijk van de groep en de ondersteuning die gegeven moet worden, wordt de extra begeleiding gegeven door de dansdocent/onderwijsassistent/leerkracht/RT-er, terwijl de eigen leerkracht met de rest van de groep aan de slag gaat of juist door de eigen leerkracht, terwijl de dansdocent/onderwijsassistent/leerkracht/RT-er met de rest van de groep aan de slag gaat.

De kinderen die begeleid worden, worden door de leerkracht in samenspraak met de IB-er bepaald o.g.v. de meest recente verzamelde data van de opbrengsten en de leergroei. Dit zullen veelal de kinderen zijn die bij CITO voor het betreffende vak een niveauwaarde lager dan 3,0 halen en waar met wat extra begeleiding een substantiële vooruitgang te verwachten is, zodat de groepsgemiddeldes omhoog zullen gaan.

Bij de kinderen die extra begeleid worden, is het minimale doel dat hun leerachterstand niet groter wordt t.o.v. het groepsgemiddelde en is het streven dat hun leerachterstand kleiner wordt t.o.v. het groepsgemiddelde. Dit kan straks gemeten worden met de niveauwaarden-overzichten uit Parnassys van juni 2022 t/m februari 2023. Nevendoel is dat hierdoor het groepsgemiddelde omhoog gaat, waarbij het streven is dat alle groepen voor de vakken rekenen, technisch en begrijpend lezen en spelling een niveauwaarde van 3,0 of hoger halen en tevens op of boven het landelijk gemiddelde scoren voor onze scholengroep op de M en E-toetsen en dat de leerlingen van groep 8 op de eindtoets een gemiddelde score halen die op of boven de inspectienorm ligt en op of boven het landelijk gemiddelde voor onze scholengroep. Of de doelen behaald worden wordt minimaal 2x per jaar (rond maart en juli) gemonitord door de directeur, IB-er en de kwaliteitsmedewerker. Hiervan wordt verantwoording afgelegd tijdens de gesprekken over de managementrapportage. Tussentijds en na de CITO-toetsen kijken de leerkracht, IB-er en bouwcoördinator naar de behaalde resultaten van de CITO-toetsen, maar ook van de methode-toetsen. N.a.v. de analyse worden de interventies aangepast op individueel, groeps- en/of schoolniveau.

Fontein

Speerpunten NPO van De Fontein

- Vakinhoudelijk --> EDI, technisch- en begrijpend lezen
- Verlengde onderwijstijd groep 3 en 4 KP en WW
- Teamcultuur

Vakinhoudelijk:

- Groepsverkleining KP. In Krispijn wordt met 10 groepen gestart. Deze keuze betekent dat er vanaf groep 3 alleen enkele jaargroepen in Krispijn zijn. Deze keuze geeft leerkrachten de mogelijkheid om zich tijdens instructies op 1 jaargroep met de daar bijhorende differentiatie te richten.
- Onderwijsassistenten. Schooljaar 2020-2021 is op de Fontein ervaring opgedaan in het werken met verschillende onderwijsassistenten (0,8 fte in Wielwijk en 1,0 fte in Krispijn). We hebben positieve ervaringen opgedaan met het inzetten van de onderwijsassistenten voor pre-teaching, ondersteuning individuele leerlingen en ondersteuning van een klein groepje. Dit schooljaar is er 4,1 fte aan onderwijsassistenten werkzaam, verdeeld over beide locaties.

- Aanbod werkhouding en motivatie bovenbouw. We zijn kortgeleden gestart met Studieus waar in het aanbod van het PO/VO arrangement ook een stuk werkhouding en motivatie is verwerkt. Voor de groepen 5 t/m 7 is er nog geen externe aanbieder ingezet.
- EDI: In het derde jaar van dit traject worden de leerkrachten en onderwijsassistenten getraind in hun instructie-en didactische vaardigheden. Tijdens het eerste scholingsjaar EDI is de nadruk gelegd op de EDI-werkwijze binnen de rekenlessen. Dit is wordt momenteel verder uitgebouwd en ook toegepast bij technisch lezen-spelling en begrijpend leeslessen (twee trainingsmomenten, Klasbezoeken, collegiale consultaties). Ook nieuwe collega's zijn getraind. De eindevaluatie van het EDI scholingstraject van dit schooljaar (2022-2023) is in juni 2023.
- Technisch- en begrijpend lezen. Schooljaar 2022-2023 is geïnvesteerd in nieuwe taalmethode, Atlantis. Evaluatie van deze methode vindt plaats in mei 2023. Daarnaast aanbod diverse soorten boeken en actualiseren van de schoolbibliotheek. Hiervoor is een samenwerking aangegaan met bibliotheek Dordrecht

Verlengde onderwijstijd groep 3 en 4 KP en WW

Dit schooljaar is de onderwijstijd van de groepen 3 en 4 op de vrijdagmiddag verlengd tot 14:30. Externe vakdocenten verzorgen het programma. Voor alle groepen is Bewegend leren ingezet. Door middel van beweging onder leiding van Monkey Moves krijgen leerlingen extra rekenvaardigheden aangeleerd. Dit programma is gestart met het nieuwe schooljaar. Het oude programma is op verzoek van de leerkrachten beëindigd. Vooral de didactische vaardigheden van externe leerkrachten speelde hierbij een rol.

Teamcultuur

Het professioneler met elkaar samenwerken en ons ontwikkelen in een veilige setting staat dit schooljaar hoog op de agenda en is als opdracht meegegeven aan de nieuwe directeur. Je brengt in een veilige, open sfeer de teamontwikkeling (werken aan de noodzakelijke teamcohesie), samenwerking, stabiliteit en professionalisering goed op gang. In 2022 is gestart met een interventie met Bureau Eddie. Daarin is ingezet op een betere sfeer, meer communicatie en duidelijker sturing.

EBS Eden

Binnen EBS Eden is vanuit het NPO jaarplan gewerkt aan een aantal kernactiviteiten die allen te maken hebben met de menukaart. Zo is bij de kleutergroepen gewerkt aan kwaliteitsontwikkeling binnen de groepen en is gezorgd voor extra handen in de groepen door de inzet van een onderwijsassistent op een aantal dagen in de week. Hierdoor hebben beide groepen en de leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong en of ontwikkelingsachterstand extra ondersteuning gekregen. In de midden- en bovenbouw is aandacht geweest voor leerlingen die extra begeleiding en ondersteuning nodig hebben omdat de geboden verlengde instructie niet toereikend voor hen was. Deze extra ondersteuning is verzorgd door de inzet van een onderwijsassistent. In vrijwel alle groepen was er sprake van uitblijvende te verwachten onderwijsresultaten binnen alle kernvakken. Door de inzet van een RT leerkracht is specifieke didactische kennis en/of expertise op gebied van taal of rekenen geboden aan de leerlingen die dit nodig hadden om de opgelopen achterstanden weg te werken. Door de corona hebben de leerlingen meerdere keren onderwijs op afstand gehad. Dit heeft invloed gehad op het welbevinden van de leerlingen. Door de inzet van het Leerorkest is een positieve bijdrage geleverd aan welbevinden, groepsvorming en algemene vorming.

Sterrekijker

Het NPO-programma bij de Sterrekijker is volledig uitgevoerd conform het plan. Vanuit de NPO middelen zijn de volgende interventies ingezet en uitgevoerd:

- Eén-op-één-begeleiding: onderwijsassistenten en ambulante leerkrachten hebben deze interventie uitgevoerd. Het is ook zo zijn dat de onderwijsassistenten tijdelijk de groep van een leerkracht over hebben genomen, waardoor de leerkracht de interventie kon uitvoeren. We hebben gekozen voor korte, regelmatig terugkerende sessies (drie tot vijf keer per week ca. 30 minuten per keer) gedurende een vaste periode (zes tot twaalf weken), omdat uit onderzoek is gebleken dat dit tot optimale resultaten zou leiden. Deze instructie was een aanvulling op het reguliere onderwijs en was daar expliciet aan gekoppeld. Onze onderwijsassistenten en leerkrachten hebben gezorgd voor goede monitoring van de vooruitgang.
- Instructie in kleine groepen: onderwijsassistenten en ambulante leerkrachten hebben instructie in kleine groepen gegeven aan groepjes van twee tot vijf leerlingen. Zo konden zij zich exclusief op een klein groepje leerlingen richten, op het leerplein. Intensieve instructie in kleine groepen werd toegepast ter ondersteuning van minder goed presterende leerlingen of leerlingen die achterlopen, maar werd ook in algemenere zin ingezet om meer vooruitgang te boeken of om ingewikkelde onderwerpen of vaardigheden aan te leren. Deze interventie richtte zich ook op leerlingen die over het algemeen hoge opbrengsten halen, maar als gevolg van de coronacrisis een achterstand hebben opgelopen (geen opbrengsten hebben behaald die normaal gesproken van hen verwacht mag worden).
- Interventies gericht op welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen: een leerkracht is opgeleid tot docent drama en is voor anderhalve dag in de week ingezet voor (combinaties van) lessen drama, sociaal-emotionele vaardigheden, sociale vaardigheden, conflicthantering, stress-management, vaardigheden om 'nee' te zeggen en het organiseren van oudertrainingen (opvoedvaardigheden).
- Onderwijsassistenten/instructeurs: wij hebben ervoor gekozen extra formatie in te zetten op onderwijsassistenten. Deze onderwijsassistenten zijn ingezet voor ondersteunende (licht) administratieve taken (ter ondersteuning van de leerkracht), één-op-één-begeleiding en instructie in kleine groepen.
- Interventies gericht op faciliteiten en randvoorwaarden: deze interventies hebben wij ingezet in combinatie met interventies voor meer onderwijs, effectievere inzet van onderwijs, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen, ontwikkeling van executieve functies of inzet van personeel. Het gaat dan om: Ouderbetrokkenheid, Digitale technologie (IT-hardware en -software voor specifieke interventies), (Tijdelijk) aantrekken of inhuren van nieuw personeel voor specifieke interventies, Professionalisering die nodig is om gekozen interventies te kunnen uitvoeren, zoals coaching of gerichte trainingen, Schoolontwikkeling en verbetercultuur, Systematisch monitoren en bijstellen (data-geïnformeerd werken) en Leermiddelen: inzet van aanvullende of nieuwe leermiddelen, (formatieve) toetsen en leerlingvolgsystemen, bijvoorbeeld voor maatwerk.
- Uitbreiding onderwijs: voor individuele en/of groepjes leerlingen hebben we (tijdelijk) de schooldag verlengd (op maat aantal dagen en duur). Zij kregen na schooltijd extra ondersteuning van een leerkracht op één van de kernvakken (inhaal- en ondersteuningsprogramma).
- Cultuureducatie: onze school heeft gekozen voor culturele activiteiten buiten de school (excursies) voor alle groepen. Elke groep kreeg een budget van €800 dat de leerkracht kon besteden aan een excursie die paste bij het reguliere onderwijsprogramma (bijvoorbeeld: de groepen 7 bezoeken het Anne Frankhuis omdat dit in groep 7 altijd vaste leerstof is).
- Sportieve activiteiten: sportieve activiteiten waren bedoeld om via sport de betrokkenheid van leerlingen te vergroten en hun schoolprestaties te verbeteren. Meedoen aan sportieve en fysieke activiteiten heeft ook een positief effect op de gezondheid en sociale vaardigheden.

Op onze school is de afgelopen jaren gewerkt aan het implementeren van bewegend leren. Deze implementatie is nog niet klaar. Met de middelen vanuit het NPO hebben we

de implementatie versneld en materialen/middelen aangeschaft om het bewegend leren op onze school nog beter uit te voeren. Kinderen profiteren van bewegend leren omdat het een positieve invloed heeft op voor leren belangrijke hersenactiviteiten en daardoor op de leerprestaties. Daarnaast is bewegend leren leuk! Dit verhoogt de betrokkenheid, motivatie en het leerplezier. Daarnaast hebben we het budget besteed om (naschoolse) sportieve activiteiten te organiseren.

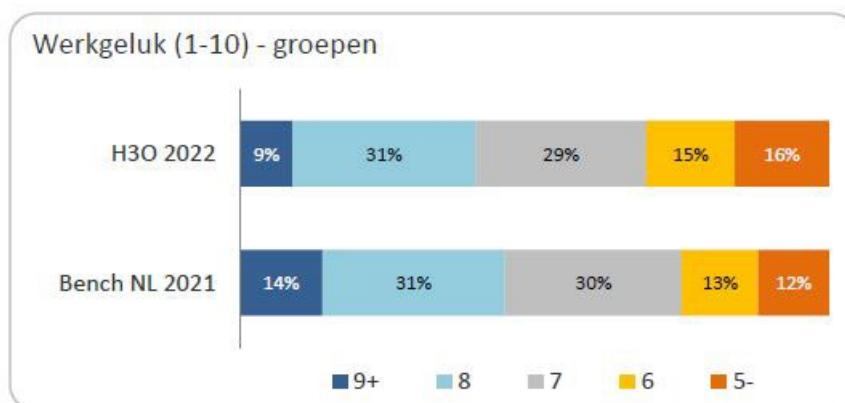
2.3.2 Waardering

De tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken onder medewerkers van H3O zijn vervangen door een jaarlijkse meting werkgeluk. De eerste meting vond plaats in maart 2022 en er zullen nog twee jaarlijkse metingen volgen. De resultaten worden besproken tussen de schoolleiders en het bestuur. Op basis van deze resultaten heeft elke locatie maximaal drie thema's vastgesteld waarop verbeteringen plaats moeten gaan vinden in 2023. Ook zijn er verbeterthema's op stichtingsniveau geformuleerd. Bij de volgende metingen werkgeluk, die in 2023 en 2024 plaatsvinden, kunnen we zien welke effecten deze acties hebben gehad.

Meting werkgeluk

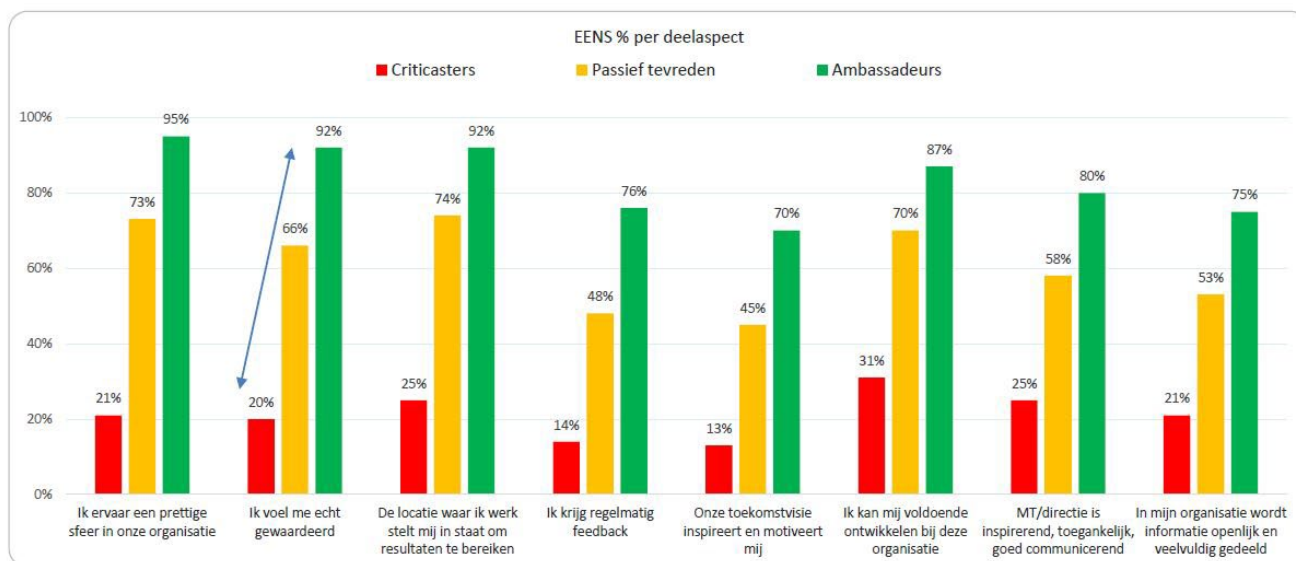
Hoe gelukkig ben je op het werk? Om daar achter te komen zijn de medewerkers bevraagd over de thema's: zingeving, voldoening, plezier & verbinding, agile leiderschap, happy cultuur, energie gevende werkplek, reis van de medewerker en technologie die werkt.

Onderstaande grafieken tonen het welbevinden van medewerkers bij Stichting H3O in vergelijking met de benchmark Nederlandse werknemers. De eerste grafiek toont het gemiddelde cijfer. De tweede grafiek laat zien hoe dat gemiddelde is opgebouwd.

Werkgeluk voorspellers

Tijdens de meting werkgeluk is gekeken bij welke aspecten de meningen tussen gelukkige en minder gelukkige medewerkers het meest verschillen. Die zijn namelijk belangrijk voor het verhogen van werkgeluk en het meest impactvol. Onderstaande grafiek toont de aspecten met de grootste verschillen.

2.4 PERSONEELS- EN ORGANISATIEBELEID EN MIDDELEN

2.4.1 Personeels- en organisatiebeleid

Aantallen en leeftijdsopbouw medewerkers

In de onderstaande tabellen staan het aantal medewerkers en de equivalenten (fte) weergegeven (inclusief vervangingsaanstellingen) met de leeftijdsopbouw.

Primair- en voortgezet onderwijs

Aantal/ FTE	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Aantal	641	640	651	654	650	644	643	636	642	642	647	648
FTE	455,2	456,1	454,6	459,9	458,2	461,3	462,8	458,3	468,5	468,4	469,1	469,0

Categorie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
0 - 20	42	43	45	44	43	41	36	29	28	26	25	26
20 - 30	121	121	126	128	127	128	134	137	145	147	148	145
30 - 40	161	161	162	163	160	153	153	152	149	151	155	154
40 - 50	122	120	120	117	119	122	123	131	135	135	137	137
50 - 60	137	134	129	133	130	128	127	121	119	120	121	121
60 - 65	45	45	51	52	53	53	53	51	51	49	48	48
65 en ouder	13	16	18	17	18	19	17	15	15	14	13	17
Gem. leeftijd vrouwen	40	40	40	40	40	40	40	40	39	39	39	39
Gem. leeftijd mannen	42	42	42	42	42	42	42	42	42	41	41	42

Kinderopvang

Aantal / FTE	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Aantal	90	95	93	93	92	91	92	91	96	98	98	99
FTE	48,0	50,5	50,7	52,0	52,9	52,6	53,4	51,9	56,1	56,6	57,4	57,9

Categorie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
0 - 20	2	5	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
20 - 30	22	22	23	23	23	22	23	23	26	27	26	26
30 - 40	18	18	18	18	17	16	16	18	18	19	19	20
40 - 50	18	19	18	18	18	18	17	16	17	17	18	18
50 - 60	24	24	22	22	22	23	25	22	23	23	23	23
60 - 65	6	7	8	8	7	7	7	8	7	7	7	7
65 en ouder	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	2	2
Gem. leef- tijd vrouwen	40	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40
Gem. leef- tijd mannen	40	40	40	40	40	40	40	40	44	44	44	44

H3O heeft voor 4 medewerkers de doelgroep banenafpraak gerealiseerd. Dit betreft de categorie participatiebaan. Het betreft een assistent-conciërge functie. 3 andere medewerkers zijn gedetacheerd vanuit Drechtwerk voor het uitvoeren van tuinonderhoud.

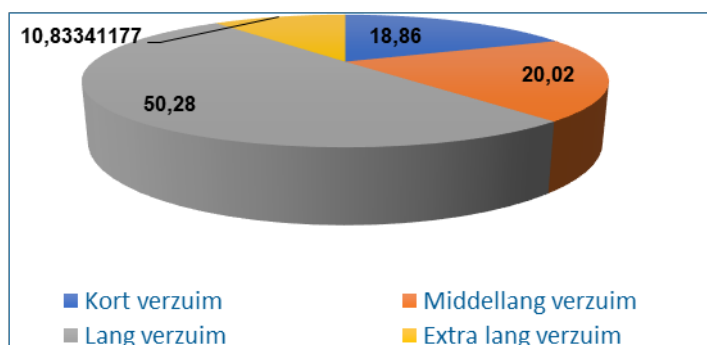
Arbo- en verzuim

Preventiemedewerkers

Er zijn in 2022 veertien locatie specifieke preventiemedewerkers en een algemene preventiemedewerker geschoold. Deze preventiemedewerkers zorgen voor het bewaken en uitvoeren van de acties voortvloeiend uit de RI&E. Elke locatie beschikt over een (geactualiseerde) RI&E.

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage bedroeg in 2022: 5,53% % exclusief zwangerschapsverlof en zwangerschap gerelateerd verzuim. Er waren 1493 ziekmeldingen. In onderstaande tabel wordt weergegeven welk percentage van het ziekteverzuim kort, middellang, lang en extra lang verzuim betrof.

WIA aanvragen

Er heeft één medewerker een WIA aanvraag bij het UWV ingediend. Op basis van de aanvraag heeft deze medewerker een IVA toegekend gekregen.

Strategische personeelsplanning 2022

AOW leeftijd

In 2022 is de AOW leeftijd vastgesteld op 66 jaar en 7 maanden. Medewerkers hebben het recht om bij het ABP (onderwijs) en bij PFZW (kinderopvang) om voor hun AOW gerechtigde leeftijd met keuzepensioen te gaan. Dit recht geldt vanaf 60 jaar.

Op basis van de leeftijdsgebonden en niet leeftijdsgebonden uitstroom wordt jaarlijks de vervangingsbehoefte voor de komende vijf jaren geformuleerd, waarbij de focus ligt op de werving van pedagogisch medewerkers, leerkrachten en docenten.

In- en uit dienst

In het voortgezet onderwijs zijn 36 nieuwe medewerkers in dienst getreden (inclusief 6 medewerkers afkomstig van de opleidingsschool). Er zijn 34 medewerkers uit dienst gegaan om onderstaande reden.

<i>Reden</i>	<i>Aantal</i>
Eigen verzoek	20
Rechtswege	8
(pre)pensioen	4
Ziek	1
VSO	1

In het primair onderwijs zijn 63 nieuwe medewerkers in dienst getreden. Er zijn 52 medewerkers uit dienst gegaan om onderstaande reden.

<i>Reden</i>	<i>Aantal</i>
Eigen verzoek	39
Rechtswege	9
(pre)pensioen	-
Ziek	-
VSO	4

In de kinderopvang zijn 20 nieuwe medewerkers in dienst getreden, waarvan vier BBL studenten. Er zijn 17 medewerkers uit dienst gegaan om onderstaande reden.

<i>Reden</i>	<i>Aantal</i>
Eigen verzoek	15
Rechtswege	2
(pre)pensioen	-
Ziek	-
VSO	-

Opleiding, werving en selectie

Via de opleidingsscholen voor primair - en voortgezet onderwijs wordt zoveel mogelijk ingespeeld op tekorten aan leraren nu en in de toekomst. In 2022 waren er 18 VO docenten in opleiding en 19 PO leraren in opleiding, waarvan 11 pupillen afkomstig van het Insula College. Daarnaast zijn er nog diverse stagiaires afkomstig van het MBO (niveau 1, 2 en 4) en 2 HALO docenten.

Docenten in opleiding (VO) mogen in hun derde - en vierde studiejaar een kleine vacature vervullen (respectievelijk 0.3 - en 0.4 fte). Dit hebben 6 docenten gedaan.

Via een BBL traject zijn er twee onderwijsassistenten in opleiding. Ook volgen 11 medewerkers de opleiding tot Associate degree (Ad) Pedagogisch Educatief Professional.

Vanaf september volgen zes medewerkers de opleiding tot directeur (basisbekwaam) primair onderwijs. De incompany opleiding (samen met andere onderwijsorganisaties in Dordrecht) wordt door Thomas More verzorgd.

Enkele potentiële schoolleiders, die al in bezit zijn van een diploma, krijgen de gelegenheid op hun school managementervaring op te doen en worden daarbij gecoacht door één van onze directeuren.

Er waren in 2022 veertien BOL studenten (mbo-niveau 4) in de nieuw opgezette praktijkklas gestart in samenwerking met het ROC Da Vinci College in Dordrecht. Deze studenten leiden we op tot onderwijsassistent en/of gespecialiseerd pedagogisch medewerker. De studenten gaan 2 dagen per week naar school (Da Vinci) voor het volgen van inhoudelijke en generieke vakken, volgen bij ons 1 dag per week praktijkvakken en werken tegelijkertijd samen aan (zinvolle) projecten binnen onze stichting. Daarnaast lopen stage binnen één van onze integrale kindcentra.

Naast de veertien BOL studenten in de praktijkklas hebben we zes BOL pedagogisch medewerker studenten (kwalificatieniveau 3 en - 4) en twee pedagogisch medewerkers, die een BBL opleiding volgen van kwalificatieniveau 3 naar kwalificatieniveau 4.

Funciemix primair- en voortgezet onderwijs

In het primair - en voortgezet onderwijs is de funciemix en eventuele maatwerkafspraken uitgangspunt voor het overleg met de P(G)MR als onderdeel van het (meerjaren)formatieplan (begroting).

Insula College: voortgezet onderwijs

	Teamleider LD	LB	LC	LD
Leerpark	2,0	9,05	16,63	0,0
Koningstraat	4,0	18,74	28,79	0,0
Halmaheiraplein	4,8	13,16	23,61	35,66
Insula College			0,71 projectleider opleidingsschool	0,11 bruggenbouwer Kien
Eindtotaal	10,8	40,95	69,74	35,77

Primair onderwijs (IKC's en SBO)

	LB	LC	LD	Eindtotaal
Bovenschools		1,2		0,6
Toekomst	2,8	12,3	1	16,1
de Horizon	8	3,5		11,5
Dr. H. Bavinck	10,1	6,924		17,024
Prinses Juliana	11,82	2,9		14,72
de Repelaer	9,1851	4,5158		13,7009
de Fontein	10,4886	3,6		14,0886
de Regenboog	10,25	2,1		12,35
Eden	7,1	1,8		8,9
Pr. Bernhadschool	10,3284	1,3		11,6284
Sterrekijker	15,8	4,6		20,4
het Kristal	14,805	3,4		18,205
Eindtotaal	110,6771	48,1398	1	159,8169

Organisatie- en individuele ontwikkeling

Drijfverentest

Ook in 2022 is de ODC meting ingezet om inzicht te krijgen in de persoonlijke talenten van medewerkers. De ODC meting neemt niet alleen een individu onder de loep, maar is ook waardevol voor de samenstelling van een excellerend team.

Binnen stichting H³O wordt de meting ingezet bij individuele medewerkers en op verzoek van een directeur bij teams. Tevens hebben de leidinggevenden een meting gedaan en een individuele terugkoppeling ontvangen. Alle startende leerkrachten binnen het primair onderwijs zijn gecoacht.

H³O leren en ontwikkelen

De digitale academie van H³O is i.s.m. Kien ICT live gegaan onder de naam H³O Leren en Ontwikkelen. Alle medewerkers kunnen daarin online cursussen volgen en digitale events bijwonen.

Onboarding

De administratieve en inhoudelijke instroming (onboarding) voor nieuwe medewerkers is verbeterd. Administratief is dit nu beter ingeregeld in AFASinsite.

Documentenstructuur

De documentenstructuur in Afas Insite is onderverdeeld naar soort document. Naast bestuursbesluiten kunnen medewerkers nieuwberichten, regelingen, protocollen e.d. (terug)vinden.

2.4.2 Middelen

Financiële middelen

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.5.

Huisvesting

H³O is nauw betrokken bij de doordecentralisatie van de verantwoordelijkheid voor nieuwbouw van onderwijshuisvesting naar de gezamenlijke schoolbesturen in het primair onderwijs. De hiervoor nieuwe rechtspersoon Arcade is opgericht per 1 oktober 2020, overeenkomsten zijn getekend en per 31 december 2020 zijn vrijwel alle schoolgebouwen van de betrokken schoolbesturen en de gemeente Dordrecht overgedragen aan Arcade. Arcade is per 1 januari 2021 gestart met haar werkzaamheden. Concreet betekent dit dat Arcade niet alleen juridisch maar ook economisch eigenaar van de huidige gebouwen en terreinen is geworden, verantwoordelijk is voor renovatie en nieuwbouw en dat de gemeente alleen nog de financiering hiervoor levert vanuit de in het gemeentefonds ontvangen huisvestingsmiddelen. Het risico voor de financiering en exploitatie van de gebouwen ligt bij Arcade en niet bij de schoolbesturen.

De nieuwbouw van de Regenboog Noordendijk is medio 2022 opgeleverd. Nieuwbouw voor het Kristal en de Prins Bernhardschool is helaas vertraagd als gevolg van noodzakelijk flora- en faunaonderzoek. De voorbereidingen lopen wel door. Het Kristal is begin 2021 met beide locaties een tijdelijke locatie aan de Eulerlaan betrokken, zodat de locatie Heimerstein vrij is voor nieuwbouw. Deze wordt naar verwachting in het najaar 2024 opgeleverd.

In samenhang met de uitvoering van suvis-subsidies (verbetering luchtkwaliteit) wordt medio 2023 het integraal huisvestingsplan (IHP) voor het PO geactualiseerd. Overwogen wordt de renovaties van enkele schoolgebouwen te vervroegen zodat deze gelijktijdig met de maatregelen als gevolg van de suvis-subsidies kunnen worden uitgevoerd.

Het overleg over de doordecentralisatie in het VO is in 2016 helaas mislukt, doordat andere VO-schoolbesturen in Dordrecht zich hieraan niet wilden committeren. Inmiddels is het overleg met de gemeente Dordrecht over de huisvestingssituatie in het voortgezet onderwijs in Dordrecht weer opgestart en is door de gemeente een nieuw IHP voor het VO voorbereid wat in 2023 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd voor besluitvorming.

De VMBO-gebouwen in het Leerpark van Insula en het Stedelijk Dalton Lyceum (SDL) hebben samen een te grote capaciteit (ongeveer 1.150 leerlingen) gezien het daadwerkelijke aantal VMBO-leerlingen (753 per 1 oktober 2022). Gevolg is een groot tekort op de huisvestingskosten. Een deel van het samenwerkingsgebouw was al in medegebruik gegeven aan het Da Vinci College om de huisvestingskosten terug te dringen. Vanaf de zomer 2020 is het medegebruik van het Da Vinci College in het samenwerkingsgebouw verder uitgebreid.

Vanaf maart 2021 is de uitvoering van het meerjarig onderhoud bij H3O in opdracht gegeven aan Arcade. Bij de verschillende locaties van H3O zijn werkzaamheden uitgevoerd conform de meerjarige onderhoudsplanning. De meerjarige onderhoudsplannen worden in 2023 door Arcade geactualiseerd in samenhang met de uitvoering van de suvisubsidies en de mogelijke vervroeging van renovaties van enkele schoolgebouwen. Hierin is nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid. Binnen H3O hebben we reeds het papierverbruik door het kopiëren gereduceerd, en zijn er energiebesparende lampen geïnstalleerd.

ICT

In het afgelopen kalenderjaar zijn de laatste plaatsingen van nieuwe hardware uit de inkoopprocedure 2021 op de scholen uitgeleverd. Naast de hardware voor gebruikers zijn in 2022 ook op alle scholen de Wi-Fi access points vervangen. Met deze nieuwe generatie access point is een lang gekoesterde (functionele) wens realiteit geworden: een uitermate eenvoudige werkwijze om door bezoekers van onze locaties een kort tijdelijke Wi-Fi verbinding te kunnen laten gebruiken.

Het e-learningplatform KIEN Kennis (met het gebruik van Studytube) is binnen onze stichting bekend gemaakt onder de naam "H3O Leren en Ontwikkelen". Iedere medewerker heeft toegang tot dit platform en treft daar, op verschillende onderwerpen en thema's, een groot nascholingsaanbod aan. In samenwerking met onze collega's van de afd. P&O en een afvaardiging van de scholen is gestart met onder andere een logisch aanbod voor onze medewerkers, met als doel om hen in staat te stellen om hun professioneel handelen naar een hoger niveau te brengen.

In september is de centrale start van het project H3O – Microsoft365 verzorgd. Alle directeurs, ict'ers van de scholen, enkele medewerkers van het bestuursbureau en het college van bestuur zijn aanwezig geweest bij deze startbijeenkomst. Op die middag is de MSFT365 tenant toegelicht en aangegeven op welke wijze alle medewerkers binnen deze tenant zullen gaan werken. We hanteren daarbij het principe 'ik-wij-ons': de individuele medewerker, werkend binnen een schoolteam en deel uitmaken van het grotere geheel Stichting H3O. Er is een Lerend Netwerk met ambassadeurs MSFT365 van de scholen gevormd en met ondersteuning van KIEN (zowel technisch als ook functioneel) zullen de scholen één voor één overgaan van o.a. de K-schijf naar de Cloud. Deze wijziging heeft een grote impact voor iedere medewerker, een grondige voorbereiding per school (intake, scholing, overgang en nazorg) heeft daarom grote aandacht.

Ook in 2022 is blijvende aandacht gegeven aan de inregeling van de AVG. Naast continue inzet van de applicatie Privacy Control Center (ingekocht via KIEN en dienende als het verwerkingsregister) is ook de beleidsnotitie 'IBP Beleid 2022' aan het college van bestuur en de inspraakorganen voorgelegd. De vaststelling van dit beleid is (op dagtekening) nog niet afgerond. Daarnaast is de brief vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de digitale veiligheid in het funderend onderwijs, met grote

interesse ontvangen. Samen met KIEN zullen wij invulling gaan geven aan de uitkomsten van deze brief; natuurlijk moet opgemerkt worden dat dit een langdurig traject is.

De deelname van H₃O aan het landelijke Netwerk Informatiebeveiliging en Privacy po/vo mag als bekend worden verondersteld. In 2022 zijn diverse online bijeenkomsten bijgewoond en is onze stichting vertegenwoordigd op het landelijke congres OnderwijsInzicht. Dit jaarlijkse congres is een initiatief van Sivon en heeft als doel om 'samenwerkend met elkaar, de kennis te verbreden'. Op dat congres is het nieuwe landelijke Netwerk Informatiemanagement gepresenteerd en is aandacht gevraagd voor het FORA: wat staat voor Funderend Onderwijs Referentie Architectuur. Kennisnet ondersteunt schoolbesturen om deze gestandaardiseerde methodiek in te zetten voor de verplichte processen en onderwijsactiviteiten in het PO en VO, welke gerelateerd worden de wet- en regelgeving. Eind 2021 is een eerste kennismakingsbijeenkomst bijgewoond, het FORA zal verder worden ingevuld.

2.4.3 Van prestatiebox naar verbetering strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten en schoolleiders

Vanaf 2012 worden door het ministerie van OCW de zogenaamde prestatiebox-middelen beschikbaar gesteld. Elke schooldirecteur (PO) c.q. locatiedirecteur (VO) heeft in het kader van de planning- en controlcyclus een plan opgesteld voor de inzet van deze middelen. Dit is besproken met het College van Bestuur en na eventuele aanpassing goedgekeurd ter uitvoering. Deze prestatieboxmiddelen werden beschikbaar gesteld op basis van bestuurlijke akkoorden tussen OCW en VO-raad resp. PO-raad. De bestuurlijke akkoorden zijn in 2020 geëvalueerd en vanwege het realiseren van de doelstellingen is het merendeel van de prestatiemiddelen toegevoegd aan de lumpsum personeel vanaf het kalenderjaar 2021 (VO) resp. het schooljaar 2021-2022 (PO). Voor de nog niet gerealiseerde doelstellingen in het kader van verbetering strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten zijn nieuwe regelingen in het leven geroepen vanaf het kalenderjaar 2021 (VO) resp. het schooljaar 2021-2022 (PO).

In 2022 zijn hiervoor in het VO € 236.731 (op basis van € 99,16 per leerling) beschikbaar gesteld en in het PO € 285.032 (op basis van € 96,25 per leerling in 2021-2022 en € 98,84 in 2022-2023). Voor deze middelen geldt dat per school een bestedingsplan is voorgelegd aan de MR en goedgekeurd.

2.4.4 Convenantsmiddelen VO

Op basis van het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijs-personeel in het funderend onderwijs 2020-2021' van minister Slob van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is in december 2019 aanvullende bekostiging uitgekeerd. De wijze van besteding is door de directie met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel afgestemd. Binnen het Insula College wordt de aanvullende bekostiging ingezet om een opleidingsschool te worden over de jaren 2020 tot en met 2024. De Hans Petrischool zet in op een arbo-plan om met een teambrede aanpak het ziekteverzuim te verlagen.

Om een (groot) lerarentekort te voorkomen én om een bijdrage te leveren aan de opleiding van goede leraren is het Insula College aangesloten bij RPO Rijnmond – Regionaal samenwerken voor het Professionaliseren en Opleiden van leraren in Rijnmond. RPO Rijnmond is een opleidingsschool voor eerste- en tweedegraads leraren die ook professionaliseringsmogelijkheden biedt voor ervaren leraren en schoolleiders. Het Insula College biedt studenten een goede opleidingsplaats in de praktijk. Het motto van RPO Rijnmond is 'Leren van de leraar, leren door de leraar' en dat motto ondersteunen wij van harte.

We leiden de studenten samen op. Om dit in goede banen te leiden, is er op onze locatie een schoolopleider aangesteld en zijn en worden werkplekbegeleiders (wpb'ers) opgeleid en ingezet. We bieden studenten werkplekken aan en soms ook een kleine aanstelling

(alleen derde en vierdejaars studenten). De afspraken hierover zijn vastgelegd in een beleidsplan.

Voor startende leraren is er een begeleidings- en professionaliseringstraject. Zij worden begeleid door interne coaches. De coaches, docenten uit verschillende leerjaarteams, hebben een cursus Coaching in het Onderwijs gevolgd of volgen deze. Het traject voor een startende leraar ziet er als volgt uit:

- kennismaking aan het begin van het schooljaar
- (intensieve) begeleiding door een coach in het eerste schooljaar*
- (intensieve) begeleiding door een coach in het tweede schooljaar*
- indien nodig is er ook nog begeleiding in het derde schooljaar

* De intensiviteit van de begeleiding is afhankelijk van ervaring en ontwikkeling.

Daarnaast is er inmiddels ook extra begeleiding voor langstudeerders. Dit beleid wordt binnenkort ook opgenomen in een beleidsplan rondom personeelsbeleid. Ook zij-instromers proberen we aan te trekken, en als er mogelijkheden zijn binnen de school, een plek te geven (leraar van buiten). We stimuleren en faciliteren ook onze docenten/ons personeel om (extra) bevoegdheden te halen. Door middel van het bovenstaande beleid kunnen we inspelen op veranderingen in de toekomst en personeel binden aan onze school.

2.4.5 Werkdrukmiddelen

Werkdrukmiddelen PO

Voor het terugdringen van de werkdruk van leerkrachten in het primair onderwijs heeft het kabinet vanaf het schooljaar 2018-2019 extra rijksvergoeding beschikbaar gesteld. Voor het schooljaar 2021-2022 werd het bedrag per leerling vastgesteld op € 262,86 per leerling voor reguliere basisscholen en € 394,29 per leerling voor het SBO. Het bedrag voor schooljaar 2022-2023 werd verhoogd naar € 268,52 per leerling voor reguliere basisscholen en € 402,78 per leerling voor het SBO.

Conform het met de vakbonden en de PO-raad gesloten werkdrukakkoord heeft bij elke school het team een analyse uitgevoerd waar de knelpunten zitten die medewerkers ervaren en de oplossingen die zij hiervoor voorzien. Het team heeft vervolgens zelf bepaald welke maatregelen er in hun school worden genomen om de werkdruk te verminderen. Het bestedingsplan wat op basis hiervan is opgesteld is ter instemming voorgelegd aan de personeelsgeleding van de MR. In het overzicht hieronder is per school een samenvatting opgenomen van de voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 goedgekeurde bestedingsplannen. Naast deze bestedingsplannen zijn ook verschillende niet-financiële maatregelen ingezet om de werkdruk te verminderen.

School / middelen	Bestedingsplannen 2021-2022 en 2022-2023
SBO De Toekomst € 67.923	• 2021-2022: Inzet 0,4 fte OOP conciërge en 1,2 fte OOP onderwijsassistent voor extra ondersteuning in de groepen • 2022-2023: Idem
De Horizon € 57.818	• 2021-2022: Inzet 0,75 fte OP om ondanks de leerlingendaling extra groep te kunnen maken. • 2022-2023: 0,7 fte OP
De Dr.H.Bavinckschool € 90.116	• 2021-2022: Inzet 0,8 fte OP en 0,6 fte OOP onderwijsassistent verdeeld over 2 locaties • 2022-2023: Idem
Prinses Julianaschool € 56.255	• 2021-2022: Inzet 0,7 fte OP om extra groep te kunnen maken. • 2022-2023: Idem
De Repelaer € 68.787	• 2021-2022: Inzet 0,9 fte OP (inclusief inhuur externe gymdocent) en 0,2 fte OOP onderwijsassistent verdeeld over 2 locaties voor extra ondersteuning en deels vrij roosteren van leer-

	krachten, waardoor er meer ruimte is voor kinderen die extra aandacht nodig hebben • 2022-2023: Idem
De Fontein € 68.186	• 2021-2022: Inzet 0,9 fte OP verdeeld over 2 locaties om ondanks leerlingendaling extra groep te kunnen maken, waardoor het groepsgemiddelde lager wordt en meer tijd beschikbaar is voor individuele leerlingen • 2022-2023: Idem
De Regenboog € 61.808	• 2021-2022: Inzet 0,05 fte OP en 1,0 fte OOP onderwijsassistent verdeeld over 2 locaties voor extra ondersteuning leerkrachten en inhuur externe gymleerkracht voor 0,2 fte OP. • 2022-2023: 0,1 fte OP en 1,15 fte OOP + 0,2 fte extern
EBS Eden € 52.977	• 2021-2022: Inzet 0,7 fte OP voor meer handen in de groepen • 2022-2023: Idem
Prins Bernhardschool € 55.609	• 2021-2022: Inzet 0,5 fte OP gymleerkracht en 0,5 fte OOP conciërge/onderwijsassistent voor ontlasten leerkrachten en meer ondersteuning voor instructie en begeleiding kinderen • 2022-2023: Idem
De Sterrekijker € 113.849	• 2021-2022: Inzet 0,5 fte OP (gym)leerkracht voor extra handen in de klas en 1,55 fte OOP onderwijsassistent voor de midden- en bovenbouw, zodat werkplezier toeneemt met een hoger gevoel van tevredenheid en voldoening • 2022-2023: Idem
Het Kristal € 99.204	• 2021-2022: Inzet 1,3 fte OP om extra handen in de groepen te realiseren, het voeren van gesprekken met ouders en externen onder schooltijd en het gemakkelijker afnemen van toetsen • 2022-2023: Idem.

Werkdrukmiddelen VO

Op basis van het in maart 2022 gesloten onderwijsakkoord zijn door ophoging van de regeling strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten over 2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor terugdringing werkdruk van € 321,95 per leerling overeenkomend met € 735.978. Omdat de middelen pas in het najaar 2022 beschikbaar werden gesteld, is het individuele deel (50%) conform de gemaakte afspraken uitbetaald. Voor de invulling van het beleid voor het collectieve deel (50%) met ingang van schooljaar 2023-2024 is een werkgroep ingesteld.

2.5 FINANCIËEL BELEID

2.5.1 Ontwikkelingen en risico's

In deze subparagraaf worden ontwikkelingen en risico's genoemd waarvan het vermoeden bestaat dat die zich kunnen voordoen, maar waarvan de financiële omvang (nog) niet gekwantificeerd kan worden. In de subparagrafen 2.5.2. en 2.5.3. worden het risico-beheersingsstelsel en risicobeheersingsmaatregelen beschreven. Op basis van de geconstateerde risico's en de risicobeheersingsmaatregelen is een weerstandsvermogen en daarin een buffer van een bepaalde omvang nodig (zie subparagraaf 2.5.5.). Waar van toepassing is de toelichting inzake de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (bevoegd gezag van de Hans Petrischool) te vinden in het afzonderlijk uitgebrachte jaarverslag (zie www.hanspetri.nl).

Leerlingaantallen PO en VO

De inkomsten worden grotendeels bepaald door het aantal leerlingen. Het realiseren van een bepaalde omvang van leerlingaantallen binnen de scholen is geen doel op zich, maar

wel noodzakelijk voor een efficiënte bedrijfsvoering. Door het voeren van beleid op de doorgaande lijn van 0 – 18+ jaar kan een kind/leerling worden gestimuleerd zijn of haar onderwijscarrière binnen H₃O te (ver)volgen. Het realiseren van de geraamde leerlingenaantallen kan ook deels afhankelijk zijn van de kwaliteit en capaciteit van gebouwen en andere niet te beïnvloeden externe omstandigheden. De realiteitswaarde van de leerlingprognoses is onderwerp van gesprek in elk overleg met een directeur in het kader van de planning- & control cyclus. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de scholen met de leerlingenaantallen.

Primair onderwijs

Sinds 2009 is het aantal leerlingen in Dordrecht op basisscholen incl. SBO in de leeftijd 4-12 jaar tot en met 1 oktober 2021 gedaald met 1.560 (13,5%) vanwege de demografische ontwikkeling. In de vorige prognose (juni 2019) werd nog uitgegaan van een verdere daling van het aantal kinderen. Inmiddels is in opdracht van de gemeente Dordrecht een nieuwe leerlingprognose primair onderwijs beschikbaar gesteld (oktober 2022) waarin het aantal leerlingen stabiliseert op basis van een toename van de woningbouw en het geboortecijfer. De ambities woningbouw van de gemeente Dordrecht zijn de afgelopen jaren niet bewaarheid geworden. Om deze reden wordt uitgegaan van een voorzichtige raming.

Vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging wordt in het PO een nieuwe teldatum toegepast: 1 februari. Het gerealiseerde leerlingenaantal op 1 februari 2022 bij H₃O is conform de geraamde daling in de begroting 2022 uitgekomen op 2.979. Het marktaandeel van H₃O is vrijwel gelijk gebleven op 28,9%. Het leerlingenaantal per 1 februari 2023 bedraagt 2.891. In de begroting 2023 was geraamd 2.905. Vanaf 1 februari 2024 zijn voorzichtigheidshalve 2.875 leerlingen geraamd. Bij deze aantallen zal het marktaandeel in 2023 naar verwachting licht dalen.

Voortgezet onderwijs

Uit de vorige leerlingprognose voortgezet onderwijs (voorjaar 2016) van de gemeente Dordrecht blijkt dat het aantal 12 tot 18-jarigen vanaf 2017 zou gaan afnemen vanwege de demografische ontwikkeling met ruim 700 leerlingen oftewel bijna 10%. Dit biedt zowel kansen als bedreigingen. Uit het PO is bekend dat de daling zich niet evenredig verspreidt over de verschillende besturen c.q. VO-scholen. De daling is gerealiseerd en het aantal leerlingen in Dordrecht bedraagt 6.954 per 1 oktober 2021. Uit de meest recente leerlingprognose voortgezet onderwijs (oktober 2022) blijkt een stijging tot en met 2027 van ongeveer 300 leerlingen op basis van toegenomen woningbouw en daarna weer een daling met hetzelfde aantal tot en met 2032. De ambities woningbouw van de gemeente Dordrecht zijn de afgelopen jaren niet bewaarheid geworden. Om deze reden wordt uitgegaan van een voorzichtige raming.

Het gerealiseerde aantal leerlingen bij het Insula College voor het schooljaar 2022-2023 is 2.262 (exclusief vavo-leerlingen die elders onderwijs genieten). Dit zijn 8 leerlingen minder dan het aantal leerlingen in 2021-2022 bestaande uit + 10 bij vmbo-beroepsgericht, - 47 bij mavo en + 29 bij havo/vwo. De instroom bij mavo/havo/vwo steeg van 396 naar 401. De instroom bij het vmbo-beroepsgericht bleef vrijwel gelijk (van 65 naar 64) maar deze is substantieel lager dan in het schooljaar 2020-2021 (85) en de raming. Het marktaandeel van het Insula College daalde per saldo van 32,6% naar 32,3%. Voor het schooljaar 2023-2024 wordt een daling van - 21 leerlingen geraamd bij havo/vwo en in het schooljaar 2024-2025 een daling van - 25 bij het vmbo-beroepsgericht. Bij dit aantal zal het marktaandeel van het Insula College gezien de stijging van de basisgeneratie van het aantal VO-leerlingen in Dordrecht naar verwachting licht dalen. In de prognose van de gemeente Dordrecht is een stijging van het aantal leerlingen van het Insula College en een gelijkblijvend marktaandeel voorzien.

Overheidsmaatregelen en overige ontwikkelingen

Bij het opstellen van de begroting diende rekening te worden gehouden met verschillende overheidsmaatregelen, waarvan de financiële gevolgen deels nog niet (volledig) kunnen worden overzien.

De financiële crisis leidde er tot voor kort toe dat de overheid maatregelen nam om de overheidsfinanciën op orde te houden. Gevolg was dat het in het verleden ontstane automatisme dat kostenverhogingen als gevolg van cao, inflatie en beleidsintensiveringen werden gecompenseerd in de rijksvergoeding was vervallen. Huidige praktijk is dat het telkens weer afwachten is welke loonbijstelling het kabinet beschikbaar stelt voor ontwikkelingen bij de pensioenpremies en overige werkgeverslasten enerzijds en loonruimte voor een nieuwe cao anderzijds. Grootste financiële risico was tot voor kort de ontwikkeling van de pensioenpremie. De ABP-premies zijn tot en met 2021 telkens gestegen. Voor 2022 is de ABP-premie op verzoek van de sociale partners gelijk gehouden, omdat de noodzakelijk stijging in 2023 binnen het pensioenstelsel voor werkgevers wordt gecompenseerd. De regering heeft bij de voorjaarsnota (in mei 2022) loonbijstelling beschikbaar gesteld waaruit het merendeel van de salarismaatregelen in de nieuwe cao 2022 kan worden gecompenseerd. Voor een deel is een voorschot genomen door de werkgevers op te ontvangen loonbijstelling in 2023 (ongeveer 1,5%). Om deze reden lopen de cao's voortgezet en primair onderwijs tot 1 mei 2023. Specifiek voor het PO heeft het kabinet in 2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor het dichten van de loonkloof tussen het VO en het PO. In navolging van het PO heeft het VO in 2022 tevens extra middelen toegekend gekregen voor het verminderen van de werkdruk.

De minister van SZW heeft het uurtarief voor de kinderopvangtoeslag voor 2023 verhoogd met 7,32%. Met deze verhoging in het achterhoofd is een nieuwe cao 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2024 afgesloten met salarismaatregelen van gemiddeld 7,9% in 2023 en 4% in 2024. Ook hier wordt een voorschot genomen op de verhoging van tarieven in 2024.

Ter bestrijding van de opgelopen onderwijsachterstanden als gevolg van de coronacrisis heeft het kabinet extra incidentele middelen beschikbaar gesteld uit het nationaal programma onderwijs. Deze zijn toegezegd voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 met een inmiddels verlengde uitvoeringstermijn tot en met de zomer 2025. Tevens heeft het kabinet in het regeerakkoord een structurele verhoging van de rijksvergoeding voor het funderend onderwijs (voortgezet en primair onderwijs) aangekondigd vanaf de zomer 2025. Uit de middelen van het nationaal programma onderwijs worden met name extra leerkrachten en onderwijsassistenten aangetrokken met een tijdelijk contract. Aangezien het aantal malen dat een tijdelijk contract kan worden verlengd beperkt is, is het relevant dat het kabinet tijdig duidelijkheid verstrekt inzake de verhoging van de structurele bekostiging.

Verder zijn de volgende ontwikkelingen en risico's relevant:

- eigen risicodragerschap WW/wijziging regelgeving participatiefonds: in het VO betaalt de school een eigen bijdrage van 25% van de WW-uitkeringen en bovenwettelijke uitkeringen aan ex-werknemers. Vanaf augustus 2022 is de regelgeving van het participatiefonds PO gewijzigd: standaard wordt een eigen bijdrage van 50% van de uitkeringskosten toegepast die kan worden verlaagd naar 10% indien wordt voldaan aan de voorwaarden van het participatiefonds. Het aflopen van tijdelijke contracten leidend tot ww-uitkeringen dient daarom zoveel als mogelijk te worden voorkomen. Bij aannahme vanwege een tijdelijke formatiebehoefte of ontslag van een collega wordt deze consequentie in de overwegingen meegenomen;
- WGA/Ziektewet: H³O is sinds 2012 vrijwillig verzekerd voor de WGA en vanaf 2014 voor de ziektewet-flex (eigen risicodragers). De modernisering van de ziektewet zorgt ervoor dat lasten van ziektewet en WGA van werknemers zonder vaste aanstelling worden toegerekend aan de laatste werkgever. Een toename van

het aantal WGA-ers leidt tot een hogere premie. Het is dus relevant om gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid zoveel als mogelijk te voorkomen. Vanaf 2017 is er ook de mogelijkheid om eigen risicodragers te worden voor de ziektewet-vast. Op zich is dit voor H₃O wenselijk om zodoende al deze verzekeringen in een hand te brengen om meer verbinding te kunnen realiseren. Het ziekteverzuim bij H₃O is echter te hoog, waardoor op dit moment geen enkele verzekeraar interesse heeft om een verzekering voor de ziektewet-vast bij H₃O af te sluiten. In combinatie met het eigen risicodragerschap voor ziekteverzuim vanaf 2020 (beëindiging aansluiting vervangingsfonds) in het PO ontstaan meer mogelijkheden voor eigen ziekte- en vervangingsbeleid. Het ziekteverzuim bij H₃O moet omlaag om in deze dossiers verdere stappen te kunnen zetten. Het WGA-contract is aanbesteed voor de periode 2020 tot en met 2023;

- wet arbeidsmarkt in balans: per 1 januari 2020 is de nieuwe wet arbeidsmarkt in balans (WAB) in werking getreden. Onder de WAB heeft een werknemer al vanaf zijn eerste werkdag recht op een transitievergoeding bij ontslag, ook tijdens zijn proeftijd;
- wet werk en zekerheid: vanaf 1 juli 2016 is de wet werk en zekerheid (WWZ) voor het primair- en voortgezet onderwijs van kracht. Vanaf 1 juli 2015 is de WWZ binnen de kinderopvang al van kracht. Een onderdeel van de WWZ is de ketenbepaling. Daardoor is het aantal tijdelijke opeenvolgende contracten dat aan een werknemer kan worden aangeboden, beperkt;
- ziektevervanging/lerarentekort: de basisscholen ondervinden steeds meer problemen bij het zoeken naar invallers voor zieke collega's. Hierin worden we beperkt door richtlijnen vanuit de wet werk en zekerheid (aantal tijdelijke contracten). Vanaf 2020 is het verzuimbeleid geïntensiveerd om te streven naar een structureel verzuimpercentage onder de 5%. Als eigen risicodragers kan ook het vervangingsbeleid beleidsrijker worden ingevuld. Het VO is al jaren verplicht eigen risicodragers. Het aantrekken van (bevoegde) collega's voor tekortvakken is problematisch, waardoor mogelijk hogere kosten moeten worden gemaakt voor het inzetten van uitzendbureaus en detachingsbureaus. De kwaliteit van het onderwijs is grotendeels afhankelijk van de kwaliteit van de medewerkers en het vermogen van de organisatie om te innoveren. Voldoende middelen voor scholing van alle medewerkers en het opleiden van invalkrachten in het PO en kinderopvang en onbevoegde startende leerkrachten in het VO is noodzakelijk. Door in te zetten op strategisch personeelsplanning wordt gestreefd naar het voorkomen van een lerarentekort;
- vereenvoudiging bekostiging: voor zowel het VO als het PO is een vereenvoudiging van de bekostiging doorgevoerd. De nieuwe bekostigingssystematiek in het VO is vanaf 2022 ingevoerd. Deze systematiek is nadelig voor brede scholengemeenschappen. Op termijn daalt de lumpsum voor het Insula College met - 1,3% oftewel - € 0,255 mln. De vereenvoudiging van de bekostiging in het PO is ingevoerd vanaf 2023. De vereenvoudiging in het PO is positief voor H₃O. Wel is eenmalig in 2022 een correctie op de bekostiging PO doorgevoerd door het vervallen van de vordering lumpsum personeel PO;
- bezetting peuterwerk en VE-percentages: de benodigde personele inzet en het resultaat van de sector peuterwerk en kinderopvang is grotendeels afhankelijk van het aantal kinderen bij het peuterwerk en in de kinderopvang en specifiek voor het peuterwerk van het aantal VE-peuters. Afhankelijk van de keuze van ouders kan de bezetting van kinderen op een locatie snel wijzigen. Bij een gewijzigde bezetting dient snel te worden bijgestuurd op de personele inzet. Daarvoor is een flexibele schil noodzakelijk. Vanaf 1 augustus 2020 is de wet ingegaan voor uitbreiding van het VE-aanbod van 10 naar 16 uur per week. Vanaf 1 januari 2021 is met subsidie van de gemeente Dordrecht op alle locaties het VE-aanbod verruimd. Op de korte termijn stijgt daardoor het totaal aantal ingezette uren. Om de uitbreiding betaalbaar te houden, heeft de gemeente Dordrecht besloten de indicatiestelling voor VE te beperken. Op de middellange termijn zal daardoor het totaal aantal ingezette uren weer gaan dalen. Omdat voor VE-uren een substantieel hoger uurtarief wordt gesubsidieerd dan voor reguliere uren, is het risico dat een da-

ling van het aantal VE-uren in combinatie met minder peuters, zal leiden tot minder bezetting en het moeten sluiten van VE-groepen. Inmiddels is duidelijk dat de stijging van het aantal VE-uren over 2021 en 2022 lager is uitgekomen dan geraamd, waardoor zowel over 2021 als over 2022 minder subsidie is gerealiseerd dan toegekend.

Om de toenemende risico's op te kunnen vangen, is het wenselijk de flexibiliteit in de kostenstructuur te handhaven c.q. te vergroten.

2.5.2 Risicobeheersingsstelsel

Gezien de financiële positie van de stichting (zie hierna) is er enige bereidheid om een grote (financiële) impact van risico's te accepteren maar wel vanuit een beleidskader dat waar mogelijk risico's worden afgedekt. Zo moet operationeel het onderwijs en de kinderopvang altijd door kunnen gaan en dient te worden voldaan aan alle relevante wet- en regelgeving. Betrouwbare informatie (juist, tijdig en volledig) is noodzakelijk om goed te kunnen bijsturen. In deze subparagraaf wordt in het kader van 'Goed Bestuur' ingegaan op het stelsel van interne beheersingsmaatregelen dat wordt gehanteerd om tegemoet te komen aan de gesignaleerde risico's en onzekerheden. Omdat het VO de grootste sector binnen H3O is, wordt de code goed bestuur van de VO-Raad toegepast.

Het stelsel van interne beheersingsmaatregelen is opgebouwd uit:

- 1) een geformuleerde visie, missie, strategie en operationele strategische doelstellingen waarmee wordt gestuurd en op basis daarvan het benoemen van kritische succesfactoren en prestatie-indicatoren;
- 2) een helder geformuleerd besturingsconcept en daarvan afgeleide taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
- 3) een adequate organisatiestructuur die aansluit op het besturingsconcept;
- 4) een goede procesinrichting en risico-analyse;
- 5) een goede planning- & controlcyclus en een daarbij behorend adequaat instrumentarium, waarin wordt gerapporteerd en geanalyseerd omtrent financiële en niet-financiële informatie.

Ad 1) De visie, missie en strategie zijn geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd in het strategisch plan 2019-2023.

Ad 2/3) Het besturingsconcept en de organisatiestructuur is conform de code goed bestuur vastgelegd in verschillende documenten zoals het reglement Raad van Toezicht, het reglement College van Bestuur en het managementstatuut.

Ad 4) De procesinrichting is vastgelegd in het handboek AO. De risico-analyse is opgenomen in het financieel beleidsplan en wordt jaarlijks geactualiseerd in de kaderbrief, de begroting en het jaarverslag.

Ad 5) De beschrijving van de planning- en controlcyclus met kalender is opgenomen in het financieel beleidsplan.

Doelstelling van het meerjarig financieel beleidsplan is om een kader te bieden waarin ten eerste het beleid en de ambities op het gebied van planning & control en bedrijfsvoering voor de komende vier jaren worden verwoord en ten tweede de financiële randvoorwaarden worden geschetst waarbinnen de speerpunten uit het strategisch beleidsplan dienen te worden gerealiseerd rekening houdend met relevante ontwikkelingen en risico's. Het financieel beleidsplan bevat daarom enerzijds bestaand en reeds vastgesteld beleid (verdelingsmodellen binnen de sectoren VO en PO) en anderzijds een nadere uitwerking van bepaalde onderwerpen (ambities planning & controlcyclus en bedrijfsvoering, risico-analyse). Deze uitwerking is van invloed op de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen en de beschikbare budgetten voor strategische speerpunten. In december 2018 is samen met het nieuwe strategisch plan het financieel beleidsplan 2019-2022 vastgesteld. Voor de strategische speerpunten is voor de periode van het financieel beleidsplan een innovatiebudget vrijgemaakt. De inzet daarvan is doorgetrokken naar 2023. In 2023 wordt het nieuwe strategisch plan 2024-2027 voorbereid.

2.5.3 Risicobeheersingsmaatregelen

Risico's vragen om een passende reactie bijvoorbeeld door middel van een van de onderstaande acties:

- Het risico voorkomen met beheersingsmaatregelen (goed bestuur, goed management);
- Het risico beperken of afdekken met beheersingsmaatregelen (bijvoorbeeld verzekeren);
- Het vroegtijdig voorzien van risicovolle ontwikkelingen en het met behulp van goede meerjarenbegrotingen tijdig binnen de exploitatie vrijmaken van financiële middelen ter dekking van de financiële gevolgen.

Binnen H³O zijn reeds verschillende risicobeheersingsmaatregelen genomen. Zo wordt in de meerjarenbegroting uitgegaan van een behoedzaam scenario voor de ontwikkeling van leerlingenaantallen. Om eventuele bezuinigingen op te kunnen vangen, wordt gewerkt met een flexibele schil bij de inzet van personeel in de vorm van tijdelijke contracten. Daarnaast zijn vanuit het vorige financieel beleidsplan de volgende maatregelen genomen om tot verdere risicobeheersing te komen (op het niveau van 'financial control'):

- Digitale verwerking van inkoopfacturen en van ouderbijdragen in het VO en PO;
- Incassobeleid is ontwikkeld en beperkt tot enkel de ouderbijdragen kinderopvang;
- Het verzekeringspakket is doorgelicht en ondergebracht bij één verzekeraar;
- Het aantal bankrekeningen en pasjes is beperkt. Het betalingsverkeer is efficiënter georganiseerd;
- De betrouwbaarheid van de financiële administratie is verbeterd door controle op de volledigheid van de onderbouwing van mutaties (contractenregister, pakbonnen) en tijdige aanlevering;
- Het handboek AO, de mandaatregeling en het treasurystatuut zijn geactualiseerd. Het beleid op het gebied van aanbestedingen is ontwikkeld conform gewijzigde wet- en regelgeving;
- Het beheer van het ICT-netwerk is in 2014 ondergebracht bij Kien, specialist voor het onderwijs in Dordrecht. Kien is in 2016 gestart met het traject ISAE 3402-certificering welke in 2018 is afgerond. Bij Kien is een functionaris gegevensbescherming aangesteld ten behoeve van alle leden;
- Voor het organiseren van en controle op de kwaliteit van de schoonmaak wordt vanaf juli 2016 binnen de schoonmaak-BV FBD een nieuwe toezichthouder ingehuurd. H³O voert inmiddels zelf de personele-, salaris- en financiële administratie uit. Vanaf 2 november 2016 is H³O 100%-aandeelhouder.

Vanaf de vorige planperiode is een structuur opgezet om strategische doelstellingen te realiseren, het risicomanagement bij H³O te verbeteren en door te groeien van financial control naar management control door het:

- Realiseren van samenhang tussen strategie, beleid en risicomanagement;
- Koppelen van kritische succesfactoren/prestatie-indicatoren en strategische thema's;
- Realiseren van samenhang tussen jaarplan, bestuursverslag en verantwoording.

Deze structuur is geëvalueerd en aangevuld. De structuur in de strategisch planperiode 2019-2023 bestaat uit 4 programmagroepen:

- De programmagroep Kwaliteit en Onderwijs (K&O), inmiddels genoemd Goed Onderwijs;
- De programmagroep Medewerkers, Waardering en Communicatie (MWC), inmiddels genoemd Gelukkige Professionals;
- De programmagroep Identiteit (ID), inmiddels genoemd Kleurrijke Christelijke Identiteit;
- De programmagroep ICT en Bedrijfsvoering (I&B), inmiddels genoemd Betekenisvolle Informatie & Processen.

Alle directeuren en afdelingshoofden van het bestuursbureau zitten in een programmagroep. Het College van Bestuur neemt geen deel aan de programmagroepen. Per programmagroep zijn speerpunten uit het strategisch plan en risico's uit het financieel beleidsplan toebedeeld. In het strategisch plan is gekozen voor 5 hoofdstukken. De hoofdstukken Opvang en onderwijs ('Gelukkige leerlingen') en Omgeving ('Verbonden met de samenleving') worden gerekend tot het werkterrein van de programmagroep Goed Onderwijs en de hoofdstukken Medewerkers ('Ambitieuze medewerkers') en Organisatie ('Samen H3O') tot het werkterrein van de programmagroep Gelukkige Professionals. Het hoofdstuk Identiteit ('Onze identiteit') is voor de desbetreffende programmagroep. Per programmagroep is een projectplan geschreven met een tijdsplanning. De programmagroepen leggen via het MT-totaal verantwoording af aan het College van Bestuur. Het College van Bestuur is eindverantwoordelijk. Halfjaarlijks wordt over de voortgang van het strategisch beleidsplan gerapporteerd aan de Raad van Toezicht. Daarmee is dit document tevens het instrument om tot bijsturing te komen van de te behalen resultaten voor het eerstvolgende jaarplan op stichtingsniveau (per kalenderjaar) en de jaarprogramma's op schoolniveau (per schooljaar). Het nieuwe College van Bestuur heeft een nadere prioritering aangebracht (zie paragraaf 2.2.).

Stichting H3O bevindt zich op dit moment in de verbeterfase van risicomanagement. In de uitvoeringsfase worden risico-analyses uitgevoerd en risicomanagement geïmplementeerd binnen de organisatie, in de verbeterfase gaat het om de optimalisatie hiervan. Streven is om door te groeien naar de verankeringsfase: risicomanagement is dan ingebed in de organisatie, integraal onderdeel van de bedrijfsprocessen en dient als basis voor (strategische) besluitvorming. De programmagroep Betekenisvolle Informatie & Processen concentreert zich op de doorontwikkeling van financial naar management control. De hoofdlijnen hiervan zijn:

- Stimuleren risicobewustzijn en waar nodig cultuurverandering binnen H3O (continue aandachtspunt);
- Verder integreren onderwijskwaliteit en doorstroom PO-VO in de planning- en controlcyclus (inmiddels afgerond);
- Evaluatie invulling code goed bestuur en voor zover nodig aanpassing en/of aanvulling van de huidige documenten mede gezien de nieuwe code van de VO-raad (inmiddels afgerond);
- Stimuleren en verbeteren van gestandaardiseerd gebruik van informatiesystemen (continue aandachtspunt);
- Doorontwikkeling inkoop- en aanbestedingsbeleid (continue aandachtspunt);
- Inventariseren sleutelfunctionarissen en kennisdeling (inmiddels afgerond);
- Verbeteren horizontale verantwoording en publiekswaarde jaarverslag (over 2021 is het eerste publieksjaarverslag gepubliceerd en deze zal ook voor 2022 worden opgemaakt).

Om de risico's op het gebied van management control te kunnen beheersen, zijn aanvullende maatregelen nodig. De hoofdlijnen voor een programmagroep hebben daarom betrekking op zowel de speerpunten uit het strategisch plan als aanpalende risico's. Randvoorwaarden voor de ondersteuning bij het realiseren van speerpunten en het beheersen van risico's op het gebied van onderwijskwaliteit en op het gebied van doorstroom PO-VO zijn gecreëerd door het aannemen van 2 nieuwe stafmedewerkers bij het bestuursbureau. Concretisering in deelplannen en nadere onderbouwingen voor de inzet van het bovenscholings innovatiebudget worden ter besluitvorming voorgelegd aan het College van Bestuur waarna verwerking in de begroting of bijstelling daarvan plaatsvindt.

2.5.4 Allocatie van middelen / verdelingsmodel

Het verdelingsmodel binnen H3O is gebaseerd op het principe van solidariteit tussen de scholen en heeft zowel betrekking op de verdeling van middelen binnen de stichting als binnen de sectoren. Het verdelingsmodel is in 2008 vastgesteld door het College van Bestuur en is nadien verschillende malen geactualiseerd naar aanleiding van aanpassingen in de rijksvergoeding (bijvoorbeeld wijziging gewichtenregeling en introductie impulsmid-

delen en later onderwijsachterstandenmiddelen in het PO). Mede vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging bij zowel het VO (vanaf 2022) als het PO (vanaf 2023) hebben nieuwe aanpassingen van het verdelingsmodel plaatsgevonden.

Bij het VO zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- De correctie vanwege de inzet van LD-functies bij havo/vwo in relatie tot de berekening van de vereenvoudigde samengevoegde lumpsum bekostiging op basis van één basisbedrag per leerling voor het gehele Insula College is aangepast;
- De correctie voor het Insula locatie Leerpark vanwege de in voorgaande jaren relatief hoge gemiddelde loonsom OP vervalt in de verwachting dat de gemiddelde loonsom OP van de locaties vmbo-beroepsgericht en mavo de komende jaren vrijwel gelijk zullen zijn.

In het PO is het verdelingsmodel als volgt aangepast:

- de financiële verantwoordelijkheid voor de kosten van ziektevervangings (na uitstappen uit het vervangingsfonds en eigen risicodragerschap) wordt gezamenlijk gedragen. De kosten van ziektevervangings worden evenredig over de scholen verdeeld op basis van het aantal leerlingen;
- de ratio voor bepaling van de OP-formatie voor reguliere basisscholen op basis van de nieuwe teldatum per 1 februari na de vereenvoudiging van de bekostiging is met ingang van 2023 aangepast;
- de besluitvorming over de bezuiniging op de OP-formatie gezien de daling van het aantal leerlingen geraamd in de zomer 2024 wordt uitgesteld naar het najaar 2023 bij de voorbereiding van het nieuwe strategisch beleidsplan en financieel beleidsplan 2024-2027.

Samengevat kan het verdelingsmodel nu als volgt worden beschreven:

Verdeling middelen binnen de stichting

Uitgangspunten bij de verdeling van middelen binnen de stichting bij de begrotingsvoorbereiding zijn:

- Tussen sectoren wordt niet geschoven met baten. De baten per sector zijn beschikbaar voor dekking van de lasten van de betreffende sector;
- Een (meerjarig) tekort per sector dient gedekt te kunnen worden uit de binnen het eigen vermogen beschikbare middelen per sector;
- Vanwege van de gemeente Dordrecht in 2014 ontvangen overschrijdingsmiddelen is voor het PO een private bestemmingsreserve gevormd waaruit tekorten kunnen worden opgevangen;
- Het resultaat van de sector peuterwerk/kinderopvang wordt gemuteerd bij de private bestemmingsreserve voor deze sector;
- Op basis van regelgeving van het ministerie van OCW dient de verdeelsleutel voor de dekking van de bovenschoolse kosten te worden gebaseerd op de omvang van de rijksvergoeding. Omdat de sector peuterwerk/kinderopvang geen rijksvergoeding heeft, wordt voor het vaststellen van de bijdrage van deze sector een verdeelsleutel op basis van de totale baten toegepast;
- De verdeling van de bijdrage van de sector PO resp. VO aan de kosten van bovenschoolse contracten en het bestuursbureau over de scholen resp. locaties binnen de sectoren vindt plaats op basis van de omvang van de rijksvergoeding.

Verdeling middelen tussen de locaties van het Insula College

Voor de verdeling van middelen tussen de locaties van het Insula College zijn op hoofdlijnen de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- De budgetaanvraag van de directeur wordt gekoppeld aan de beleidsvoornemens en te behalen resultaten in het jaarplan op schooljaarbasis;
- Geoormerkte subsidies dienen te worden ingezet voor geoormerkte kosten, zodat op voorhand wordt zeker gesteld dat subsidies worden gerealiseerd;

- De bovenschoolse kosten worden geraamd op 7% op basis van de vastgestelde bovenschoolse taken en worden verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding. Sectorale kosten worden eveneens verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding;
- De begrotingsvoorstellen van een locatie worden beoordeeld op basis van de ontwikkeling van de (cumulatieve) financiële resultaten over de jaren heen met één correctie vanwege de hogere inzet van LD-functies bij havo/vwo in relatie tot de berekening van de vereenvoudigde samengevoegde lumpsum bekostiging op basis van één basisbedrag per leerling voor het gehele Insula College. De hogere gemiddelde loonsom van de OP-formatie bij havo/vwo in vergelijking met de mavo en het vmbo-beroepsgericht voor havo/vwo leidt tot hogere loonkosten overeenkomend qua omvang door de uitrol van de functiemix met een bandbreedte tussen de 1,35% en 1,8% van de vereenvoudigde lumpsum van het Insula College. De ontwikkeling van dit percentage wordt jaarlijks bij de voorbereiding van de meerjarenbegroting geëvalueerd.

Verdeling middelen tussen de basisscholen

Voor de verdeling van middelen tussen de basisscholen zijn op hoofdlijnen de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- De budgetaanvraag van de directeur wordt gekoppeld aan de beleidsvoornemens en te behalen resultaten in het jaarprogramma op schooljaarbasis;
- Geoormerkte subsidies dienen te worden ingezet voor geoormerkte kosten, zodat op voorhand wordt zeker gesteld dat subsidies worden gerealiseerd;
- De kosten van huisvesting en cyclisch onderhoud worden evenredig over de scholen verdeeld op basis van het aantal leerlingen;
- De kosten van ziektevervanging worden evenredig over de scholen verdeeld op basis van het aantal leerlingen;
- Van elke school wordt van de baten 74% voor personele kosten en 16% voor materiële kosten gegarandeerd, samen 90%. De bovenschoolse kosten worden geraamd op 7% op basis van de vastgestelde bovenschoolse taken en worden verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding. De hierdoor beschikbare bovenschools in te zetten ruimte wordt geraamd op 3%. Sectorale kosten worden bekostigd uit deze bovenschoolse ruimte en worden eveneens verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding;
- Jaarlijks bij het indienen van het jaarplan voor het komende schooljaar (eind juni/begin juli) dient de schooldirecteur van een onderwijsachterstandsschool tevens een plan in bij het College van Bestuur met een voorstel hoe het onderwijsachterstandenbudget voor de betreffende school wordt ingezet en welke doelen hiermee worden bereikt;
- De beoordeling van de gevraagde budgetten bij SBO De Toekomst vindt plaats gerelateerd aan de geraamde baten bij deze school;
- Extra financiële ruimte op basis van het financieel beleidsplan wordt ingezet voor innovatieprojecten ten behoeve van het realiseren van strategische doelstellingen.

Consequentie is dat elke school altijd 90% van haar baten krijgt goedgekeurd als budget voor de schoolgebonden personele en materiële kosten (met evenredige verdeling van kosten huisvesting en cyclisch onderhoud en ziektevervanging over de scholen op basis van het aantal leerlingen). In het begrotingsproces kunnen scholen door het indienen van een budgetaanvraag gekoppeld aan de beleidsvoornemens in het jaarplan een beroep doen op de bovenschools in te zetten ruimte van 3%. Indien een beroep op de bovenschools in te zetten ruimte wordt gehonoreerd, krijgt een school daarmee dus een percentage van boven de 90% als budget goedgekeurd.

De besluitvorming over de bovenschools in te zetten ruimte vindt plaats bij de begrotingsvoorbereiding en dus per kalenderjaar om aan te sluiten bij de jaarplancycclus van de stichting. Het CvB neemt het besluit over de bovenschools in te zetten ruimte, nadat advies over het voorgenomen besluit advies is gevraagd aan het MT PO. De bovenschools

incidenteel in te zetten ruimte wordt toegekend voor maximaal 1 kalenderjaar, waarbij de afspraak om gedurende het schooljaar niet in te grijpen in de goedgekeurde formatie blijft bestaan. Indien na afloop van een begrotingsjaar blijkt dat een school over het goedgekeurde budget is heengegaan, dient deze overschrijding in de begroting van het lopende of volgende kalenderjaar te worden gecompenseerd bij door de directeur beïnvloedbare kostenposten.

Verdeling middelen binnen de sector peuterwerk en kinderopvang

Binnen de sector worden de resultaten per deelsector gevolgd (peuterwerk, BSO, KDV). Negatieve resultaten van een locatie worden geaccepteerd voor zover deze binnen de gehele deelsector worden opgevangen vanuit het beleidsmatige streven om op elke IKC zowel peuterwerk als BSO aan te willen bieden. KDV wordt gehandhaafd voor zover deze niet (structureel) verliesgevend is.

2.5.5 Wenselijke omvang weerstandsvermogen

Bij de beoordeling van de risico's is het relevant om onderscheid te maken naar:

- Kans en impact risico;
- Beïnvloedbaarheid risico;
- Alternatieve maatregelen om tot beheersing risico te komen en in samenhang met (financiële) mogelijkheden ('maakbaarheid' risico);
- Gevolgen maatregelen beheersing risico voor doelbereik.

Afhankelijkheid hiervan dient de wenselijke omvang van het weerstandsvermogen en de buffer daarbinnen nader te worden onderbouwd. In deze subparagraaf wordt daarom een onderbouwing gegeven op basis van de risico-analyse voor de onderwijssectoren.

Risico	Kans	Impact	Som	Kwantificering in weerstandsvermogen	Toelichting
Dalende leerlingaantallen als gevolg van de demografische ontwikkeling in het VO	4	5	20	€ 1.000.000	Het aantal VO-leerlingen in Dordrecht is sinds 2016 met 10% gedaald. Bij een evenredige daling zou dit voor het Insula College 230 minder leerlingen betekenen. Uitgaande van het basisbedrag rijksvergoeding lumpsum van € 8.033 per leerling, zou dit een daling in de baten van jaarlijks € 1,85 mln betekenen. Deels kan hier rekening mee worden gehouden door middel van een flexibele schil. De feitelijke daling bij het Insula College is 100 leerlingen sinds 2016 en voor het verschil van 130 leerlingen is het marktaandeel gestegen.
Meerjarenperspectief Leerpark als gevolg van verschuiving van vmbo naar avo-onderwijs.	4	2	8	€ 400.000	Vmbo is relatief duur onderwijs. Dit leidt o.a. tot relatief hoge kosten (huisvesting, hogere personeelslasten t.g.v. hogere verhouding docenten/leerlingen, e.d.). Het aantal leerlingen bij Insula Leerpark is substantieel gedaald met als gevolg een relatief hoge gemiddelde OP-loonsom (veel LC-ers) en te lage bezetting van de gebouwen.

Lerarentekort VO: Het werven van gekwalificeerde en bevoegde docenten vormt voor de tekortvakken een risico	4	2	8	€ 400.000	Het lerarentekort leidt tot relatief hoge wervings- en vervangingskosten (onder andere relatief dure uitzendkrachten en detachingskrachten)
Lerarentekort PO: Ook in het PO wordt het steeds problematischer om nieuw personeel te werven	4	1	4	€ 200.000	Hogere wervingskosten en vervangingskosten (onder andere relatief dure uitzendkrachten en detachingskrachten)
Samenstelling van het personeelsbestand in het VO: De gemiddelde leeftijd van VO-medewerkers is ouder dan 45	2	2	4	€ 200.000	De kans op uitval zal de komende jaren toenemen, hetgeen hoge vervangingskosten betekent (onder andere relatief dure uitzendkrachten en detachingskrachten).
Opvolging/werving schoolleiders PO: Het is moeilijk om voldoende nieuwe en goed gekwalificeerde schoolleiders te vinden met name in het PO	2	2	4	€ 200.000	Schoolleiders zijn moeilijk aan te trekken op dit moment. Dit leidt met name tot relatief hoge kosten voor interim-directeuren.
Terugtrekkende overheid: onderwijsorganisaties moeten risico's op personeelsgebied steeds meer zelf beheersen	3	2	6	€ 300.000	o.a. WGA-eigen risico, ZW-flex, eigen risico vervanging ziekteverzuim
Personele risico's / financiële gevolgen van arbeidsconflicten/ Transitievergoedingen	3	2	6	€ 300.000	Regulier risico
Imagoschade i.v.m. niet halen strategische doelstellingen (kwaliteit, succes Apple project VO H en K)	1	5	5	€ 250.000	Het niet behalen van strategische doelstellingen kan toe imagoschade leiden, hetgeen minder leerlingen in de toekomst betekent
Uitval ICT-infrastructuur/cybercrime / datalekken	1	5	5	€ 250.000	Uitval ICT levert hoge vervangingskosten en imagoschade op
Instabiliteit bekostiging	2	2	4	€ 200.000	Regulier risico
Onvolledige indexatie van de bekostiging	2	2	4	€ 200.000	Regulier risico
Overige risico's/ restricties (lage dan wel onvoldoende kwalificeerbare risico's)	2	1	2	€ 100.000	Regulier risico
Totaal risico				€ 4.000.000	
Totaal risico gecorrigeerd voor het feit dat al deze risico's zich niet gelijktijdig zullen voordoen (70%)				€ 2.800.000	
Buffer t.o.v. totaal baten 2022 H3O				Circa 5 %	enkelvoudig

Toelichting kans:Toelichting impact:

Klasse	Percentage	Referentiebeeld	Klasse	Gevolg
1	10%	< of 1x per 10 jaar	1	Zeër klein
2	30%	1x per 5-10 jaar	2	Klein
3	50%	1x per 2-5 jaar	3	Midden
4	70%	1x per 1-2 jaar	4	Groot
5	90%	1 x per jaar of >	5	Zeër groot

H3O financiert de vaste activa volledig uit het eigen vermogen. Over de periode 2013 (na afstoten van het voormalige gebouw van het Insula Leerpark) tot en met 2018 bedroeg de financieringsbehoefte gemiddeld 14,8% van de baten van H3O (enkelvoudig). De financieringsbehoefte over de periode 2019-2022 bedroeg gemiddeld 11,9% en daarmee over de periode 2013-2022 gemiddeld 13,6%. In het financieel beleidsplan is uitgegaan van een gemiddelde financieringsbehoefte van de stichting rond de 15%. Samen met de benodigde buffer van 5% voor het afdekken van risico's is de wenselijk omvang van het weerstandsvermogen voor de onderwijssectoren van de stichting (enkelvoudig) minimaal 20%.

De gewenste omvang van de private bestemmingsreserve bij de sector peuterwerk en kinderopvang is gezien de toegenomen risico's als gevolg van overheidsmaatregelen en dalende bezetting bij het peuterwerk (zie hierboven) bepaald op een omvang van 20% van de baten van deze sector en 1,5% van de baten van geheel H3O.

Het totaal wenselijke weerstandsvermogen van H3O bedraagt daarmee 20% voor de onderwijssectoren (exclusief bestemmingsreserves) en 1,5% voor de sector peuterwerk en kinderopvang, samen minimaal 21,5% van de baten van H3O (enkelvoudig).

2.5.6 Financiële positie per 31 december 2022

De financiële positie per 31 december 2022 van H3O (zowel enkelvoudig als geconsolideerd) is licht verminderd in vergelijking met 2021, maar blijft solide. Deze conclusie is gebaseerd op een aantal financiële kengetallen die hieronder zijn opgenomen. In onderstaande tabel zijn de waarden opgenomen van de jaren 2020 tot en met 2022. Over 2021 waren de ratio's verbeterd als gevolg van de toegekende extra middelen voor het nationaal programma onderwijs die niet volledig konden worden ingezet. Hiervoor zijn bestemmingsreserves gevormd. Ook in 2022 zijn niet alle ontvangen extra middelen voor het nationaal programma onderwijs ingezet. De uitvoeringstermijn hiervan is inmiddels verlengd tot en met de zomer 2025. Geabstraheerd van deze middelen laten de ratio's voor het vermogen een dalende tendens zien vanwege het in het financieel beleidsplan 2019-2022 ingezette beleid van het beleidsmatig accepteren van tekorten om innovatiebudget voor de speerpunten van het strategisch beleidsplan in te zetten én vanwege het schrappen van de vordering lumpsum personeel in 2022 als gevolg van de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging in het PO.

Kengetal	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	geconsolideerd incl. SCOD en HP			enkelvoudig excl. SCOD en HP		
Rentabiliteit	0,39	4,05	- 0,15	- 0,14	4,25	- 0,06
Liquiditeit (current ratio)	2,79	3,12	2,66	2,37	2,73	2,34
Solvabiliteit 1	0,60	0,61	0,58	0,54	0,57	0,54
Solvabiliteit 2	0,73	0,75	0,71	0,70	0,72	0,68
Weerstandsvermogen	30,6	31,6	28,5	25,4	26,8	24,4
Huisvestingsratio	8,9	7,4	6,5	9,2	7,6	6,6

Rentabiliteit

In het onderwijs wordt voor de bepaling van het kengetal rentabiliteit het resultaat gedeeld door de totale baten van de gewone bedrijfsvoering. De rentabiliteit over 2022 is zowel geconsolideerd als enkelvoudig negatief. Beleidsmatig heeft H₃O in de begroting 2022 gekozen voor een goedgekeurd tekort bij het VO en het PO. Daarnaast is in 2022 vanwege de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging in het PO de vordering lumpsum personeel geschrapt. Als gevolg van het niet volledig kunnen benutten van de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs VO en PO en het nog niet kunnen inzetten van het collectieve deel van de in 2022 toegevoegde middelen werkdrukvermindering is het resultaat 2022 veel positiever dan geraamd in de begroting 2022 en uiteindelijk slechts beperkt negatief voor geheel H₃O. Daarbinnen heeft de sector peuterwerk en kinderopvang een klein positief resultaat gerealiseerd.

Liquiditeit - current ratio

De current ratio is een maatstaf die aangeeft of de stichting op korte termijn te maken kan krijgen met liquiditeitsproblemen. De current ratio op basis van de balans 2022 geeft aan dat H₃O enkelvoudig 2,34 en geconsolideerd 2,66 keer meer over vlottende activa beschikt dan wat op korte termijn aan schuldeisers betaald moet worden. De daling van de current ratio is het gevolg van het resultaat en de toegenomen kortlopende schulden (zie paragraaf 3.3). De waarde bij H₃O ligt boven de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde van 0,75. Daarnaast hanteert de inspectie als signaleringswaarde een minimale absolute omvang van de liquide middelen van € 100.000. Wij voldoen daaraan.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is een graadmeter voor de financiële onafhankelijkheid (van financieringsinstellingen) van H₃O. Dit kengetal geeft weer welke bezittingen de stichting tegenover haar schulden heeft staan, zodat zij op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De waarde voor solvabiliteit 1 is ultimo 2022 gedaald naar 0,54 enkelvoudig en 0,58 geconsolideerd. Solvabiliteit 2 (inclusief voorzieningen) is gedaald naar 0,68 resp. 0,71. Deze waarde ligt boven de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde van 0,3. H₃O is financieel gezond.

Weerstandsvermogen

Behalve de hiervoor toegelichte kengetallen is het weerstandsvermogen een belangrijke indicator voor de continuïteitsverwachting van de stichting. In welke mate is H₃O in staat om tegenvallers op te vangen? Voor het weerstandsvermogen wordt de volgende definitie gehanteerd: 'het weerstandsvermogen is het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van alle baten in een jaar inclusief de financiële baten en exclusief de buitengewone lasten'. Om de continuïteit van H₃O te waarborgen is een bepaalde ondergrens van het eigen vermogen noodzakelijk. Deze noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van het risicoprofiel van H₃O, de benodigde financiering van investeringen en de bestemmingsreserves (zie subparagraaf 3.5.7).

Volgens de geconsolideerde balans 2022 van H₃O, inclusief de SCOD en de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht, bedraagt het eigen vermogen per 31 december 2022 € 17,163 mln, overeenkomend met een weerstandsvermogen van 28,5% (2021 31,6%). Van het eigen vermogen ultimo 2022 is 11,4% van de baten (2021 11,6%) nodig voor de financiering van bestaande vaste activa (exclusief de private financiering van de sector peuterwerk & kinderopvang en de SCOD). In 2019 zijn publieke bestemmingsreserves gevormd voor de inzet van de aanvullende bekostiging uit het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021' en de in 2019 niet ingezette loonruimte bij het VO en het PO. Deze laatste middelen zijn in 2020 in de nieuwe cao's VO en PO ingezet. De aanvullende bekostiging wordt

bij het Insula College ingezet om een opleidingsschool te worden in de komende jaren en bij de Hans Petrischool om een arboplan uit te voeren om het ziekteverzuim terug te dringen. Bij het PO wordt de aanvullende bekostiging ingezet om de bijdrage van de sector PO aan het innovatiebudget ten behoeve van het realiseren van de doelen uit het strategisch plan 2019-2023 en het opvangen van het tekort 2022. De bijdrage van het Insula College aan het innovatiebudget voor het realiseren van het huidige strategisch plan en de geraamde tekorten voor 2023 en de volgende strategisch planperiode 2024-2027 worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering VO. De bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO wordt ingezet voor de geraamde tekorten voor 2023 en de volgende strategisch planperiode 2024-2027. Innovatiebudgetten voor de sector peuterwerk en kinderopvang worden bekostigd vanuit de private bestemmingsreserve van deze sector. Daarnaast zijn er nog private bestemmingsreserves overschrijdingsmiddelen PO en SCOD en bestemmingsreserves voor flexibele bapo. Voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht is ultimo 2020 een bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen gevormd om het tekort 2022 en de geraamde tekorten voor de komende jaren op te vangen. Ultimo 2021 zijn bestemmingsreserves gevormd voor de niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs en deze zijn in 2022 aangepast voor de saldi over 2022 in het VO en het PO. De omvang van de bestemmingsreserves is ultimo 2022 vastgesteld op 14,4% van de baten (2021 14,7%). Uit het weerstandsvermogen is daardoor per saldo ultimo 2022 een buffer van 2,7% (2021 5,3%) beschikbaar voor de afdekking van risico's en financiering van nieuwe investeringen in materiële vaste activa.

Volgens de enkelvoudige balans 2022 van H₃O bedraagt het eigen vermogen per 31 december 2022 € 13,610 mln, overeenkomend met een weerstandsvermogen van 24,4% (2021 26,8%). Van het eigen vermogen ultimo 2022 is 11,4% van de baten (2021 11,3%) ingezet voor de financiering van bestaande vaste activa (exclusief de private financiering van de sector peuterwerk & kinderopvang). De omvang van de bestemmingsreserves (met private middelen opgebouwde reserves peuterwerk & kinderopvang en overschrijdingsmiddelen PO en met publieke middelen gevormde reserves voor flexibele bapo, aanvullende bekostiging convenant, kwaliteitsverbetering en middelen nationaal programma onderwijs) is ultimo 2022 vastgesteld op 10,9% van de baten (2021 10,7%). Uit het weerstandsvermogen is daardoor per saldo ultimo 2022 een buffer van 2,1% (2021 4,8%) beschikbaar voor de afdekking van risico's en financiering van nieuwe investeringen in materiële vaste activa.

Het gerealiseerde weerstandsvermogen exclusief bestemmingsreserves bedraagt ultimo 2022 enkelvoudig $11,4\% + 2,1\% = 13,5\%$ van de baten (2021 16,1%) en ligt daarmee onder de door H₃O minimaal vastgestelde omvang van het weerstandsvermogen van 20% voor de onderwijssectoren. Dit is acceptabel, omdat in de bestemmingsreserves kwaliteitsverbetering VO en PO reeds rekening is gehouden met de geraamde tekorten voor de volgende strategisch planperiode 2024-2027. Voor de sector peuterwerk en kinderopvang is ultimo 2022 een omvang van de private bestemmingsreserve gerealiseerd van 1,7% (2021 1,7%) als gevolg van het positieve resultaat van de sector, waarmee het gewenste minimale niveau is bereikt.

Afgezet tegen de cumulatieve baten van H₃O en de SCOD heeft de private bestemmingsreserve van de SCOD ultimo 2022 een omvang van 3,0% (2021 3,3%). De omvang is in absolute zin licht gedaald vanwege de negatieve rentebaten, maar relatief substantieel gedaald vanwege de gestegen baten bij H₃O als gevolg van de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs.

Zowel geconsolideerd als enkelvoudig is een positieve buffer beschikbaar voor het afdekken van toekomstige risico's van H₃O. Deze ligt zowel geconsolideerd als enkelvoudig onder de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde van 5%, maar zoals hierboven aangegeven is dit acceptabel gezien de reeds gevormde bestemmingsreserves kwaliteitsverbetering bij stichting H₃O en inzet ESF/SZW-middelen bij de Stichting voor Prak-

tijkonderwijs Dordrecht voor de geraamde tekorten in de volgende strategisch planperiode 2024-2027.

Huisvestingsratio

Met ingang van 2016 maakt de inspectie voor haar financieel toezicht gebruik van een set kengetallen met bijbehorende signaleringswaarden. De signaleringswaarden van de kengetallen zijn nadrukkelijk geen normen. Zij dienen als detectiemiddel voor mogelijke problemen. Gezien de financiële positie van en de waarden bij H₃O is hiervan bij H₃O geen sprake.

Tot de set kengetallen van de inspectie behoort ook de huisvestingsratio (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen / totale lasten) met een signaleringswaarde van 10%. Deze ratio is bij H₃O relatief hoog, omdat de gezamenlijke huisvestingslasten van de vmbo-beroepsgerichte afdelingen van het Stedelijk Dalton Lyceum en het Insula College in het Leerpark integraal zijn opgenomen, terwijl de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum hierin is opgenomen bij de overige overheidsbijdragen. Desondanks ligt de waarde zowel enkelvoudig (6,6) als geconsolideerd (6,5) over 2022 onder de signaleringswaarde.

'Bovenmatig' publiek eigen vermogen

In 2020 heeft de inspectie een nieuw kengetal geïntroduceerd om zicht te krijgen op mogelijk 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. Ondanks de grote verschillen gebruikt de inspectie voor alle onderwijssectoren dezelfde formule om een normatief publiek eigen vermogen te berekenen en deze te vergelijken met het werkelijke publieke eigen vermogen. Een groter werkelijk publiek eigen vermogen zou volgens de inspectie kunnen duiden op een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. Binnen de formule voor het normatief publiek eigen vermogen maakt de inspectie onderscheid tussen de financieringsfunctie voor gebouwen, de financieringsfunctie voor overige materiële vaste activa en de bufferfunctie.

Kengetal	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	geconsolideerd excl. privaat			enkelvoudig excl. privaat		
Normatief publiek EV	9.176.096	9.778.460	10.744.050	8.541.200	9.060.934	10.012.981
Werkelijk publiek EV	12.131.838	14.091.939	13.945.292	10.284.631	12.184.519	12.087.883
'Bovenmatig' publiek EV	2.955.742	4.313.479	3.201.242	1.743.431	3.123.585	2.074.902
Als % van de baten	6,0%	7,9%	5,3%	3,9%	6,1%	3,7%

De berekening van het normatief publiek eigen vermogen bij H₃O en de vergelijking met werkelijk publiek eigen vermogen suggereert dat ultimo 2022 sprake is van een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen van € 3,201 mln geconsolideerd en € 2,075 mln enkelvoudig. Zoals aangegeven wordt hierbij echter geen rekening gehouden met organisatie-specifieke omstandigheden en beleidskeuzen en is de omvang voor een belangrijk deel afhankelijk van wijzigingen in de financieringsfunctie. De bufferfunctie voor grote organisaties is vastgezet op 5% van de baten. Stichting H₃O heeft de beleidskeuze gemaakt om tekorten in de meerjarenbegroting te ramen om zodoende innovatiebudget vrij te maken voor het realiseren van de doelen uit het huidige strategisch plan en het volgende strategisch plan 2024-2027. Over de jaren 2023 tot en met 2027 tellen deze tekorten conform de meerjarenbegroting op tot een bedrag van € 0,965 mln in het VO en € 0,780 mln in het PO, samen enkelvoudig € 1,745 mln. Daarnaast worden de in 2021 en 2022 niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs de komende jaren alsnog ingezet, samen enkelvoudig € 2,628 mln (€ 1,169 mln in het VO en € 1,459 mln in het PO). Gezamenlijk komt deze omvang (€ 4,373 mln) uit boven de berekende omvang van het enkelvoudige 'bovenmatig' publiek eigen vermogen.

De positieve resultaten over de afgelopen jaren bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn deels het gevolg van de ontvangen ESF- en SZW-subsidies, terwijl hier beperkte aanvullende kosten voor werden gemaakt. Om deze reden is ultimo 2020 een nieuwe bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen gevormd om het tekort 2022 en de geraamde negatieve resultaten vanaf 2023 op te kunnen vangen. De Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht heeft als afzonderlijke rechtspersoon met relatief lage baten een hoger normatief publiek eigen vermogen, omdat bij deze stichting met een hogere bufferfunctie mag worden gerekend. In de jaarrekening 2022 van de stichting is het 'bovenmatig' publiek eigen vermogen berekend op € 0,941 mln en daalt naar verwachting in 2023 naar € 0,788 mln vanwege de geraamde investering in het gebouw van de Hans Petrischool in 2023. Deze omvang komt vrijwel overeen met de nieuw gevormde bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen. In de hierboven genoemde geconsolideerde cijfers komt dit echter niet tot uitdrukking, omdat daarin geen rekening kan worden gehouden met de specifieke situatie van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht als afzonderlijke rechtspersoon met relatief lage baten en een hogere bufferfunctie.

Conclusie

De liquiditeits- en vermogenspositie van de stichting is ultimo 2022 zowel enkelvoudig als geconsolideerd meer dan voldoende. H₃O is goed in staat haar kortlopende verplichtingen na te komen en continuïteit te waarborgen. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met de ontwikkeling van de eigen vermogenspositie door het beleidsmatig goedkeuren van meerjarige tekorten.

2.5.7 Analyse resultaat 2022

Het exploitatiesaldo 2022 bedraagt - € 0,089 mln (2021 € 2,213 mln) bestaande uit - € 0,034 mln voor H₃O enkelvoudig (2021 € 2,160 mln), - € 0,005 mln voor de SCOD (2021 - € 0,007) en - € 0,050 mln voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht/Hans Petrischool (2021 € 0,060 mln). De resultaten van zowel 2021 als 2022 zijn behoorlijk beïnvloed door de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs die deels pas in latere jaren tot besteding komen. Daarnaast werd in het PO in 2022 de vordering voor de lumpsum personeel geschrapt vanwege de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging. Gedurende het jaar werden in het VO extra middelen voor terugdringing werkdruk toegevoegd waarvan het collectieve deel vooralsnog nog niet kon worden ingezet. Gevolg was dat het VO in 2022 een positief resultaat realiseerde en het PO een negatief resultaat. In de begroting 2022 werd gerekend met beleidsmatig toegestane tekorten. De sector peuterwerk en kinderopvang (PWKO) realiseerde een positief resultaat waarop in de begroting niet was gerekend.

Voortgezet onderwijs

In de begroting 2022 werd een resultaat voor het VO geraamd van - € 0,350 mln bestaande uit - € 0,230 mln bijdrage innovatiebudget en - € 0,120 mln budget opleidingschool uit de aanvullende bekostiging convenant. De raming werd bij de bijstellingen aangepast naar - € 0,190 mln vanwege het afronden van een discussie met een leverancier van schoolboeken over de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 (zie toelichting in paragraaf 3.8.2. bij de leermiddelen). Daarnaast wordt de inzet van het voor 2022 geraamde innovatiebudget verspreid over de jaren 2022, 2023 en 2024 ten behoeve van de eigen bijdrage in het project burgerschap. Het resultaat van het Insula College over 2022 is uitgekomen op € 0,299 mln met name omdat de pas in het najaar 2022 met terugwerkende kracht toegekende extra middelen voor terugdringing werkdruk voor wat betreft het collectieve deel nog niet konden worden ingezet. Het individuele deel is conform de landelijk gemaakte afspraken uitbetaald aan de medewerkers. Omdat het merendeel van de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs in het schooljaar 2021-2022 reeds in 2021 door DUO werd uitbetaald en als baten genomen, waren de lasten in 2022 voor de inzet uit het nationaal programma onderwijs hoger dan de baten 2022 (de restantbetaling 2021-2022 en 5/12de van het schooljaar 2022-2023).

Primair onderwijs

In de begroting 2022 werd een negatief resultaat geraamd bij het PO van - € 0,910 mln onder andere bestaande uit - € 0,110 mln bijdrage innovatiebudget en - € 0,830 mln als gevolg van het schrappen van de vordering lumpsum personeel vanwege de invoering van de vereenvoudigde bekostiging. De raming werd bij de bijstelling aangepast naar - € 0,380 mln onder andere vanwege een hogere geschrapte vordering lumpsum personeel (- € 0,917 mln), meer inzet van innovatiebudget voor scholingskosten pabo-studenten, ad-peppers en adjunct-directeuren en de niet volledige inzet van de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs en het verlengen van de uitvoeringstermijn naar de zomer 2025, terwijl de uitbetaling volledig in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 plaatsvindt (voor 7/12de en 5/12de in 2022). Het gerealiseerde resultaat 2022 bedroeg - € 0,396 mln.

Peuterwerk & kinderopvang

In de begroting 2022 werd een resultaat geraamd van nihil en deze raming werd gehandhaafd bij de bijstelling. Het resultaat 2022 is uitgekomen op € 0,063 mln vanwege een vrijwel kostendekkende exploitatie voor het peuterwerk, een positief resultaat bij de BSO en een negatief resultaat bij de KDV vanwege de aanloopverliezen van de uitbreiding van KDV Kristal. Vanwege het bereiken van de gewenste omvang van de bestemmingsreserve zijn de uurtarieven voor de BSO in 2023 minder verhoogd dan de stijging van het uurtarief voor de kinderopvangtoeslag.

SCOD

De SCOD realiseerde een resultaat van - € 0,005 mln als gevolg van negatieve rentebaten tot en met het derde kwartaal 2022. In de begroting 2022 was een raming van - € 0,010 mln opgenomen.

2.5.8 Investerings, financieringsbeleid en treasuryverslag

In de begroting 2022 was bij H3O (enkelvoudig) voor een bedrag van € 1,410 mln aan investeringen geraamd. Hierin waren budgetten voor meubilair en inventaris, ICT, onderwijskundige apparatuur en leermiddelen opgenomen. Bij de bijstellingen werd de raming met name voor doorgeschoven budgetten vanuit 2021 verhoogd tot in totaal € 2,335 mln.

Gerealiseerd in 2022 is € 1,925 mln (2021 € 1,194 mln). Een deel van de geraamde ruimte is vanwege vertraagde uitvoering of uitgestelde besluitvorming doorgeschoven naar 2022. De afschrijvingen over 2022 bedroegen € 1,312 mln (2021 € 1,177 mln). Gevolg is dat ultimo 2022 het financieringssaldo bij H3O (enkelvoudig) is gestegen (zie subparagraaf 2.5.2.).

In 2017 is voor H3O een gewijzigd treasurystatuut vastgesteld en begin 2023 geactualiseerd. Het treasurystatuut van de stichting voldoet aan de in 2016 gewijzigde regeling 'Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'.

De overvloedige liquide middelen van H3O zijn conform het treasurystatuut belegd op spaarrekeningen bij de huisbankier. Over de periode 2^e kwartaal 2020 tot en met het 3^e kwartaal 2022 moesten hierover negatieve rentebaten worden afgedragen. Vanaf het 4^e kwartaal 2022 zijn de rentebaten weer positief.

2.5.9 Continuïteitsparagraaf

Vanaf het verslagjaar 2013 is een continuïteitsparagraaf verplicht voorgeschreven. Deze bestaat uit een onderdeel A. Gegevensset en een onderdeel B. Rapportages. In deze subparagraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling bij Stichting H₃O zowel geconsolideerd (inclusief de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht en de SCOD) als enkelvoudig. Voor de continuïteitsparagraaf van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (bevoegd gezag van de Hans Petrischool) wordt verwezen naar het afzonderlijk uitgebrachte jaarverslag (zie www.hanspetri.nl).

A. Gegevensset

A1. Leerlingenaantallen en formatie

<i>Kengetallen geconsolideerd</i>	<i>2022 realisatie</i>	<i>2023 begroting</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>
<i>Leerlingenaantallen (stand 1 oktober VO en 1 februari PO):</i>						
VO (exclusief vavo) inclusief Hans Petri	2.485	2.470	2.445	2.445	2.445	2.445
PO	2.979	2.905	2.875	2.875	2.875	2.875
<i>Totaal</i>	<i>5.464</i>	<i>5.375</i>	<i>5.320</i>	<i>5.320</i>	<i>5.320</i>	<i>5.320</i>
<i>Personele bezetting in fte (stand 31/12):</i>						
Management/directie	17,0	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2
Onderwijsgevend personeel	328,4	336,0	326,4	325,3	325,3	325,3
Overige medewerkers incl. PWKO	154,1	149,3	148,8	148,7	148,7	148,7
<i>Totaal exclusief vervanging/IH/EH/NPO</i>	<i>499,5</i>	<i>502,5</i>	<i>492,4</i>	<i>491,2</i>	<i>491,2</i>	<i>491,2</i>

<i>Kengetallen enkelvoudig</i>	<i>2022 Realisatie</i>	<i>2023 begroting</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>
<i>Leerlingenaantallen (stand 1 oktober VO en 1 februari PO):</i>						
VO (exclusief vavo)	2.262	2.250	2.225	2.225	2.225	2.225
PO	2.979	2.905	2.875	2.875	2.875	2.875
<i>Totaal</i>	<i>5.241</i>	<i>5.155</i>	<i>5.100</i>	<i>5.100</i>	<i>5.100</i>	<i>5.100</i>
<i>Personele bezetting in fte (stand 31/12):</i>						
Management/directie	16,0	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2
Onderwijsgevend personeel	299,7	304,7	295,1	294,0	294,0	294,0
Overige medewerkers incl. PWKO	150,8	145,2	144,7	144,6	144,6	144,6
<i>Totaal exclusief vervanging/IH/EH/NPO</i>	<i>466,5</i>	<i>466,1</i>	<i>456,0</i>	<i>454,8</i>	<i>454,8</i>	<i>454,8</i>

In paragraaf 2.5.1. wordt de geraamde ontwikkeling van de leerlingenaantallen toegeëlicht. Het gerealiseerde aantal leerlingen bij het Insula College voor het schooljaar 2022-2023 is 2.262 (exclusief vavo-leerlingen die elders onderwijs genieten). Voor het schooljaar 2023-2024 wordt een daling van - 12 leerlingen geraamd en in het schooljaar 2024-2025 een daling van - 25 naar 2.225. De Hans Petrischool heeft 223 leerlingen in 2022-2023 en daalt naar verwachting naar 220 vanaf het schooljaar 2023-2024.

Vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging wordt in het PO een nieuwe teldatum toegepast: 1 februari. Het gerealiseerde leerlingenaantal op 1 februari 2022 bij H₃O is conform de geraamde daling in de begroting 2022 uitgekomen op 2.979. Het leerlingen-

aantal per 1 februari 2023 bedraagt 2.891. In de begroting 2023 was geraamd 2.905. Vanaf 1 februari 2024 zijn voorzichtigheidshalve 2.875 leerlingen geraamd.

Gevolg van de verwachte leerlingendaling is dat de lumpsumvergoeding daalt. Deze daling wordt deels opgevangen door beperking van de formatie. Daarnaast worden veel subsidies toegekend voor één schooljaar, waardoor de formatie na afloop daarvan daalt (geoordeelde of niet-geoordeelde rijksvergoedingen, arrangementen samenwerkingsverband). Voor zover deze subsidies opnieuw worden toegekend voor het nieuwe schooljaar, wordt de formatie hiervoor aangepast.

In vergelijking met de goedgekeurde formatie stonden ultimo 2022 bij H3O voor 7,2 fte vacatures open (bestaande uit 0,15 fte management/directie, 13,1 fte onderwijsgevend personeel/OP en – 6,05 fte onderwijsondersteunend personeel/OOP) en – 0,2 fte OP bij de Hans Petrischool. De reden dat de werkelijke inzet voor OOP hoger is, is gelegen in de keuze van directeuren om vacatures voor OP die vanwege het lerarentekort niet gevuld kunnen worden, tijdelijk in te vullen met OOP. Voor de OP-ers vindt daarnaast deels tijdelijke inhuur van uitzendkrachten plaats. Verondersteld is dat de vacatures in 2023 worden ingevuld. Deze cijfers zijn gebaseerd op de structurele formatie en daarom exclusief de inzet van tijdelijke middelen voor het nationaal programma onderwijs.

Vanwege de raming van een daling van het aantal leerlingen bij VO en PO met ingang van het schooljaar 2023-2024 en het wegvallen van een aantal subsidies wordt de formatie in de zomer 2023 verminderd met – 3,4 fte (het saldo van 0,15 fte management/directie, 5,05 fte onderwijsgevend personeel/OP en – 8,6 fte onderwijsondersteunend personeel/OOP) bij H3O. De pedagogisch medewerkers van de sector peuterwerk en kinderopvang zijn opgenomen bij de overige medewerkers. Mutaties daarvan in de formatie vinden plaats afhankelijk van de toe- of afname van de bezetting. Vanwege de uitbreiding van de KDV Kristal met ingang van 2023 neemt de formatie toe met 3,0 fte. Per saldo neemt de personele bezetting in 2023 af met – 0,4 fte bij H3O. Vanwege de volledige inzet van de NPO-middelen bij de Hans Petrischool wordt binnen de eigen begroting vanaf de zomer 2023 de inzet van 2,6 fte OP en 0,8 fte OOP toegevoegd. Daarnaast is met ingang van het schooljaar 2024-2025 een daling van de OP-formatie bij het Insula College geraamd met – 3,7 fte en bij de basisscholen met – 1,1 fte en een daling van de OOP-formatie bij de basisscholen met – 0,55 fte als gevolg van de verdere geraamde daling van de leerlingenaantallen en het wegvallen van subsidies. Voor het schooljaar 2024-2025 is een extra bezuiniging bij de reguliere basisscholen geraamd van – 4,75 fte OP. Deze extra algemene bezuiniging op de OP-formatie bij elke reguliere basisschool is nodig vanwege het over de afgelopen jaren gedaalde totale leerlingenaantal voor de gehele sector PO. Deze bezuiniging was al geraamd vanaf het schooljaar 2020-2021, maar kon telkens met incidentele meevallers worden uitgesteld omdat als gevolg van het eigen risicodragerschap vanaf 2020 en het lerarentekort minder vervangingsbudget wordt besteed. Voor 2024-2025 is verder een daling bij het Insula College geraamd van – 1,1 fte OP en – 0,1 fte OOP vanwege het wegvallen van subsidies.

A2. Meerjarenbegroting

Balans geconsolideerd	2022 realisatie	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	6.982.710	7.292.710	7.772.710	7.847.710	7.352.710	6.762.710
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	6.982.710	7.292.710	7.772.710	7.847.710	7.352.710	6.762.710
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	748.397	748.397	748.397	748.397	748.397	748.397
Liquide middelen	21.623.470	20.580.240	16.792.768	15.634.087	16.095.310	16.576.255
Totaal vlottende activa	22.371.867	21.328.637	17.541.165	16.382.484	16.843.707	17.324.652

TOTAAL ACTIVA	29.354.577	28.821.347	25.313.875	24.230.194	24.196.417	24.087.362
Algemene reserve	8.494.842	8.519.926	8.537.258	8.330.539	8.333.514	8.225.291
Bestemmingsreserve publiek	5.450.450	4.745.366	1.923.033	944.752	416.777	0
Bestemmingsreserve privaat	3.242.763	3.217.263	3.217.263	3.217.263	3.217.263	3.217.263
Totaal eigen vermogen	17.162.555	16.482.554	13.677.554	12.492.554	11.967.554	11.442.554
Voorzieningen	3.767.408	3.711.712	3.209.240	3.310.559	3.801.782	4.217.727
Langlopende schulden	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	8.424.614	8.427.081	8.427.081	8.427.081	8.427.081	8.427.081
Totaal vreemd vermogen	12.192.022	12.138.793	11.636.321	11.737.640	12.228.863	12.644.808
TOTAAL PASSIVA	29.354.577	28.621.347	25.313.875	24.230.194	24.196.417	24.087.362

Balans enkelvoudig	2022 realisatie	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	6.454.838	6.574.838	7.084.838	7.174.838	6.774.838	6.214.838
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	6.454.838	6.575.838	7.084.838	7.174.838	6.774.838	6.214.838
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	510.428	510.428	510.428	510.428	510.428	510.428
Liquide middelen	18.010.502	17.347.080	13.874.024	12.873.126	13.412.131	14.038.644
Totaal vlottende activa	18.520.930	17.857.508	14.384.452	13.383.554	13.922.559	14.549.072
TOTAAL ACTIVA	24.975.768	24.432.346	21.469.290	20.558.392	20.697.397	20.763.910
Algemene reserve	7.509.447	7.521.630	7.531.464	7.317.883	7.317.883	7.317.883
Bestemmingsreserve publiek	4.578.436	3.936.253	1.346.419	600.000	300.000	0
Bestemmingsreserve privaat	1.521.807	1.521.807	1.521.807	1.521.807	1.521.807	1.521.807
Totaal eigen vermogen	13.609.690	12.979.690	10.399.690	9.439.690	9.139.690	8.839.690
Voorzieningen	3.440.676	3.527.254	3.144.197	3.193.300	3.632.305	3.998.818
Langlopende schulden	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	7.925.402	7.925.402	7.925.402	7.925.402	7.925.402	7.925.402
Totaal vreemd vermogen	11.366.078	11.452.656	11.069.600	11.118.702	11.557.707	11.924.220
TOTAAL PASSIVA	24.975.768	24.432.346	21.469.290	20.558.392	20.697.397	20.763.910

Staat / Raming van baten en lasten geconsolideerd	2022 realisatie	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Rijksbijdragen	53.061.332	51.820.000	46.814.000	46.389.000	46.459.000	46.459.000
Overige overheidsbijdragen	2.241.449	2.810.000	2.371.000	2.201.000	2.011.000	2.036.000
Overige baten	4.850.904	4.340.000	4.395.000	4.395.000	4.395.000	4.395.000
Totaal baten	60.153.685	58.970.000	53.580.000	52.985.000	52.865.000	52.890.000
Personele lasten	49.450.212	49.085.000	46.370.000	44.155.000	43.415.000	43.465.000
Afschrijvingen	1.429.943	1.510.000	1.530.000	1.530.000	1.520.000	1.470.000
Huisvestingslasten	3.813.455	4.100.000	4.035.000	4.055.000	4.055.000	4.080.000
Overige instellingslasten	821.217	835.500	830.500	830.500	830.500	830.500
Leermiddelen	4.675.346	4.141.500	3.641.500	3.621.500	3.591.500	3.591.500
Totaal lasten	60.190.173	59.672.000	56.407.000	54.192.000	53.412.000	53.437.000

<i>Saldo baten en lasten</i>	- 36.488	- 702.000	- 2.827.000	- 1.207.000	- 547.000	- 547.000
Financiële baten	- 33.949	40.500	40.500	40.500	40.500	40.500
Financiële lasten	18.247	18.500	18.500	18.500	18.500	18.500
<i>Saldo financiële baten/lasten</i>	- 52.196	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
<i>Belastingen</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Resultaat deelnemingen</i>	0	0	0	0	0	0
EXPLOITATIESALDO	- 88.684	- 680.000	- 2.805.000	- 1.185.000	- 525.000	- 525.000

<i>Staat / Raming van baten en lasten enkelvoudig</i>	<i>2022 realisatie</i>	<i>2023 begroting</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>
Rijksbijdragen	48.901.877	47.735.000	43.100.000	42.650.000	42.695.000	42.695.000
Overige overheidsbijdragen	2.124.599	2.770.000	2.370.000	2.200.000	2.010.000	2.035.000
Overige baten	4.753.870	4.325.000	4.380.000	4.380.000	4.380.000	4.380.000
Totaal baten	55.780.346	54.830.000	49.850.000	49.230.000	49.085.000	49.110.000
Personele lasten	45.796.068	45.620.000	43.100.000	40.860.000	40.095.000	40.145.000
Afschrijvingen	1.312.418	1.395.000	1.415.000	1.415.000	1.405.000	1.355.000
Huisvestingslasten	3.585.510	3.870.000	3.805.000	3.825.000	3.825.000	3.850.000
Overige instellingslasten	704.586	733.500	728.500	728.500	728.500	728.500
Leermiddelen	4.376.338	3.866.500	3.406.500	3.386.500	3.356.500	3.356.500
Totaal lasten	55.774.920	55.485.000	52.455.000	50.215.000	49.410.000	49.435.000
<i>Saldo baten en lasten</i>	5.426	- 655.000	-2.605.000	- 985.000	- 325.000	- 325.000
Financiële baten	- 23.277	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Financiële lasten	15.494	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
<i>Saldo financiële baten/lasten</i>	- 38.771	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
<i>Belastingen</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Resultaat deelnemingen</i>	0	0	0	0	0	0
EXPLOITATIESALDO	- 33.345	- 630.000	- 2.580.000	- 960.000	- 300.000	- 300.000

De geconsolideerde meerjarenbegroting 2023 – 2027 laat jaarlijks een tekort zien.

Alhoewel de uitvoeringstermijn voor het NPO is verlengd naar de zomer 2025, zijn de NPO-middelen naar verwachting in de zomer 2023 bij de Hans Petrischool volledig ingezet. Vanaf de zomer 2023 wordt daarom vanuit de reguliere begroting de inzet van personeel in loondienst hiervoor gecontinueerd (2,6 fte OP en 0,8 fte OOP) (€ 105.000 over augustus – december 2023 en jaarlijks € 250.000 vanaf 2024). Voor de Hans Petrischool is in 2023 een resultaat van - € 0,050 geraamd en jaarlijks - € 0,225 mln vanaf 2024 bij gelijkblijvende leerlingenaantallen op 220 vanaf schooljaar 2023-2024. De tekorten over de jaren 2023 tot en met 2027 worden gedekt uit de bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen.

Voor de SCOD wordt structureel een resultaat van nihil geraamd vanwege de lage rentestand.

Het enkelvoudige resultaat voor H³O wordt in 2023 geraamd op - € 0,630 mln, in 2024 op - € 2,580 mln, in 2025 op - € 0,960 mln en vanaf 2026 op - € 0,300 mln.

Het negatieve resultaat bij H³O is meerjarig geraamd bij de sectoren VO en PO. Voor het Insula College is in 2023 een tekort geraamd van - € 0,185 mln, in 2024 van - € 1,400 mln, in 2025 van - € 0,430 mln en vanaf 2026 een structureel tekort van jaarlijks - € 0,200 mln bij gelijkblijvende leerlingenaantallen op 1 oktober van 2.225 vanaf school-

jaar 2024-2025. Het structureel tekort bij het Insula College wordt veroorzaakt door de vereenvoudiging van de bekostiging in het voortgezet onderwijs vanaf 2022 (met een overgangperiode) welke voor brede schoolgemeenschappen zoals het Insula College negatief uitvalt. Tot en met 2025 wordt het tekort daarnaast veroorzaakt door de inzet van innovatiebudget voor het project burgerschap, de inzet van convenantsmiddelen om een opleidingsschool te worden en de inzet van NPO-middelen. Om de meerjarige tekorten te beperken tot jaarlijks - € 0,200 mln is vanaf 2025 een bezuinigingstaakstelling opgenomen van € 0,400 mln vanaf 2026. De meerjarige tekorten worden gedekt uit de bestemmingsreserve aanvullende bekostiging voor de opleidingsschool, de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering Insula College en de bestemmingsreserve NPO-middelen.

Bij het PO is in 2023 een tekort geraamd van - € 0,445 mln, in 2024 - € 1,180 mln, in 2025 - € 0,530 mln en vanaf 2026 een structureel jaarlijks tekort van - € 0,100 mln bij gelijkblijvende leerlingenaantallen op 1 februari van 2.875 vanaf schooljaar 2023-2024. Om dit te kunnen ramen, is vanaf 2024-2025 een extra bezuiniging op de formatie opgenomen (zie hierboven). De grote tekorten tot en met 2025 worden veroorzaakt door de gedaalde leerlingenaantallen over de afgelopen jaren die niet volledig zijn opgevangen door daling van de formatie en de inzet van NPO-middelen.

De geraamde resultaten zijn in lijn met de uitgangspunten van het financieel beleidsplan 2019-2022. Hierin is over deze periode voor het VO beleidsmatig een tekort goedgekeurd van in totaal - € 0,800 mln en bij het PO van in totaal - € 0,400 mln. Voor de nieuwe strategisch planperiode 2024-2027 wordt opnieuw van deze bedragen uitgegaan, alhoewel definitieve besluitvorming hierover nog moet plaatsvinden. Een vraagstuk daarbij zal zijn welke budgetten moeten worden vrijgemaakt voor het realiseren van de doelstellingen uit het nieuwe strategisch beleidsplan. Deze besluitvorming vindt plaats in 2023 en dan zal ook een nieuw financieel beleidsplan 2024-2027 worden voorbereid.

De inzet van de over de jaren 2021 tot en met 2023 ontvangen NPO-middelen met een uitvoeringstermijn tot de zomer 2025 hebben substantiële invloed op de omvang van het eigen vermogen en de ratio's (zie hierna). Immers ultimo 2021 en 2022 zijn bestemmingsreserves gevormd voor de NPO-middelen die in 2023, 2024 en 2025 worden ingezet.

Door de dalende bezetting bij de peuterspeelzalen werden over 2018 en 2019 verliezen gerealiseerd, waardoor de bestemmingsreserve van de sector ruim onder de wenselijke omvang kwam. De positieve resultaten over 2020 tot en met 2022 door een goede exploitatie van de BSO-locaties brachten hier herstel in. Voor de sector peuterwerk en kinderopvang wordt meerjarig een resultaat van nihil geraamd. De afhankelijkheid van de subsidie van de gemeente Dordrecht voor het peuterwerk om dit te realiseren, blijft echter groot (zie subparagraaf 2.5.1).

Bij de Hans Petrischool wordt voor 2023 een grote investering in de verbouwing van de praktijkvleugel om deze meer aan te laten sluiten bij de onderwijskundige wensen. Daarnaast wordt de personeelskamer in 2023 opnieuw ingericht, samen € 300.000. De afschrijvingen 2023 worden bij de Hans Petrischool geraamd op € 115.000, waardoor de financieringsbehoefte voor materiële vaste activa in 2023 toeneemt met € 185.000. Vanaf 2024 wordt gemiddeld jaarlijks € 75.000 geraamd voor ICT-vervangingsinvesteringen. De investeringsraming bij H3O in 2023 telt op tot € 1,515 mln. Het meeste investeringen hebben betrekking op inventaris, schoolmeubilair, ICT en leermiddelen. De geraamde investeringen in het VO hebben voor het merendeel betrekking op de verbouwing van de locatie Halmaheiraplein voor de conciërgewoning en een aantal andere ruimtes. De raming voor inventaris in het PO heeft betrekking op de eigen bijdrage ten behoeve van nieuwe schoolpleinen van Fontein Wielwijk en Repelaer Standhasenstraat. De raming voor schoolmeubilair betreft met name vervangingsinvesteringen bij Fontein Krispijn en EBS Eden en de nieuwe inrichting van het talentenlab bij de Dr. H. Bavinckschool afdeling Leonardo. De ICT-investeringen hebben voor het merendeel betrekking op de aankoop van mobiele devices bij verschillende locaties deels en de vervanging van schermen in de

leslokalen bij Insula Halmaheiraplein. De leermiddelen betreffen voornamelijk de aankoop van nieuwe lesmethoden in het PO. De totale geraamde investeringsruimte in 2023 is hoger dan de geraamde afschrijvingen (€ 1,515 mln investeringen en € 1,395 mln afschrijvingen), waardoor de financieringsbehoefte voor materiële vaste activa in 2023 stijgt met € 120.000. Ook voor 2024 (€ 1,925 mln) en 2025 (€ 1,505 mln) zijn substantiële investeringen geraamd. Vanaf 2026 daalt de investeringsraming onder de gemiddelde afschrijvingsraming van jaarlijks € 1,4 mln.

De mutaties in het eigen vermogen vloeien voort uit de geraamde resultaten. Daarbinnen daalt de omvang van de bestemmingsreserve publiek, omdat de bestemmingsreserve voor flexibele bapo een dalende trend vertoont bij zowel het VO als het PO vanwege pensionering van medewerkers. De bestemmingsreserve voor aanvullende bekostiging bij het VO wordt ingezet voor het worden van een opleidingsschool in het VO. De bestemmingsreserves voor NPO-middelen worden ingezet voor de in het nationaal programma onderwijs bepaalde interventies. De geraamde tekorten voor de komende jaren geabstraheerd van opleidingsschool in het VO en NPO-middelen worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering Insula College en uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO.

Naar verwachting ligt hierdoor de algemene reserve voor de bufferfunctie en de financiering van vaste activa onder het wenselijke niveau van 20% van de baten (zie subparagraaf 2.5.5). Dit is vooralsnog acceptabel, omdat voor de geraamde tekorten VO en PO over de jaren 2023 tot en met 2027 bestemmingsreserves zijn gevormd. In het nieuwe financieel beleidsplan 2024-2027 zal de wenselijke omvang van de algemene reserve voor de bufferfunctie en de financiering van vaste activa worden geëvalueerd.

De private bestemmingsreserve muteert voor de resultaten van de sector peuterwerk en kinderopvang en de SCOD en voor het PO uit de specifieke bestemmingsreserve overschrijdsmiddelen.

In 2020 heeft de inspectie een nieuw kengetal geïntroduceerd om zicht te krijgen op mogelijk 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. De berekening van het normatief publiek eigen vermogen bij H₃O en de vergelijking met werkelijk publiek eigen vermogen suggereert dat ultimo 2022 sprake is van een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen van € 3,201 mln geconsolideerd en € 2,075 mln enkelvoudig. In de begroting 2023 ontwikkelt deze omvang zich naar € 2,383 mln geconsolideerd en € 1,414 mln enkelvoudig als gevolg van de geraamde tekorten 2023 en investeringen met wijzigingen in de financieringsfunctie. Stichting H₃O heeft de beleidskeuze gemaakt om tekorten in de meerjarenbegroting te ramen om zodoende innovatiebudget vrij te maken voor het realiseren van de doelen uit het huidige strategisch plan 2019-2023 en het volgende strategisch plan 2024-2027. De geraamde tekorten bij H₃O over de jaren 2023 tot en met 2027 voor VO tellen op tot € 0,965 mln (exclusief de opleidingsschool uit de aanvullende bekostiging) en voor PO € 0,780 mln. Daarnaast worden de in 2021 en 2022 niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs de komende jaren alsnog ingezet, samen enkelvoudig € 2,628 mln (€ 1,169 mln in het VO en € 1,459 mln in het PO). Gezamenlijk komt deze omvang uit boven de berekende omvang van het enkelvoudige 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. Bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht worden de tekorten voor de jaren 2023 tot en met 2027 geraamd op € 0,950 mln en gedekt uit de bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen bij deze stichting. Ook geconsolideerd wordt het volgens de signaleringswaarde van de inspectie 'bovenmatig' eigen vermogen de komende jaren ingezet.

Het in het financieel beleidsplan 2019-2022 ingezette en vooralsnog naar de volgende strategisch planperiode 2024-2027 doorgetrokken beleid om meerjarige tekorten te accepteren, leidt tot een verslechtering van de ratio's voor het vermogen (solvabiliteit). De ratio voor weerstandsvermogen daalt eveneens, mede omdat deze niet alleen beïnvloed wordt door de negatieve resultaten maar tevens door de dalende baten als gevolg van het wegvallen van de NPO-middelen. Het financieringssaldo voor materiële vaste activa daalt vanaf 2026, wellicht omdat de investeringsraming nog niet volledig is als gevolg van nog te maken plannen.

Omdat de in 2021 en 2022 niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs de komende jaren tot en de zomer 2025 alsnog worden ingezet, zijn de hieronder gepresenteerde ratio's over de jaren tot en met 2024 feitelijk te hoog. Het weerstandsvermogen daalt vanaf 2025 met jaarlijks 1,0% geconsolideerd en 0,6% enkelvoudig vanwege het beleidsmatig acceptabele tekort. De ratio voor solvabiliteit 1 daalt om dezelfde reden.

De voorzieningen muteren voor de in de meerjarenbegroting opgenomen uitvoering van het in meerjarige onderhoudsplannen geraamde cyclisch onderhoud en ramingen voor de ontwikkeling van de personele voorzieningen (spaar-ADV, ambtsjubilea, verlof keuzebudget en langdurig zieken). Inclusief de voorzieningen blijft de ratio voor solvabiliteit 2 vanaf 2025 vrijwel gelijk zowel geconsolideerd als enkelvoudig.

<i>Kengetallen geconsolideerd</i>	<i>2022 realisatie</i>	<i>2023 begroting</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>
Rentabiliteit	- 0,15	- 1,15	- 5,23	- 2,23	- 0,99	- 0,99
Liquiditeit (current ratio)	2,66	2,53	2,08	1,94	2,00	2,06
Solvabiliteit 1	0,58	0,58	0,54	0,52	0,49	0,48
Solvabiliteit 2	0,71	0,71	0,67	0,65	0,65	0,65
Weerstandsvermogen	28,5	27,9	25,5	23,6	22,6	21,6
waarvan financiering vaste activa	11,4	12,1	14,2	14,5	13,6	12,5
waarvan bestemmingsreserves	14,4	13,5	9,6	7,9	6,9	6,1
waarvan buffer	2,7	2,3	1,7	1,2	2,1	3,0
Huisvestingsratio	6,5	7,4	7,8	8,1	8,3	8,1

<i>Kengetallen enkelvoudig</i>	<i>2022 realisatie</i>	<i>2023 begroting</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>
Rentabiliteit	- 0,06	- 1,15	- 5,17	- 1,95	- 0,61	- 0,61
Liquiditeit (current ratio)	2,34	2,25	1,81	1,69	1,76	1,84
Solvabiliteit 1	0,54	0,53	0,48	0,46	0,44	0,43
Solvabiliteit 2	0,68	0,68	0,63	0,61	0,62	0,62
Weerstandsvermogen	24,4	23,7	20,8	19,2	18,6	18,0
waarvan financiering vaste activa	11,4	11,7	13,9	14,3	13,5	12,4
waarvan bestemmingsreserves	10,9	10,0	5,7	4,3	3,7	3,1
waarvan buffer	2,1	2,0	1,2	0,6	1,4	2,5
Huisvestingsratio	6,6	6,4	7,9	8,3	8,4	8,3

Kengetal	2022 geconsolideerd	2023 excl. privaat	2022 enkelvoudig	2023 excl. privaat
Normatief publiek EV	10.744.050	10.882.479	10.012.981	10.044.007
Werkelijk publiek EV	13.945.292	13.265.292	12.087.883	11.457.883
'Bovenmatig' publiek EV	3.201.242	2.382.813	2.074.902	1.413.876
Als % van de baten	5,3%	4,0%	3,7%	2,6%

B. Overige rapportages

B1. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controle-systeem en B2. Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Voor een beschrijving van ontwikkelingen, risico's, stelsel en beheersingsmaatregelen wordt verwezen naar de subparagrafen 2.5.1 tot en met 2.5.3.

B3. Rapportage toezichthoudend orgaan.

Voor de rapportage van de Raad van Toezicht wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

2.6 ONDERTEKENING COLLEGE VAN BESTUUR

Het College van Bestuur van de stichting H₃O verklaart hierbij het bestuursverslag over 2022 te hebben opgesteld en vastgesteld.

Dordrecht, 21 juni 2023

w.g. drs. D. (Dirk) van der Bijl MME
voorzitter College van Bestuur

w.g. F.N. (Frans) Cornet MLE
lid College van Bestuur

2.7 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht (hierna: RvT) heeft op grond van de statuten van de stichting H₃O voor Christelijk Peuterwerk, Kinderopvang, Primair en Voortgezet onderwijs (hierna: H₃O) tot taak het integraal toezicht houden op het functioneren van de organisatie in het algemeen en op het College van Bestuur (hierna: CvB) in het bijzonder. Dit met het oog op de belangen van de stichting als geheel.

Taken, rollen en verantwoordelijkheden:

De RvT hanteert de Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019 als leidraad en ziet toe op de naleving van de wettelijke voorschriften dan wel verplichtingen. De RvT heeft zijn taken en verantwoordelijkheden vastgelegd in een reglement. De RvT geeft het bestuur daarnaast gevraagd en ongevraagd advies en functioneert als klankbord ten behoeve van het bestuur. De RvT draagt zorg voor het benoemen, schorsen en ontslaan van het bestuur evenals het optreden als bevoegd werkgever van het bestuur, en ook voor het regelen van zijn eigen werkzaamheden, zoals zijn informatievoorziening, samenstelling en kwaliteit, deskundigheidsbevordering en/of honorering.

Daarnaast houdt de RvT toezicht op een doelmatige besteding van rijksmiddelen en de besteding van de middelen voor onderwijs. De RvT vergadert structureel. Buiten de vergaderingen om nemen de leden zitting in de remuneratie-, audit- en kwaliteitscommissies en leggen zij werkbezoeken af op de scholen, wonen werknemersbijeenkomsten bij, hebben gesprekken met de inspraak/medezeggenschapsraden. Ook initieert hij zelf bijeenkomsten en/of vergaderingen. De RvT is integraal verantwoordelijk en oefent zijn rollen als werkgever, netwerker, verbinder en klankbord uit.

Samenstelling:

De RvT kent een samenstelling die voldoende spreiding van deskundigheden en maatschappelijke achtergronden waarborgt. Bij de benoeming van een toezichthouder wordt gebruik gemaakt van een vooraf opgesteld individueel profiel dat is afgeleid van het algemene profiel.

Op 31 december 2022 was de samenstelling van de RvT als volgt:

- De heer drs. A. Venus (voorzitter)
- Mevrouw C. van Randwijk-Nederlof (vicevoorzitter)
- De heer mr. V. van Dorst (secretaris)
- Mevrouw drs. Ö. Ermek – Gümüş
- De heer J. Klugkist MSc AAG

De leden bekleedden de volgende hoofd- dan wel nevenfuncties:

- De heer Venus: voorzitter Wijkkerkenraad Wilhelminakerk en Petruskapel Dordrecht (t/m februari 2022); strategisch adviseur beroepsvereniging Present.
- Mevrouw Van Randwijk: bestuurder van Woon- zorgcentrum De Merwelanden en Merinos vastgoed; lid Raad van Toezicht SUN Drechtsteden (Stichting Urgente Noden en Armoede in de regio) (einde termijn 2022); lid van de deelnemersraad Ketenorganisatie Drechtzorg, voorzitter van de VVT Alliantie Drechtsteden.
- De heer Van Dorst: rechter Rechtbank Rotterdam.
- Mevrouw Ermek: programmaleider ProDemos; lid Raad van Toezicht Stichting Kinderpostzegels; lid Raad van Toezicht Passend Lezen; lid bestuur vereniging OOG in OOG; lid cliëntenraad Erasmus MC; lid adviesgroep 'Patiënt als Partner' Erasmus MC/Sophia; lid van het Participatieteam Commissie Pavem; lid Defensie Vrouwen Netwerk.
- De heer Klugkist: manager Low Code & Robotics – Nationale Nederlanden.

Het huidige rooster van aftreden ziet er als volgt uit (ervan uitgaande dat alle leden van de RvT bereid zijn de benoeming voor een tweede termijn te aanvaarden):

	<i>Benoemd</i>	<i>Einde 1^e termijn</i>	<i>Einde 2^e (en laatste) termijn</i>
A. Venus	01-04-2016	31-03-2020	31-03-2024
C. van Randwijk-Nederlof (vanuit de MR-geleding)	01-01-2021	31-12-2024	31-12-2028
J. Klugkist	01-09-2021	31-08-2025	31-08-2029
V. van Dorst	01-09-2021	31-08-2025	31-08-2029
Ö. Ermek – Gümüş	01-10-2021	30-09-2025	30-09-2029

Volgens het reglement en de statuten van H3O geldt de benoeming van een lid van de RvT voor een periode van vier jaar en is er eenmaal een herbenoeming mogelijk. Om meer spreiding in het rooster van aftreden te verkrijgen staat het huidige rooster op de agenda van de juni-vergadering in het jaar 2023.

De verdeling van de commissies is als volgt:

- C. van Randwijk-Nederlof: Remuneratie
- J. Klugkist: Audit
- V. van Dorst: Audit
- Ö. Ermek – Gümüş: Kwaliteit
- A. Venus: Kwaliteit en Remuneratie

Visie op toezien:

Bij het uitoefenen van zijn taken en nakomen van zijn verantwoordelijkheden kijkt de RvT breder naar zijn opdracht. Afwegingen op rechtmatigheid en doelmatige bestedingen van de middelen concentreren zich niet alleen binnen de grenzen van H3O, maar ook daarbuiten. De RvT ziet erop toe dat de bestuurders in verbinding staan met de maatschappelijke context, de ontwikkelingen op de voet volgen en met betrokken actoren rond de tafel zitten. De RvT wil zich verbeteren en heeft focus op de maatschappelijke opdracht. Meer dan voorheen wil de RvT het creëren van de maatschappelijke meerwaarde in zijn handelen centraal stellen en toezien op de (maatschappelijke) effecten van het onderwijs: de ontwikkeling van de leerlingen binnen de gelederen van H3O (waarbij handen, hoofd en hart in verbinding staan) vormt een springplank naar een betere persoonlijke toekomst met goed burgerschap.

De RvT streeft naar meer toezicht op het proces van het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijspersoneel (omwille van de competenties en basisvaardigheden). De resultaten in de (kwaliteit)rapportages (o.a. de prestaties van de leerlingen) vormen het fundament voor het toezicht. De RvT voert de dialoog hierover, en overleggen met het CvB hoe die sturing op de prestaties beter vorm krijgt. De RvT heeft hierin een klankbordrol.

Door het monitoren van de leerresultaten en het voeren van gesprekken met het (onderwijs)personeel en het klankborden met de bestuurders, ziet de RvT toe op het proces van werven en opleiden van personeel dat passende competenties heeft. Dat is, mede het gegeven dat H3O ook de komende jaren met een tekort aan gekwalificeerd onderwijspersoneel zal worden geconfronteerd, van belang om voor de leerlingen de juiste leeromgeving te scheppen (effectief lesgeven). De RvT is op dit punt in ontwikkeling en wil een bijdrage leveren aan goed onderwijs voor alle kinderen.

Vergaderingen:

De RvT kwam in 2022 zes keer bijeen. Het betrof vijf reguliere vergaderingen met het College van Bestuur (CvB) en een themavergadering met het CvB over de onderwerpen: kleurrijke christelijke identiteit en het proces om te komen tot een Koersplan.

In elke vergadering worden bijzonderheden gedeeld in de rapportages afkomstig van de bestuurders, waarin in vogelvlucht de ontwikkelingen binnen de scholen worden besproken, zowel op financieel als onderwijskundig vlak.

In het jaar 2022 heeft de RvT instemming gegeven om het oriëntatietraject dan wel het proces op te starten van de intentie tot duurzame samenwerking tussen Stichting H3O en Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. Waarbij de wens werd uitgesproken om meer synergie te creëren tussen beide stichtingen en de duurzame samenwerking aan te gaan op inhoudelijke gronden.

Het jaar 2022 stond eveneens in het teken van heroverweging accountant. De RvT had besloten in 2022 een nieuwe procedure te willen voeren voor het selecteren van de accountant vanaf het controlejaar 2022. De auditcommissie had de opdracht om deze procedure uit te voeren. In de juni-vergadering is het advies van de auditcommissie om de opdracht te gunnen aan Van Ree Accountants overgenomen.

In het kader van een verdere professionalisering van de RvT is in 2022 een interne notitie Remuneratiecommissie besproken en vastgesteld. Daarbij zijn eveneens de richtlijnen en uitvoering actiepunten Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019 met elkaar besproken. Met betrekking tot het interne toezicht hebben de aandachtspunten zelfevaluatie, professionalisering en functioneren ook dit kalenderjaar vorm en inhoud gekregen. De Remuneratiecommissie heeft verschillende overleggen gevoerd met het bestuur, al dan niet afzonderlijk. Verder hebben de heren Klugkist en Van Dorst de opleiding voor startende toezichthouders bij Verus gevolgd. De RvT is eveneens lid van de VTOI-NVTK. Hierdoor wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering, om te netwerken en om advies in te winnen.

Ook het thema Onderwijskwaliteit had een centrale plaats op de agenda. Gedurende vier RvT-vergaderingen is dit onderwerp aan de orde geweest. Met daarbij aandacht voor: de onderwijskwaliteit van de H3O-scholen in cijfers; De kwaliteitscyclus op bestuursniveau; Het stelsel van kwaliteitszorg en het Bestuurlijk overzicht audits. De commissie Kwaliteit voerde buiten de vergaderingen ook overleg met het bestuur.

In de themavergadering van oktober stond de uitwerking van een eerste opzet kleurrijke christelijke identiteit op de agenda. Dit was een bijeenkomst met Verus die erop gericht was op het verkennen van de betekenis van een kleurrijke christelijke identiteit en de rol van de RvT binnen dit thema. Aan de hand van een presentatie is de RvT meegenomen over de onderwerpen: levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs en burgerschaps-

vorming. Het thema levensbeschouwelijke burgerschapsvorming en het opleiden van wereldburgers staat op de agenda van zowel het CvB als de RvT.

Tijdens vorengenoemde themavergadering is eveneens het proces en de richting vanuit het CvB over de totstandkoming van het een zogenaamd koersplan besproken. Het huidige Strategisch Beleidsplan (SBP) van H3O loopt tot einde schooljaar 2022-2023. Het jaarplan 2023, dat onderdeel vormt van de begroting, is door de RvT besproken in haar decembervergadering. Dit is het zogenaamde laatste jaarplan dat voortkomt uit het SBP 2019 – 2023. De RvT kijkt uit naar een nieuwe werkwijze dan wel opzet waarbij het Strategisch Beleid meer richting en ruimte geeft.

De RvT hoopt de komende tijd stappen te zetten. Het gezamenlijk verdiepend gesprek met het CvB tijdens deze themabijeenkomst Identiteit en SBP zijn enkele voorbeelden om tot een gedragen meerjarenbeleidsplan te komen. Met deze klankbordrol vervult de RvT hierin een adviesfunctie naar de bestuurders toe. Om die functie goed te kunnen vervullen blijft de RvT in gesprek met elkaar en haalt hij waar nodig informatie op binnen de scholen: hoe denken zij over identiteit? Welk aandeel hebben zij aan de richting van de koers geleverd? Welke andere geluiden leven er nog meer onder het onderwijspersoneel?

In de reguliere vergaderingen zijn daarnaast de volgende onderwerpen ter besluitvorming of discussie aan de orde geweest:

- De jaarrekening 2021 en het jaarverslag 2021 zijn goedgekeurd
- De Kaderbrief 2023
- De begroting 2023 met het jaarplan 2023 is goedgekeurd
- De managementletter van accountant Van Ree
- Honorarium leden RvT
- WNT 2022 – 2023
- Richtlijnen en actiepunten vanuit de Code Goed Bestuur
- Tussenevaluatie Jaarplan 2022
- Integraal Huisvestingsplan vo 2022 -2037

Twee weken voorafgaand aan een RvT-vergadering vindt ter voorbereiding een vooroverleg tussen voorzitter RvT en de voorzitter CvB plaats. De RvT kiest een proactieve opstelling. De RvT bepaalt zijn eigen agenda en prioriteiten rekening houdend met de behoeften en mogelijkheden van het CvB.

Daarnaast vinden zes wekelijks de zogenaamde kop koffie gesprekken plaats tussen voorzitter RvT en voorzitter CvB; voorzitter RvT en lid CvB; voorzitter RvT met bestuur. Waar nodig was er vaker contact dan wel overleg.

Overleg met de inspraakorganen:

De RvT voerde gedurende het jaar meerdere gesprekken met de verschillende inspraakorganen. Dit in de vorm van het bijwonen van vergaderingen van de MR Insula College, de GMR Primair Onderwijs en de Ondernemingsraad Kinderopvang. Terugkoppeling over het bijwonen van deze wordt tijdens een RvT-vergadering met de bestuurders gedaan. Uit de bezoeken blijkt dat de zichtbaarheid van de RvT door de inspraakorganen gewaardeerd wordt.

De RvT is daarnaast betrokken bij het proces om te komen tot een integrale benadering binnen de inspraakorganen (versterking medezeggenschap vanuit het Jaarplan 2022). In 2022 is door H3O een eerste start gemaakt. De RvT is tijdens de vergaderingen op de hoogte gehouden over het proces en de uitkomsten daarvan. Daarnaast was de RvT betrokken bij de informatiebijeenkomst. Medio 2023 wordt de instemmingaanvraag voorgelegd aan de RvT.

Werkbezoeken:

De RvT heeft gedurende het jaar zes werkbezoeken bij scholen afgelegd. Tijdens deze bezoeken ontstonden waardevolle gesprekken en mooie inzichten door de leden van de RvT. Onderwerpen zoals de impact van corona op diverse aspecten; het lerarentekort; de strategische thema's; de schoolontwikkeling; het waarborgen van kwaliteit; de algemene ontwikkelingen en de samenwerking met het bestuur kwamen onder meer aan de orde. Naast de geplande vergaderingen voert de RvT gesprekken met medewerkers tijdens schoolbezoeken. Alle informatie uit deze bezoeken worden tijdens een RvT-vergadering met de bestuurders besproken. Uit de bezoeken blijkt dat de zichtbaarheid van de RvT door de organisatie gewaardeerd wordt.

Remuneratiecommissie:

De RvT blijft met elkaar in gesprek om zijn toezicht scherp te houden. De RvT wil zich verbeteren en verder doorgroeien in professionaliteit en blijft kritisch reflecteren op zijn eigen handelen. Dit wordt iedere vergadering gedaan door zich af te vragen 'doen we de goede dingen en wat kan beter?'.

Zelfevaluatie:

Tijdens de jaarlijkse evaluatie kijkt de RvT terug en vooruit op zijn rol van functioneren. Deze jaarlijkse evaluatie heeft in december plaatsgevonden volgens de Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019. Om zich verder te professionaliseren laat de RvT zich in 2023 deskundig begeleiden door een externe in zijn ontwikkeltraject. In de oktober vergadering is besloten om de zelfevaluatie onder externe begeleiding in het jaar 2024 te laten plaatsvinden. Dit moment is gekozen, omdat om de drie jaar een zelfevaluatie onder externe begeleiding plaatsvindt en de huidige RvT in de samenstelling met ingang van oktober 2021 zijn rol vervult.

Werkgeversrol:

De Remuneratiecommissie treedt op als werkgever van het uitvoerend bestuur. Hiervoor heeft de commissie in het jaar 2022 functioneringsgesprekken aan de hand van een zelf-reflectiemethode met het CvB gevoerd. Via de methode van '360 graden feedback' is informatie opgehaald bij leden RvT, directeuren en stafleden voor de beoordeling van het functioneren van het CvB.

Wet normering topinkomens (WNT) voor de sector Onderwijs 2022-2023:

In de december vergadering heeft de RvT instemming gegeven op de bezoldiging van de bestuurders aan de hand van de WNT-classificatie E. Beide bestuurders blijven met hun bezoldiging onder de WNT-normen.

Honorering toezichthouders:

Voor de invulling van hun taak krijgt de voorzitter en de leden van de RvT een honorarium die passend is in de geldende normen van de WNT voor de sector Onderwijs. Daarnaast volgt de RvT de richtlijnen van de VTOI-NVTK wat betreft de hoogte van het honorarium.

De Remuneratiecommissie heeft op basis van deze VTOI-NVTK normering en volgens de classificatie van de onderwijsinstelling in de WNT een voorstel uitgewerkt om het honorarium voor toezichthouders met ingang van 1 januari 2023 te wijzigen in 8% van het bezoldigingsmaximum voor de bestuurders voor een lid van de RvT (maximum VTOI-NVTK 10%) en in 12% voor de voorzitter van de RvT (maximum VTOI-NVTK 15%). Dit voorstel is aangenomen en met ingang van 1 januari 2023 in werking getreden. 10% van het honorarium voor de RvT wordt bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht geboekt en 90% bij Stichting H3O.

Commissie Kwaliteit:

De commissie Kwaliteit bereidt de discussies dan wel agendapunten over de kwaliteit in de RvT voor. Deze commissie vervult ook een klankbordfunctie voor het CvB en zij wordt vanuit H3O bijgestaan door een adviseur Opvang- en Onderwijskwaliteit. Naast dat On-

derwijskwaliteit een centraal stond in vier vergaderingen in het jaar 2022 zijn de volgende onderwerpen in de commissievergaderingen met lid CvB en adviseur Opvang- en Onderwijskwaliteit aan de orde geweest:

- Kwaliteitscyclus 2022
- Corona en onderwijskwaliteit: de coronapandemie had een belangrijke invloed op de onderwijskwaliteit. Zo is gesproken over de kwaliteitscyclus en de aanpassingen die zijn gedaan om voldoende zicht te houden op de kwaliteit.
- NPO-middelen: gedurende het jaar heeft de commissie de aanpak, de invulling en de voortgang van de ter beschikking gestelde NPO-middelen gevolgd.
- Inhoud en het proces ten aanzien van de Midterm Review ter vervanging van de driejaarlijkse managementrapportage gesprekken.
- Actieplan: 'alle H3O scholen goed volgens het waarderingskader inspectie'
- Toelichting op het waarderingskader van de inspectie.
- Overzicht onderwijsresultaten H3O scholen
- Overzicht stand van zaken 'alle H3O scholen goed'

Toezien op de kwaliteit van het onderwijs (basis op orde met de nadruk op 'goed' onderwijs en basisvaardigheden van onderwijsprofessionals), toezien op ruimte voor eigenaarschap, toezien op het stimuleren van een actieve leer- en ontwikkelomgeving (voor zowel de RvT als organisatie) zijn aspecten waarop de RvT inzet. De RvT wil erop toezien dat de basiskwaliteit op niveau blijft en houdt in zijn gesprekken met zowel de bestuurders als de scholen het gesprek over goed onderwijs gaande. Zoals aangegeven is de commissie Kwaliteit het klankbord voor de bestuurders. De RvT wordt structureel geïnformeerd over de voortgang van de kwaliteitszorg en krijgt (cijfermatige) inzage in de kwaliteit van onderwijs binnen de scholen.

Auditcommissie:

De Auditcommissie wordt bij het financiële jaarplanningsproces betrokken. De besluitvorming van de RvT over financiële aangelegenheden wordt voorbereid door de Auditcommissie.

Het CvB is primair verantwoordelijk voor de doelmatige besteding van de middelen. Bij het toezicht op de besteding van middelen is de door het CvB en controller opgestelde begroting leidend. De begroting is het instrument waarmee aan de CvB goedkeuring wordt verleend om uitgaven te doen. Deze begroting is door de Auditcommissie besproken met voorzitter CvB en de controller, waarbij zij kritisch zijn bevraagd. Vervolgens is de begroting in de RvT besproken met het CvB en de controller en daarna is zij goedgekeurd.

De structurele besprekingen en presentaties van de kaderbrief, de begroting, de jaarrekening en de (financiële) tussenrapportages staan in de jaarkalender opgenomen. De rechtmatige besteding van de middelen is dan het onderwerp van gesprek in combinatie met de te behalen beleidsdoelen. De accountant maakt in de vergadering (die hiervoor is gereserveerd) zijn bevindingen inzichtelijk en koppelt (in opdracht van RvT) terug aan de Auditcommissie of en hoe de middelen rechtmatig zijn ingezet. De Auditcommissie stelt inhoudelijke vragen bij de hiervoor genoemde stukken. De ambitie van de RvT voor de komende jaren is om meer gestructureerd een afwegingskader voor de vragen in dit gesprek te hanteren. Vragen die in dat verband dienen te worden gesteld zijn onder andere: zien we dat er duidelijke en waar mogelijk meetbare en haalbare doelen zijn geformuleerd? Zijn er aan deze doelen concrete middelen gekoppeld? Dragen die middelen bij aan de realisatie van doelen (bij de specifieke scholen)? Is en wordt het publieke geld voldoende spaarzaam ingezet? Zijn er voor de geplande investeringen ook alternatieven gewogen? Zijn de scholen betrokken en geconsulteerd? In hoeverre houden we, bij het stellen van de doelen, rekening met het waarderingskader en adviezen van de inspectie? Op grond van de onderbouwingen van de keuzes in de begroting in overleg met de accountant en de managementletter/het accountantsverslag houden we de doelmatigheid en rechtmatigheid centraal in ons toezicht. De voortgang van de doelen in relatie tot de

inzet van middelen behoort periodiek te worden gemonitord (en waar nodig bijgesteld) aan de hand van tussentijdse rapportages.

De werkzaamheden van de RvT hebben plaatsgevonden in een goede sfeer en onderling vertrouwen.

H3O is ook in 2022 een organisatie geweest die binnen het opvang- en onderwijsveld een prominente plaats inneemt. Kinderen staan daarbij centraal, zij kunnen vanuit hun eigen mogelijkheden excelleren. Dank aan alle medewerkers die invulling hebben gegeven aan kennisoverdracht en de vorming van waarden en normen en zo het excelleren mogelijk maken. Dit alles vanuit hoofd, hart en handen. Gezamenlijk dragen we zo verantwoordelijkheid en geven we invulling aan het goed functioneren van H3O.

Dordrecht, 21 juni 2023

w.g. drs. A. (Fred) Venus
voorzitter Raad van Toezicht

3 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

3.1. GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021	PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
Vaste activa			Eigen vermogen		
1.2 Materiële vaste activa	6.982.710	6.393.054	2.1 Eigen vermogen	17.162.555	17.251.239
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.673.003	1.800.280	2.1.1 Algemene reserve	8.494.842	9.201.300
1.2.2 Inventaris	4.635.902	3.904.547	2.1.2 Bestemmingsreserves publiek	5.450.450	4.890.639
1.2.3 Overige materiële vaste activa	673.805	688.227	2.1.3 Bestemmingsreserves privaat	3.242.763	3.159.300
Totaal vaste activa	6.982.710	6.393.054	Totaal eigen vermogen	17.162.555	17.251.239
Vlottende activa			Vreemd vermogen		
1.5 Vorderingen	748.397	1.720.699	2.3 Voorzieningen	3.767.408	3.885.110
1.5.1 Debiteuren	40.577	286.531	2.3.1 Voorziening personeel	1.438.725	1.628.607
1.5.2 Ministerie van OCW	60.218	940.381	2.3.3 Overige voorzieningen	2.328.683	2.256.503
1.5.6 Overige vorderingen overheden	- 68.280	- 185.150	2.5 Kortlopende schulden	8.424.614	6.946.270
1.5.7 Overige vorderingen	326.477	346.945	2.5.3 Crediteuren	1.344.770	901.935
1.5.8 Overlopende activa	389.405	331.992	2.5.4 Ministerie van OCW	43.040	122.100
1.7 Liquide middelen	21.623.470	19.968.866	2.5.7 Belastingen / premies SV	2.157.584	1.758.410
1.7.1 Kasmiddelen	6.622	8.123	2.5.8 Pensioenen	658.100	518.150
1.7.2 Banken	21.616.848	19.960.743	2.5.9 Overige kortlopende schulden	205.174	509.200
			2.5.10 Overlopende passiva	4.015.946	3.136.475
Totaal vlottende activa	22.371.867	21.689.565	Totaal vreemd vermogen	12.192.022	10.831.380
TOTAAL ACTIVA	29.354.577	28.082.619	TOTAAL PASSIVA	29.354.577	28.082.619

De balans is toegelicht in paragraaf 3.7. Daarbij wordt de hierboven gebruikte codering toegepast.

3.2. GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022

	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	53.061.332	45.878.375	49.088.642
3.2 Overige overheidsbijdragen	2.241.449	2.016.875	1.824.913
3.5 Overige baten	4.850.904	3.504.750	3.777.291
Totaal baten	60.153.685	51.400.000	54.690.846
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	49.450.212	43.045.000	43.152.645
4.2 Afschrijvingen	1.429.943	1.355.000	1.264.115
4.3 Huisvestingslasten	3.813.455	3.835.000	3.614.603
4.4 Overige instellingslasten	821.217	763.000	749.419
4.5 Leermiddelen	4.675.346	3.589.000	3.619.243
Totaal lasten	60.190.173	52.587.000	52.400.025
Saldo baten en lasten	- 36.488	- 1.187.000	2.290.821
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	- 33.949	- 64.500	- 57.745
5.2 Financiële lasten	18.247	18.500	19.815
Saldo financiële baten en lasten	- 52.196	- 83.000	- 77.560
6. Belastingen	0	0	0
7. Resultaat deelnemingen	0	0	0
EXPLOITATIESALDO	- 88.684	- 1.270.000	2.213.261

De staat van baten en lasten is toegelicht in paragraaf 3.8. Daarbij wordt de hierboven gebruikte codering toegepast. De voorgestelde resultaatbestemming is toegelicht in paragraaf 4.1.

3.3. GECONSOLIDEERD KASTROOMOVERZICHT 2022

De omvang van de liquide middelen ultimo 2022 is ten opzichte van de stand ultimo 2021 met 8% gestegen (€ 1,655 mln). Belangrijkste oorzaken zijn de afname van de kortlopende vorderingen en de toename van de kortlopende schulden. De liquiditeitspositie is ultimo 2022 meer dan voldoende.

	Rekening 2022	Rekening 2021
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	- 36.488	2.290.821
Afschrijvingen	1.429.943	1.264.115
Mutaties werkkapitaal:		
- Vorderingen	972.302	2.310.924
- Kortlopende schulden	1.478.344	160.213
Mutaties eigen vermogen	0	0
Mutaties voorzieningen	- 117.702	480.959
Saldo financiële baten en lasten	- 52.196	- 77.560
Belastingen	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	3.674.203	6.429.472
(Des)investeringen materiele vaste activa	- 2.019.599	- 1.360.429
(Des)investeringen financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 2.019.599	- 1.360.429
Mutaties overige langlopende schulden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutaties liquide middelen	1.654.604	5.069.043
Beginstand liquide middelen	19.968.866	14.899.823
Mutaties liquide middelen	1.654.604	5.069.043
Eindstand liquide middelen	21.623.470	19.968.866

3.4. ALGEMENE TOELICHTING

3.4.1. Activiteiten

Zoals al bij kernactiviteiten in paragraaf 2.1 vermeld droeg het bestuur van H₃O in 2022 de verantwoordelijkheid voor dertien peuterspeelzalen, acht locaties voor buitenschoolse opvang, twee kinderdagverblijven, tien scholen voor basisonderwijs, een school voor speciaal basisonderwijs en een brede scholengemeenschap van vmbo tot gymnasium. Vanaf 2017 is H₃O enige bestuurslid van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. De stichting houdt een praktijkschool, de Hans Petrischool, in stand.

3.4.2. Continuïteit

Bij het opstellen van de jaarrekening is uitgegaan van de veronderstelling dat de continuïteit van de stichting is gewaarborgd.

3.4.3. Consolidatie en verbonden partijen

In paragraaf 4.3 zijn bij model E alle verbonden partijen van stichting H₃O opgenomen.

In de consolidatie worden de financiële gegevens van H₃O en andere instellingen opgenomen waarop het bestuur van H₃O een overheersende zeggenschap kan uitoefenen (op grond van de feitelijke situatie) of waarover H₃O de centrale leiding heeft. H₃O heeft de overheersende zeggenschap en de centrale leiding bij de SCOD, bij het Facilitair Bedrijf Dordrecht B.V. (FBD) en vanaf 2017 bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht.

Het bestuur van de SCOD bestaat q.q. uit het College van Bestuur en de controller van H₃O. De jaarcijfers van de SCOD zijn geconsolideerd in de jaarrekening van H₃O.

Het FBD is in 2008 opgericht voor het uitvoeren van schoonmaakwerkzaamheden bij H₃O. Bij de start had H₃O een aandeel in FBD van 51%. Per 2 november 2016 heeft H₃O het 49%-aandeel van de andere aandeelhouder FCC overgenomen, waardoor H₃O vanaf deze datum 100%-aandeelhouder is. De voorzitter van het College van Bestuur is statutair directeur van FBD. H₃O en FBD vormen een fiscale eenheid. Hiervoor is in 2008 een beschikking van de belastingdienst ontvangen. De belastingdienst is in 2012 gestart met een feitenonderzoek naar de fiscale eenheid wat doorliep tot in 2017. Om verjaring te voorkomen en haar rechten te behouden, heeft de belastingdienst over de kalenderjaren 2008 tot en met 2013 naheffingsaanslagen van omzetbelasting opgelegd aan FBD. Hier tegen zijn bezwaarschriften ingediend. In december 2017 heeft de belastingdienst haar naheffingsaanslagen gemotiveerd en in reactie hierop hebben FBD en H₃O in januari 2018 de bezwaarschriften onderbouwd. In overleg met de belastingdienst is besloten om de verdere behandeling van de naheffingsaanslagen en bezwaarschriften op te schorten tot na de uitspraak van de Hoge Raad in een vergelijkbare casus van een ander schoolbestuur. Deze uitspraak heeft in 2019 plaatsgevonden en was positief voor het schoolbestuur. In maart 2020 heeft FBD de belastingdienst in gebreke gesteld vanwege het uitblijven van een uitspraak op de door FBD ingediende bezwaarschriften. Na ontvangst van de ingebrekestelling heeft de belastingdienst na nadere overweging op 23 april 2020 besloten dat de fiscale eenheid tot deze datum niet meer zal worden bestreden. De ontvangen naheffingsaanslagen over 2008 tot en met 2013 zijn vernietigd.

De jaarcijfers van FBD zijn niet betrokken in de consolidatie, omdat H₃O de enige opdrachtgever is en de vergoeding voor schoonmaakwerkzaamheden aan FBD in de staat van baten en lasten van H₃O is opgenomen onder de huisvestingskosten. Het exploitatieresultaat van FBD is vanaf 2019 positief vanwege het wegvallen van de fiscale advieskosten. Het negatieve eigen vermogen verbeterde daardoor van - € 165.066 ultimo 2019 naar - € 32.070 ultimo 2022. Vanwege het negatieve eigen vermogen van FBD is in de jaarrekening 2022 van H₃O een voorziening opgenomen. Deze voorziening wordt jaarlijks gemuteerd met het financieel resultaat van FBD. Hierdoor is het financieel resultaat en het negatieve eigen vermogen van FBD volledig verwerkt in de H₃O-cijfers.

De Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht is het bevoegd gezag van de Hans Petri-school, school voor praktijkonderwijs in Dordrecht (bestuursnummer 41466). Vanaf 2 januari 2017 is H₃O het enige bestuurslid in de persoon van de voorzitter van het College van Bestuur. Omdat H₃O vanaf 2017 de volledige zeggingsmacht heeft, is deze stichting vanaf de jaarrekening 2017 meegenomen in de geconsolideerde cijfers. Omdat de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht een afzonderlijk jaarverslag uitbrengt (zie www.hanspetri.nl) wordt in voorliggende jaarrekening bij de toelichting verwezen naar dit afzonderlijk jaarverslag voor verdere informatie.

Het College van Bestuur is verder lid van de volgende rechtspersonen:

- Vereniging Servicepunt Leren;
- Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden;
- Coöperatie Kien;
- Vereniging Samenwerkingsverband passend voortgezet onderwijs Dordrecht;
- Vereniging Samenwerkingsverband passend primair onderwijs Dordrecht;
- Vereniging Arcade Dordrecht.

In de Vereniging Servicepunt Leren wordt het beleid voor de samenwerking in het Leerpark in Dordrecht voorbereid.

Via de Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden is H₃O aangesloten op glasvezel. Bij de coöperatie Kien is het systeembeheer, functioneel beheer en support van het ICT-netwerk ondergebracht. Kien heeft een Technology Refresh Option overeenkomst gesloten met Econocom ten behoeve van de financiering van investeringen in hard- en software. Hiervoor heeft H₃O een medeschuldverbintenis getekend die gemaximeerd tot € 1 mln.

De verenigingen samenwerkingsverband passend onderwijs PO resp. VO Dordrecht 28.10 resp. 28.04 betreffen de nieuwe samenwerkingsverbanden vanaf 1 augustus 2014.

De vereniging Arcade Dordrecht is in oktober 2020 opgericht door de schoolbesturen voor het primair onderwijs in Dordrecht om in het kader van de doordecentralisatie door de gemeente Dordrecht te voorzien in de onderwijshuisvesting in Dordrecht. De vereniging is in 2021 gestart met de uitvoering van haar taken.

3.4.4. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

3.4.5. Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het College van Bestuur zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.

3.5. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

3.5.1. Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

Activa en passiva (met uitzondering van het eigen vermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

3.5.2. Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Op de grond van terreinen wordt niet afgeschreven, wel op een bij de locatie Insula Koningstraat aangelegd kunstgrasveld. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op de balansdatum worden verwacht. Voor de vraag hoe vast te stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar subparagraaf 3.5.4. Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur, of lagere bedrijfswaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten. Subsidies op investeringen worden opgenomen bij de overlopende passiva. Jaarlijks wordt de subsidie in de balans verminderd met een bedrag overeenkomend met de omvang van de afschrijvingen op de desbetreffende investeringen.

De ondergrens voor activeren bedraagt € 1.000. De afschrijvingspercentages zijn:

- Verbouwing/ aanpassing 5% - 20 jaar
- Kantoormeubilair 10% - 10 jaar

• Schoolmeubilair	5% - 20 jaar
• Installaties en machines	10% - 10 jaar
• ICT	divers afhankelijk van gebruiksduur
• Onderwijskundige apparatuur	20% - 5 jaar
• Leermiddelen	10% - 10 jaar
• Boeken	20% - 5 jaar

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de gebouwen is een voorziening gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

3.5.3. Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt verondersteld dat er invloed van betekenis is. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de instelling in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaardering worden, uitgaande van de waarden bij eerste waardering, de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de staat van baten en lasten.

3.5.4. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door het College van Bestuur wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van het desbetreffende actief niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

3.5.5. Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.5.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

3.5.7. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of -fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, die door het bestuur is vastgesteld.

Bestemmingsreserve flexibele bapo

De met publieke middelen opgebouwde bestemmingsreserves flexibele bapo bij het Insula College, bij de basisscholen en bij de Hans Petrischool zijn bedoeld als dekking voor de rechten van medewerkers voor het in de toekomst opnemen van flexibele bapo.

Bestemmingsreserve aanvullende bekostiging convenant 2019

Op basis van het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijs-personeel in het funderend onderwijs 2020-2021' van minister Slob van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is in december 2019 aanvullende bekostiging uitgekeerd en voor SBO De Toekomst ook nog in 2020. In deze bestemmingsreserve is deze aanvullende bekostiging afzonderlijk zichtbaar gemaakt. De middelen zijn in het PO ingezet voor het dekken van de bijdrage van de sector PO aan het innovatiebudget ten behoeve van het realiseren van de doelen uit het strategisch plan 2019-2023 en het gerealiseerde tekort 2022. In het VO wordt de aanvullende bekostiging ingezet om een opleidingsschool te worden over de jaren 2020 tot en met 2025. De Hans Petrischool zet in op een arbo-plan om met een teambrede aanpak het ziekteverzuim te verlagen.

Bestemmingsreserve overschrijdingsregeling PO

De bestemmingsreserve overschrijdingsregeling is opgebouwd uit van de gemeente Dordrecht ontvangen middelen ter compensatie van aan het openbaar onderwijs uitbetaalde subsidies en zijn bestemd voor kwaliteitsverbetering bij de basisscholen van H₃O.

Bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering

Voor zowel het Insula College als de sector PO geldt dat het innovatiebudget voor het realiseren van het strategisch plan 2019-2023 en het volgende strategisch plan 2024-2027 en de als gevolg daarvan geraamde tekorten worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering.

Bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs

Vanwege de coronacrisis heeft het kabinet in het nationaal programma onderwijs extra rijksvergoedingen vrijgemaakt om vertragingen resp. achterstanden in de onderwijsresultaten in te halen resp. terug te dringen. Voor zover de hiervoor ontvangen rijksvergoedingen niet volledig zijn ingezet, worden ze toegevoegd aan de bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs voor uitvoering van de gemaakte NPO-plannen en besteding in de komende jaren.

Bestemmingsreserve Peuterwerk & Kinderopvang

De met private middelen opgebouwde bestemmingsreserve van de sector Peuterwerk & Kinderopvang is bedoeld voor het opvangen van eventuele negatieve exploitatieresultaten van deze sector.

Bestemmingsreserve SCOD

De met private middelen opgebouwde bestemmingsreserve van de SCOD (zie subparagraaf 3.4.3) is bedoeld voor steun aan Stichting H₂O in Dordrecht en/of aan H₂O gelieerde instellingen.

Bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen

De Hans Petrischool heeft de afgelopen jaren ESF-middelen en middelen uit het SZW-programma impuls baankansen ontvangen. Gevolg was dat de resultaten hoger werden dan geraamd en het eigen vermogen van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht uitsteeg boven het op basis van de risico's wenselijke minimale weerstandsvermogen. Uit deze middelen wordt nu een bestemmingsreserve gevormd om de geraamde negatieve resultaten over de komende jaren op te kunnen vangen.

3.5.8. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband van de werknemers. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van toekomstige uitkeringen.

Voorzieningen spaar-ADV

De voorzieningen voor spaar-ADV vertegenwoordigen de geraamde omvang van de verplichtingen voor in het verleden door werknemers door middel van extra werken bovenop de contractomvang gespaard verlof.

Voorziening spaarverlof individueel keuzebudget

In de verschillende toepasselijke cao's is een individueel keuzebudget geïntroduceerd met de mogelijkheid tot het sparen van verlof voor de duurzame inzetbaarheid. De voorziening spaarverlof individueel keuzebudget wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband van de werknemers. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken wordt opgenomen voor doorlopende salariskosten van werknemers die naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is geba-

seerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten tot aan het einde van de periode van 2 jaar ziekteverlof en geheel of gedeeltelijke uitstroom in de WIA.

Voorziening onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening FBD

Vanwege het negatieve eigen vermogen van het Facilitair Bedrijf Dordrecht B.V. (FBD) is vanaf 2016 een voorziening hiervoor opgenomen binnen de jaarrekening van H₃O. Deze voorziening wordt jaarlijks gemuteerd met het resultaat van FBD.

3.5.9. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de gemortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met (in geval van een financiële verplichting die niet tegen reële waarde, met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, is opgenomen) de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

3.6. GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

3.6.1. Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.6.2. Opbrengstverantwoording

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Overige opbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering, ouderbijdragen en overige baten.

3.6.3. Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden opgenomen bij de overlopende passiva. Jaarlijks wordt als bate geboekt het deel van de subsidie wat betrekking heeft op de afschrijvingen van de betreffende materiële vaste activa.

3.6.4. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

3.6.5. Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De toegezegde pensioenregelingen bij bedrijfstakpensioenfondsen (ABP en PFZW) worden verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde bijdrageregeling. Voor toegezegde bijdrageregelingen worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald. Behalve de betaling van premies zijn er geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze regelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten.

3.6.6. Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

3.6.7. Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

3.7. TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

3.7.1. Activa

a. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is weergegeven in het onderstaande overzicht.

Omschrijving	Aanschaf- waarde	Afschrij- vingen t/m 2021	Boekwaar- de 31-12- 2021	Desin- vesterin- gen 2022	Inves- teringen 2022	Afschrij- vingen 2022	Boekwaar- de 31-12- 2022
1.2.1. Terreinen	389.973	205.524	184.449	0	0	19.499	164.950
1.2.1. Gebouwen	39.207	7.560	31.647	7.560	0	0	31.647
1.2.1. Verbouwingen	2.738.298	1.435.855	1.302.443	171.909	139.034	212.420	1.229.057
1.2.1. Installaties	551.412	384.430	166.982	0	0	27.106	139.876
<i>Subtotaal geb./terr. H3O</i>	<i>3.718.890</i>	<i>2.033.369</i>	<i>1.685.521</i>	<i>179.469</i>	<i>139.034</i>	<i>259.025</i>	<i>1.565.530</i>
1.2.1.Geb./terr. HP	145.726	30.967	114.759	0	0	7.286	107.473
<i>Subtotaal geb./terr</i>	<i>3.864.616</i>	<i>2.064.336</i>	<i>1.800.280</i>	<i>179.469</i>	<i>139.034</i>	<i>266.311</i>	<i>1.673.003</i>
1.2.2. Meubilair/inventaris	646.767	352.354	294.413	6.494	215.845	72.462	437.796
1.2.2. Kantoormeubilair	771.649	453.421	318.228	37.847	33.089	57.228	294.089
1.2.2. Schoolmeubilair	1.839.260	656.024	1.183.236	187.525	800.776	110.138	1.873.874
1.2.2. ICT	3.614.739	1.979.160	1.635.579	875.101	601.130	649.155	1.587.554
1.2.2. Onderwijsk. app.	123.934	87.274	36.660	11.328	0	14.470	22.190
<i>Subtotaal inv./app. H3O</i>	<i>6.996.349</i>	<i>3.528.233</i>	<i>3.468.116</i>	<i>1.118.295</i>	<i>1.650.840</i>	<i>903.453</i>	<i>4.215.503</i>
1.2.2. Inv./app. HP	846.831	410.400	436.431	23.717	94.207	110.239	420.399
<i>Subtotaal inv./app.</i>	<i>7.843.180</i>	<i>3.938.633</i>	<i>3.904.547</i>	<i>1.142.012</i>	<i>1.745.047</i>	<i>1.013.692</i>	<i>4.635.902</i>
1.2.3. Leermiddelen	1.600.060	912.135	687.925	175.835	135.518	149.864	673.579
1.2.3. Boeken	5.999	5.999	0	5.999	0	0	0
1.2.3. Overige mva	1.509	1.207	302	0	0	76	226
<i>Subtotaal overige mva H3O</i>	<i>1.607.568</i>	<i>919.341</i>	<i>688.227</i>	<i>181.834</i>	<i>135.518</i>	<i>149.940</i>	<i>673.805</i>
1.2.3. Overige mva HP	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal overige mva</i>	<i>1.607.568</i>	<i>919.341</i>	<i>688.227</i>	<i>181.834</i>	<i>135.518</i>	<i>149.940</i>	<i>673.805</i>
1.2. Totaal H3O	12.322.807	6.480.943	5.841.864	1.479.598	1.925.392	1.312.418	6.454.838
1.2. Totaal HP	992.557	441.367	551.190	23.717	94.207	117.525	527.872
1.2. Totaal	13.315.364	6.922.310	6.393.054	1.503.315	2.019.599	1.429.943	6.982.710

In 2022 is bij H3O voor € 1,925 mln geïnvesteerd en voor € 1,312 mln afgeschreven. De boekwaarde van de materiële vaste activa nam toe tot € 6,455 mln. De belangrijkste investeringen betroffen een verbouwing bij het Insula College locatie Koningstraat en aankopen van meubilair (kluisjes Insula Koningstraat, aula Insula Halmaheiraplein, leerlingensetjes en kasten de Horizon, inrichting nieuwbouw Regenboog Centrum), computers, laptops, tablets en leermiddelen bij zowel het VO als het PO. Voor € 1,480 mln zijn volledig afgeschreven activa die buiten gebruik zijn gesteld, gedesinvesteerd.

De waardering van het gebouw aan de Museumstraat is gebaseerd op een op 1 juli 1914 gedateerde akte van taxatie. De akte was nodig voor de kapitaalvergoeding op grond van artikel 205 van de Lageronderwijswet. De boekwaarde op 31 december 2022 bedraagt € 31.647; de WOZ-waarde bedraagt € 464.000 (peildatum 1 januari 2021) en de verzekerde waarde € 5,258 mln. Het grote verschil tussen WOZ-waarde en verzekerde waarde wordt veroorzaakt door de onderwijsbestemming van het gebouw. De boekwaarde van het gebouw is hiervoor niet aangepast; wel zijn de kosten van de verbouwing in 2014 ten behoeve van de huisvesting van het bestuursbureau en de Leonardo-klassen van de Dr. H. Bavinckschool en de aanpassing van de bovenste verdieping naar een vergaderzaal voor H3O in 2020 en 2021 geactiveerd.

b. Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de deelnemingen is als volgt:

Omschrijving	31-12-2021	Overname aandelen	Resultaat deelneming	31-12-2022
1.3.2. Deelneming FBD	0	0	0	0

In 2008 is het FBD opgericht. Bij de start heeft H₃O in deze B.V. een aandeel genomen van 51%. Hiervoor is destijds een bedrag van € 10.200 gestort. Per 2 november 2016 heeft H₃O het 49%-aandeel van FCC overgenomen tegen de nominale waarde ad € 9.800. Vanwege het negatieve eigen vermogen ultimo 2016 van FBD is de deelneming in de balans 2016 van H₃O afgewaardeerd tot € 0 (zie subparagraaf 3.4.3.).

c. Vorderingen

De vorderingen zijn op de balans opgenomen conform de beschikbare specificaties. In onderstaand overzicht is een aantal vorderingen op hoofdlijnen gespecificeerd.

Nr.	Omschrijving	31-12-2021	31-12-2022
1.5.1	Debiteuren H ₃ O	286.531	40.577
	Debiteuren HP	0	0
	<i>Subtotaal debiteuren</i>	<i>286.531</i>	<i>40.577</i>
1.5.2	OCW – rijksvergoeding lumpsum H ₃ O	917.691	0
	OCW – doorbetalingen SWV H ₃ O	22.690	60.218
	<i>Subtotaal OCW H₃O</i>	<i>940.381</i>	<i>60.218</i>
	OCW – doorbetalingen SWV HP	0	0
	<i>Subtotaal OCW</i>	<i>940.381</i>	<i>60.218</i>
1.5.6	Gemeente Dordrecht H ₃ O	- 185.150	- 68.280
	Gemeente Dordrecht HP	0	0
	<i>Subtotaal overige vorderingen overheden</i>	<i>- 185.150</i>	<i>- 68.280</i>
1.5.7	Overige vorderingen H ₃ O	165.276	150.309
	Overige vorderingen SCOD	- 1.957	347
	Overige vorderingen HP	183.626	175.821
	<i>Subtotaal overige vorderingen</i>	<i>346.945</i>	<i>326.477</i>
1.5.8.	Vooruitbetaalde posten H ₃ O	231.820	276.283
	Te ontvangen financiering laptops/tablets H ₃ O	73.885	51.321
	<i>Subtotaal overlopende activa H₃O</i>	<i>305.705</i>	<i>327.604</i>
	Vooruitbetaalde posten HP	26.287	61.801
	<i>Subtotaal overlopende activa</i>	<i>331.992</i>	<i>389.405</i>
1.5	Totaal vorderingen H₃O	1.512.743	510.428
1.5	Totaal vorderingen SCOD	- 1.957	347
1.5	Totaal vorderingen HP	209.913	237.622
1.5	Totaal vorderingen	1.720.699	748.397

Het debiteurensaldo ultimo 2022 bestaat uit nog te ontvangen bedragen voor ouder- en leerlingenbijdragen bij het VO en de sector peuterwerk en kinderopvang enerzijds en vorderingen op overige debiteuren anderzijds. Het saldo is in vergelijking met 2021 gedaald, omdat het Da Vinci College het medegebruik van het samenwerkingsgebouw in het Leerpark over de periode augustus tot en met december 2022 reeds in 2022 heeft betaald (zie toelichting bij de overige baten) en omdat de afrekening van de gezamenlijke kosten met het Stedelijk Dalton Lyceum in het Leerpark over 2022 tot terugbetaling van een deel van de reeds ontvangen voorschotten leidde (zie toelichting bij de overige overheidsbijdragen).

Op het ministerie van OCW bestond altijd een vordering voor het tempoverschil in de betaling van de lumpsumbekostiging bij het PO. Deze vordering is ultimo 2022 vervallen vanwege de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging vanaf 2023 (zie toelichting bij de rijksbijdragen OCW). Onder de vorderingen op OCW worden tevens de openstaande saldi van doorbetalingen en arrangementen van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs VO en PO geschaard.

De relatie met de gemeente Dordrecht is volledig verantwoord bij de vorderingen met één uitzondering: de investeringssubsidie 1e inrichting EBS Eden en De Sterrekijker (zie toelichting bij de kortlopende schulden). De stand van de vordering op de gemeente is ultimo 2022 negatief vanwege het niet volledig benutten van de toegekende subsidie voor schakelklassen 2020-2021 en peuterwerk 2022 enerzijds en het pas in 2023 ontvangen van de subsidie voor het Dordts Leerprogramma 2022-2023. Daarnaast moeten verschillende huisvestingsdossiers nog met de gemeente Dordrecht worden afgewikkeld.

Tot de overige vorderingen behoren nog te ontvangen vergoedingen van de verzekeraars voor het eigen risicodragerschap WGA, van het UWV voor zwangerschapsverlof en de verrekening van de rente over het 4^e kwartaal.

Tot de overlopende activa wordt gerekend het voor ouders faciliteren van de huurkoop van Apple-MacBooks en I-pads voor leerlingen op de locaties Halmaheiraplein en Koningstraat van het Insula College. Bij de overlopende activa is de vordering op de ouders opgenomen, bij de overlopende passiva de schuld aan de financieringsmaatschappij.

d. Liquide middelen

Nr.	Omschrijving	31-12-2021	31-12-2022
1.7.1	Kasmiddelen	4.779	0
1.7.2	Bank	16.455.519	18.010.502
1.7	Totaal liquide middelen H3O	16.460.298	18.010.502
1.7	Totaal liquide middelen SCOD	1.702.742	1.695.109
1.7	Totaal liquide middelen HP	1.805.826	1.917.859
1.7	Totaal liquide middelen	19.968.866	21.623.470

De saldi liquide middelen zijn in overeenstemming met de laatste bankafschriften en kasstanden 2022. De huisbankier van H3O is de ABN. Alle kasmiddelen bij H3O zijn ultimo 2022 afgestort.

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. Het beleid van het bestuur om deze risico's te beperken, is als volgt:

- Kredietrisico: het bestuur bewaakt voortdurend haar vorderingen. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor het bestuur minimaal;
- Liquiditeitsrisico: het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de begrotingen wordt rekening gehouden met de beschikbaarheid van liquide middelen.

3.7.2. Passiva

a. Eigen vermogen

Voor de vaststelling van het eigen vermogen wordt onderscheid gemaakt tussen de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Conform de regelgeving is de algemene reserve opgebouwd uit publieke middelen, terwijl de bestemmingsreserves kunnen zijn opgebouwd uit private of publieke middelen. De private bestemmingsreserves betreffen de opgebouwde reserves van de SCOD en de sector peuterwerk & kinderopvang enerzijds en een bestemmingsreserve voor overschrijdingsmiddelen PO anderzijds. De bestem-

mingsreserve van de SCOD wordt naar verwachting niet op korte termijn aangewend. De bestemmingsreserve voor de sector peuterwerk & kinderopvang is beschikbaar voor het opvangen van eventuele negatieve exploitatieresultaten in de komende jaren. De bestemmingsreserve overschrijdingsregeling PO is opgebouwd uit van de gemeente Dordrecht ontvangen overschrijdingsmiddelen.

Uit publieke middelen zijn bestemmingsreserves opgebouwd voor flexibele bapo op basis van een 90%-dekking van de opgebouwde rechten per ultimo 2022 voor het VO en de Hans Petrischool en 55% voor het PO. De verwachting op basis van ervaringscijfers is dat 90% resp. 55% van de medewerkers die recht hebben op deze regeling daar daadwerkelijk gebruik van zal maken. De bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering VO voor het Insula College is gevormd in 2018 en wordt ingezet vanaf 2019 ten behoeve van de bijdrage van het Insula College aan het innovatiebudget voor het realiseren van het strategisch plan 2019-2023 en het volgende strategisch plan 2024-2027.

Op basis van het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs' van de minister van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is in december 2019 aanvullende bekostiging uitgekeerd en voor SBO De Toekomst ook nog in 2020. In de bestemmingsreserve aanvullende bekostiging zijn deze middelen afzonderlijk zichtbaar gemaakt. De middelen zijn in het PO ingezet voor het dekken van de bijdrage van de sector PO aan het innovatiebudget ten behoeve van het realiseren van de doelen uit het strategisch plan 2019-2023 en het gerealiseerde tekort over 2022. In het VO wordt de aanvullende bekostiging ingezet voor het Insula College als opleidingsschool over de jaren 2020 tot en met 2025. De Hans Petrischool zet in op een arbo-plan om met een teambrede aanpak het ziekteverzuim te verlagen.

De Hans Petrischool heeft de afgelopen jaren ESF-middelen en middelen uit het SZW-programma impuls baankansen ontvangen. Gevolg was dat de resultaten hoger werden dan geraamd en het eigen vermogen uitsteeg boven het op basis van de risico's wenselijke minimale weerstandsvermogen. Uit deze middelen is in 2020 een bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen gevormd bij de Hans Petrischool om het tekort 2022 en de geraamde negatieve resultaten voor de komende jaren op te kunnen vangen.

In 2021 zijn 2 nieuwe bestemmingsreserves gevormd:

- vanwege de coronacrisis heeft het kabinet in het nationaal programma onderwijs extra rijksvergoedingen vrijgemaakt om vertragingen resp. achterstanden in de onderwijsresultaten in te halen resp. terug te dringen. Voor zover de hiervoor ontvangen rijksvergoedingen niet volledig zijn ingezet, worden ze toegevoegd aan de bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs voor uitvoering van de gemaakte NPO-plannen en besteding in de komende jaren;
- de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO is bedoeld voor het dekken van de tekorten 2022 en 2023 en de bijdrage van de sector PO ten behoeve van het realiseren van het volgende strategisch plan 2024-2027.

Het eigen vermogen is in vergelijking met 2021 gedaald met - € 0,089 mln vanwege het resultaat 2022. Binnen het eigen vermogen is de algemene reserve ultimo 2022 gedaald met - € 0,707 mln en zijn de bestemmingsreserves gestegen met € 0,618 mln. De algemene reserve wordt ingezet voor de financiering van vaste activa in de onderwijssectoren en als buffer voor het afdekken van risico's en de financiering van nieuwe investeringen. De buffer van H3O is in 2022 per saldo met - € 1,291 mln gedaald. De voorgestelde resultaatbestemming is door het College van Bestuur goedgekeurd (zie paragraaf 4.1 en bijlage 2). Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

Omschrijving	31-12-2021	Resultaat- bestemming	Mutaties reserves	31-12-2022
2.1.3. Bestemmingsreserves-privaat H3O	1.458.516	63.291	0	1.521.807
2.1.3. Bestemmingsreserve-privaat SCOD	1.700.785	- 5.329	0	1.695.456
2.1.2. Bestemmingsreserves-publiek H3O	3.964.209	614.227	0	4.578.436
2.1.2. Bestemmingsreserves-publiek HP	926.429	- 54.415	0	872.014
2.1.1. Algemene reserve-financiering H3O	5.756.334	0	580.223	6.336.557
2.1.1. Algemene reserve-financiering HP	551.190	0	- 23.318	527.872
2.1.1. Algemene reserve-buffer H3O	2.463.976	- 710.863	- 580.223	1.172.890
2.1.1. Algemene reserve-buffer HP	429.800	4.405	23.318	457.523
2.1. Totaal eigen vermogen H3O	13.643.035	- 33.345	0	13.609.690
2.1. Totaal eigen vermogen SCOD	1.700.785	- 5.329	0	1.695.456
2.1. Totaal eigen vermogen HP	1.907.419	- 50.010	0	1.857.409
2.1. Totaal eigen vermogen	17.251.239	- 88.684	0	17.162.555

b. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2022 is opgenomen in onderstaand overzicht:

Omschrijving	31-12- 2021	Onttrekking 2022	Dotatie 2022	31-12- 2022
2.3.1. Voorziening spaar-ADV VO	296.910	5.800	13.630	304.740
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea VO	353.416	31.538	- 141.761	180.117
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget VO	453.600	43.300	29.400	439.700
2.3.1. Voorziening spaar-ADV PO	40.680	14.200	20.500	46.980
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea PO	337.132	4.998	- 182.732	149.402
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget PO	26.000	11.500	29.000	43.500
2.3.1. Voorziening langdurig zieken PO	0	0	130.400	130.400
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea PW/KO	26.169	2.473	- 14.910	8.786
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget PW/KO	11.200	0	6.300	17.500
2.3.1. Voorziening langdurig zieken PW/KO	0	0	25.500	25.500
<i>Subtotaal 2.3.1. personeel H3O</i>	<i>1.545.107</i>	<i>113.809</i>	<i>- 84.673</i>	<i>1.346.625</i>
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea HP	44.600	4.739	- 11.261	28.600
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget HP	38.900	2.900	27.500	63.500
<i>Subtotaal 2.3.1. personeel HP</i>	<i>83.500</i>	<i>7.639</i>	<i>16.239</i>	<i>92.100</i>
<i>Subtotaal 2.3.1. personeel</i>	<i>1.628.607</i>	<i>121.448</i>	<i>- 68.434</i>	<i>1.438.725</i>
2.3.3. Onderhoudsvoorziening VO	966.813	396.921	380.000	949.892
2.3.3. Onderhoudsvoorziening PO	922.998	261.950	372.000	1.033.048
2.3.3. Onderhoudsvoorziening bestuur	68.862	16.821	27.000	79.041
2.3.3. Voorziening FBD	88.358	56.288	0	32.070
<i>Subtotaal 2.3.3. overig H3O</i>	<i>2.047.031</i>	<i>731.980</i>	<i>779.000</i>	<i>2.094.051</i>
2.3.3. Onderhoudsvoorziening HP	209.472	49.840	75.000	234.632
<i>Subtotaal 2.3.3. overig</i>	<i>2.256.503</i>	<i>781.820</i>	<i>854.000</i>	<i>2.328.683</i>
2.3. Totaal voorzieningen H3O	3.592.138	845.789	694.327	3.440.676
2.3. Totaal voorzieningen HP	292.972	57.479	91.239	326.732
2.3. Totaal voorzieningen	3.885.110	903.268	785.566	3.767.408

Voor de voorziening spaar-ADV wordt uitgegaan van een 90%-dekking, omdat medewerkers in het VO en het PO hiervoor sparen door extra te werken, waardoor ervanuit wordt gegaan dat vrijwel iedereen hiervan gebruik gaat maken.

De voorzieningen ambtsjubilea zijn gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen en zijn berekend op basis van te ontvangen bedragen bij een ambtsjubileum van 25 jaar resp. 40 jaar en met een dekking van 100% en een vertrekkans ulti-

mo 2022 van 10% bij het onderwijs en 25% bij de sector peuterwerk en kinderopvang. Vanwege de inmiddels weer positieve rente is de disconteringsvoet op 2% gezet (2021 0%), waardoor de dotaties in omvang zouden moeten nemen. Echter op basis van een advies van de nieuwe accountant Van Ree is de formule voor berekening van de verplichting aangescherpt door rekening te houden met het feitelijk aantal opgebouwde jaren, waardoor de dotaties over 2022 voor de voorzieningen jubilea negatief werden.

De voorziening spaarverlof individueel keuzebudget bevat een raming voor de in de cao's geïntroduceerde spaarmogelijkheid voor duurzame inzetbaarheid met een 90%-dekking van de toekomstige salariskosten. In het VO wordt het opgebouwde spaarsaldo in uren na 4 jaren gefixeerd in een geldbedrag.

In overleg met de nieuwe accountant Van Ree is bij het PO en de sector peuterwerk en kinderopvang een voorziening langdurig zieken toegevoegd voor doorlopende salariskosten van werknemers die naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten tot aan het einde van de periode van 2 jaar ziekteverlof met geheel of gedeeltelijke uitstroom in de WIA en een dekking van 90%. In het VO hoeft in 2022 niet te worden gedoteerd aan deze voorziening.

In 2018 zijn geactualiseerde meerjarige onderhoudsplannen gemaakt. De dotaties 2022 zijn hierop gebaseerd waarbij deze wel zijn aangepast voor indexatie. Alleen voor de locatie Krispijn van basisschool De Fontein (MFA), de locatie Noordendijk van basisschool De Regenboog, basisschool Het Kristal en basisschool De Prins Bernhardschool (allen nieuwbouwplannen) zijn geen plannen beschikbaar. Voor de nieuwbouw van het Sterrekijker en de gerenoveerde locatie Wielwijk van De Fontein zijn in 2021 nieuwe meerjarige onderhoudsplannen gemaakt. De onderhoudsvoorziening voor het Leerpark heeft betrekking op het aandeel van het Insula in de gezamenlijke gebouwen met het Stedelijk Dalton Lyceum (SDL). De meerjarige onderhoudsplannen worden in 2023 opnieuw geactualiseerd door de nieuwe huisvestingsorganisatie van schoolbesturen PO in Dordrecht, Arcade. Deze actualisering vindt plaats in samenhang met nieuw aangekondigde wetgeving voor verwerking van voorzieningen onderhoud in de jaarrekening en de aanpassing van panden vanwege de deels door het Rijk en de gemeente Dordrecht gesubsidieerde verbetering van de luchtkwaliteit van scholen en waar mogelijk naar voren gehaalde renovatie.

Het negatieve eigen vermogen van FBD bedroeg ultimo 2021 - € 0,088 mln. Dit saldo is in 2022 afgenomen met € 0,056 mln vanwege het positieve resultaat 2022 van FBD. Het negatieve eigen vermogen van FBD bedraagt ultimo 2022 - € 0,032 mln.

Van de balanspositie ultimo 2022 is naar verwachting € 0,500 mln kortlopend.

c. Kortlopende schulden

In onderstaand overzicht zijn de kortlopende schulden op hoofdlijnen gespecificeerd:

Omschrijving		31-12-2021	31-12-2022
2.5.3	Crediteuren H3O	818.398	1.270.307
	Crediteuren HP	83.537	74.463
	<i>Subtotaal crediteuren</i>	<i>901.935</i>	<i>1.344.770</i>
2.5.4	OCW – Geoormerkte subsidie H3O	122.100	43.040
	OCW – Geoormerkte subsidie HP	0	0
	<i>Subtotaal OCW – geoormerkte subsidie</i>	<i>122.100</i>	<i>43.040</i>
2.5.7	Belastingen / premies sociale verzekeringen H3O	1.621.430	1.990.793
	Belastingen / premies sociale verzekeringen HP	136.980	166.791
	<i>Subtotaal belastingen/premies sociale verzekeringen</i>	<i>1.758.410</i>	<i>2.157.584</i>
2.5.8	Pensioenen H3O	477.086	614.469
	Pensioenen HP	41.064	43.631
	<i>Subtotaal pensioenen</i>	<i>518.150</i>	<i>658.100</i>
2.5.9	Overige kortlopende schulden H3O	504.303	200.605
	Overige kortlopende schulden SCOD	0	0
	Overige kortlopende schulden HP	4.897	4.569
	<i>Subtotaal overige kortlopende schulden</i>	<i>509.200</i>	<i>205.174</i>
2.5.10	Vakantiegeld/bindingsstoelage H3O	1.250.538	1.446.858
	OCW – Geoormerkte subsidies H3O	831.611	1.106.949
	OCW – Niet-geoormerkte subsidies H3O	17.500	0
	Dordrecht – investeringssubsidie 1 ^e inrichting H3O	29.628	28.460
	Vooruit ontvangen vergoedingen H3O	778.884	1.119.796
	Te betalen financieringen laptops/tablets H3O	79.641	52.783
	Overige H3O	48.613	51.342
	<i>Subtotaal overlopende passiva H3O</i>	<i>3.036.415</i>	<i>3.806.188</i>
	Overlopende passiva HP	100.060	209.758
	<i>Subtotaal overlopende passiva</i>	<i>3.136.475</i>	<i>4.015.946</i>
2.5	Totaal kortlopende schulden H3O	6.579.732	7.925.402
2.5	Totaal kortlopende schulden SCOD	0	0
2.5	Totaal kortlopende schulden HP	366.538	499.212
2.5.	Totaal kortlopende schulden	6.946.270	8.424.614

De kortlopende schulden zijn op de balans opgenomen conform de beschikbare specificaties. De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd korter dan een jaar.

Een tweetal OCW-subsidies, van onderwijsassistent naar leerkracht in het PO en capaciteitstesten in het VO is in 2022 niet gebruikt en worden in 2023 met OCW verrekend voor € 0,043 mln.

De openstaande saldi voor crediteuren, loonheffing, BTW, premies vervangings- en participatiefonds en pensioenpremies zijn in de eerste maanden van 2023 betaald. De saldi voor loonheffing en pensioenpremies zijn toegenomen vanwege meer fte's en hogere salarissen én vanwege wijziging van de invorderingssystematiek bij het PGGM (van vooraf naar achteraf).

Voor de posten opgenomen bij de overige kortlopende schulden dienden ultimo 2022 de facturen nog te worden ontvangen. In vergelijking met 2021 is de omvang gedaald vanwege de afwikkeling in 2022 van de discussie met een leverancier van leermiddelen voor het Insula College (zie toelichting bij leermiddelen). De reservering vakantiegeld en bindingsstoelage ultimo 2022 is toegenomen vanwege meer fte's en hogere salarissen én vanwege de verwerking van de bindingstoelage in de cao PO (was alleen VO).

De toelichting op de geoormerkte subsidies OCW is opgenomen in paragraaf 4.3 conform model G. Tot de balanspost behoort de ontvangen geoormerkte subsidies voor de pro-

jecten Regionale aanpak lerarentekort enerzijds en Sterk Techniek Onderwijs anderzijds. H₃O is voor deze projecten penvoerder namens verschillende schoolbesturen. Om deze reden worden deze projecten volledig via de balans van H₃O verantwoord en niet via de exploitatie van H₃O. Alleen de subsidies die vanuit de projecten aan H₃O zelf zijn toegekend, worden in de staat van baten en lasten van H₃O verwerkt. Tot de balanspost behoort tevens de voor de Sterrekijker in 2022 ontvangen subsidie basisvaardigheden die in 2023 wordt ingezet.

De investeringssubsidie van de gemeente Dordrecht heeft betrekking op de 1^e inrichting van EBS Eden en en De Sterrekijker voor de recente groei van het aantal leerlingen. De balanspositie muteert met de afschrijvingen in 2022 op de uitgevoerde investeringen.

De post vooruit ontvangen vergoedingen is toegenomen vanwege nieuw ontvangen subsidies voor burgerschap bij het Insula College (van Zon-mw maatschappelijke dienstverlening) en internationalisering (Erasmus+), mutaties bij de toerekening van ouder- en leerlingenbijdragen bij de sector VO en school- en individuele arrangementen van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs VO en PO aan de periode waarin samenhangende activiteiten plaatsvinden. Daarnaast worden vanaf 2014 afbetalingen van ouders voor huurkoop van Apple MacBooks en I-pads bij de locaties Halmaheiraplein en Koningstraat van het Insula College doorgestort naar de financieringsmaatschappij. Bij de overlopende passiva is de kortlopende schuld aan de financieringsmaatschappij opgenomen. Vanwege het tijdsverschil wijkt de balanspositie enigszins af van de positie opgenomen bij de kortlopende vorderingen op ouders.

3.8. TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022

3.8.1. Toelichting op de baten

a. (Rijks)bijdragen OCW

De specificatie van de ontvangen rijksbijdragen OCW is conform onderstaand overzicht:

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Normatieve rijksbijdragen OCW	45.517.010	22.623.033	22.893.977	0	39.995.066	40.834.162
Geoormerkte subsidies OCW	707.814	368.995	337.535	1.284	329.608	1.860.022
Niet-geoormerkte subsidies OCW	575.921	575.921	0	0	551.704	581.841
Prestatiebox OCW	0	0	0	0	0	382.943
Doorbetalen/arrangementen SWV	2.101.132	782.007	1.319.125	0	1.363.622	1.864.466
3.1. Totaal rijksbijdr. OCW H₃O	48.901.877	24.349.956	24.550.637	1.284	42.240.000	45.523.434
3.1. Totaal rijksbijdr. OCW HP	4.159.455				3.638.375	3.565.208
3.1. Totaal rijksbijdragen OCW	53.061.332				45.878.375	49.088.642

Omdat de rijksvergoeding bekostiging lesmateriaal VO vanaf 2022 is meegenomen in de vereenvoudiging van de bekostiging is deze in de vergelijkende cijfers 2021 overgeheveld van de niet-geoormerkte subsidies naar de normatieve rijksbijdragen.

Belangrijkste oorzaken voor de in vergelijking met de realisatie 2021 hogere rijksbijdragen in 2022 zijn:

- de mutaties van de leerlingenaantallen van 2020-2021 naar 2021-2022 (stijging bij het Insula College en daling bij het PO) (zie bijlage 1);
- de verhoging van de GPL in het PO om de loonkloof tussen het VO en het PO te dichten door het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden in het PO;
- de verhoging van de GPL met de reguliere loonbijstelling bij zowel PO als VO ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden;
- daarnaast werd de reguliere prijsbijstelling van de rijksvergoeding materiële instandhouding bij zowel het VO als PO toegevoegd;

- de toevoeging van het merendeel van de prestatiebox-middelen aan de personele rijksvergoeding in het PO voor het gehele kalenderjaar 2022 (PO vanaf augustus 2021, VO vanaf begin 2021) en voor het andere deel aan een nieuwe aanvullende bekostiging voor strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten;
- een aanvullende bekostiging in het VO voor de extra kosten van scholen voor de eindexamens 2021 en 2022;
- de toevoeging van middelen voor terugdringing werkdruk in het VO in 2022 (aanvullend bij de regeling strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten VO);
- een aanvullende bekostiging in het VO en het PO voortvloeiend uit het nationaal programma onderwijs (NPO) ter bestrijding van de onderwijsachterstanden als gevolg van de corona-crisis bestaande uit het basisbedrag per leerling en een hogere vergoeding voor onderwijsachterstandsscholen. In het VO is het basisbedrag voor het schooljaar 2021-2022 volledig in 2021 bevoorschot. Over 2022 heeft het VO het onderwijsachterstandsdeel over 2021-2022 en in lijn met het schooljaarritme 5/12de van de gehele NPO-middelen over 2022-2023 ontvangen. In het PO werd de bevoorschotting vanaf de start al gebaseerd op het schooljaarritme: 5/12de voor de periode augustus-december 2021 van 2021-2022 in 2021 en over 2022 7/12de voor de periode jan-juli 2022 en 5/12de over de periode augustus-december 2022 van 2022-2023. Omdat de middelen als aanvullende bekostiging zijn toegekend, dienen de bevoorschotte bedragen volledig als baten in het jaar van ontvangst te worden genomen, terwijl een substantieel deel van de besteding later zal plaatsvinden. Hiervoor zijn bestemmingsreserves gevormd (zie toelichting bij het eigen vermogen en bijlage 2). Daarnaast zijn voor sommige onderwijsachterstandsscholen bovendien arbeidsmarktoelagen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 beschikbaar gesteld (met een bevoorschotting van 5/12de in 2021 en 7/12de en 5/12de in 2022) welke is uitbetaald aan het personeel op deze scholen;
- doorlopende geoormerkte rijksvergoedingen voor opeenvolgende projecten doorstroom PO-VO, het project doorstroom vmbo-havo, aanvullende bekostiging technisch vmbo, regionale aanpak lerarentekort PO, vrijroosteren leraren PO, doorstroom vmbo-mbo pilot praktijkgericht programma GL en TL, schoolkracht PO en structureel onnodig zittenblijven VO enerzijds en nieuwe geoormerkte rijksvergoedingen voor regionale aanpak lerarentekort VO en heterogene brugklassen VO anderzijds. Daarnaast worden geoormerkte vergoedingen voor lerarenbeurzen, zij-instromers en onderwijsassistenten voor de pabo-opleiding ontvangen;
- bij de niet-geoormerkte rijksvergoedingen werden in het VO middelen ontvangen voor voortijdig schoolverlaten, leerplusarrangement, functiemix randstadregio's en eerste opvang nieuwkomers. Bij het PO werden middelen gerealiseerd voor schipperskinderen;
- een hogere bekostiging vanuit het samenwerkingsverband passend onderwijs voor individuele arrangementen, school- en groepsarrangementen, zorgcoördinatie in het VO en inzet IB-ers in het PO. In 2022 is een arrangement voor een 6^e SBO-plus-groep bij SBO De Toekomst en een innovatiebudget voor het Leonardo-onderwijs van de Dr. H. Bavinckschool toegevoegd en is de inzet voor zorgcoördinatie in het VO verhoogd.

b. Overige overheidsbijdragen

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Gemeentelijke bijdragen	1.734.520	49.494	372.391	1.312.635	1.673.024	1.490.684
Overige	390.079	374.063	13.914	2.102	271.976	166.982
3.2. Totaal overig overheid H3O	2.124.599	423.557	386.305	1.314.737	1.945.000	1.657.666
3.2. Totaal overig overheid HP	116.850				71.875	167.247
3.2. Totaal overig overheid	2.241.449				2.016.875	1.824.913

De gemeentelijke bijdragen bestaan uit de subsidies voor peuterwerk, voorschoolse educatie (VE), schakelklassen, gymzalen in eigen beheer, meerjarige investeringssubsidies vanwege leerlingengroei bij de Sterrekijker en EBS Eden over de afgelopen jaren en vergoedingen voor schade en vernieling. Vanaf 2022 is in het PO de subsidie voor het Dordtse Leerprogramma (verlengde schooldag) toegevoegd. Vanwege deze subsidie was de realisatie 2022 per saldo hoger dan de realisatie 2021.

De overige overheidsbijdragen betreffen incidentele overheidssubsidies en de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum (SDL) in de gezamenlijke kosten van de vmbo-beroepsgerichte locaties in het Leerpark. Tussen het Insula College en SDL is een overeenkomst gesloten op basis van de werkelijke leerlingaantallen (2022: 50,6% Insula College en 49,4% SDL) en verrekening van de gezamenlijk kosten op basis van de voor de gezamenlijke huisvesting ontvangen facturen. Omdat de gezamenlijke kosten over 2022 vrijwel gelijk waren aan 2021, bleef de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum eveneens vrijwel gelijk. Vanaf 2022 is een tweetal projecten met incidentele overheidssubsidie gestart: het bevorderen van burgerschap bij het Insula College met een subsidie uit het actieprogramma maatschappelijke diensttijd van zon-mw enerzijds en internationalisering voor geheel H3O uit het Erasmus+programma anderzijds.

c. Overige baten

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Verhuur en medegebruik	272.745	269.554	3.191	0	266.500	258.542
Ouder- en leerlingbijdragen	3.749.666	715.806	196.375	2.837.485	3.088.000	2.693.506
Overige personele baten	714.399	221.609	426.720	66.070	127.500	738.825
Overige materiële baten	17.060	4.207	12.108	745	8.000	32.201
3.5. Totaal overige baten H3O	4.753.870	1.211.176	638.394	2.904.300	3.490.000	3.723.074
3.5. Totaal overige baten HP	97.034				14.750	54.217
3.5. Totaal overige baten	4.850.904				3.504.750	3.777.291

De gerealiseerde overige baten zijn per saldo gestegen in vergelijking met de realisatie 2021 en de begroting 2022 vanwege de ouder- en leerlingbijdragen. Allereerst heeft het Insula College in 2022 weer werkweken in het buitenland georganiseerd waar deze in 2021 in verband met de coronacrisis geen doorgang konden vinden. Ten tweede namen de ouderbijdragen van de sector peuterwerk en kinderopvang toe vanwege uitbreidingen van BSO Prinses Julianaschool en KDV Kristal. De gerealiseerde overige personele baten waren in 2022 vergelijkbaar met 2021, maar substantieel hoger dan de begroting 2022 vanwege ontvangen UWV-uitkeringen voor zwangerschapsverlof en IVA die pas gedurende het uitvoeringsjaar bekend worden. De opbrengsten verhuur en medegebruik en de materiële baten zijn samen in 2022 vrijwel gelijk aan 2021.

3.8.2. Toelichting op de lasten

a. Personele lasten

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Loonkosten	31.127.336	13.954.852	14.888.142	2.284.342	29.394.585	27.764.102
Sociale lasten	4.008.301	1.707.077	1.969.863	331.361	3.867.956	3.653.405
Pensioenlasten	4.600.542	2.265.857	2.154.151	180.534	4.549.090	4.296.757
Dotatie voorzieningen	- 84.673	- 98.731	- 2.832	16.890	32.500	393.108
Uitzendkrachten / inhuur	4.115.744	1.764.701	2.109.532	241.511	926.412	2.514.038
WGA/Ziektewet-premie	254.642	117.205	118.171	19.266	285.000	286.288
Overige	1.774.176	673.252	688.116	412.808	909.457	1.134.034
4.1. Totaal personele lasten H3O	45.796.068	20.384.213	21.925.143	3.486.712	39.965.000	40.041.732
4.1. Totaal personele lasten HP	3.654.144				3.080.000	3.110.913
4.1. Totaal personele lasten	49.450.212				43.045.000	43.152.645

De gerealiseerde loonkosten inclusief sociale lasten en pensioenlasten zijn over 2022 met 11,3% gestegen in vergelijking met de realisatie 2021. Deze stijging is het saldo van 9,2% hogere loonkosten bij het VO, 12,1% hogere loonkosten bij het PO en 19,8% hogere loonkosten bij de sector peuterwerk en kinderopvang. Redenen hiervoor zijn:

- een toegenomen personele inzet bij het VO vanwege meer leerlingen bij het Insula College, extra middelen voor het nationaal programma onderwijs en de toevoeging van het project burgerschap;
- een toegenomen personele inzet bij het PO ondanks de gedaalde leerlingaantallen vanwege extra middelen voor het nationaal programma onderwijs;
- een toegenomen personele inzet bij de sector peuterwerk & kinderopvang vanwege de uitbreiding van activiteiten (BSO Prinses Julianaschool, KDV Kristal);
- een gelijkblijvende personele inzet bij het bestuursbureau;
- de inzet van eigen personeel voor verschillende extra rijksvergoedingen, subsidies en arrangementen van de samenwerkingsverbanden;
- verschillen tussen de jaren van de vervangingsbehoefte en -mogelijkheden voor ziekteverzuim;
- de doorwerking van de salarismaatregelen in de cao's VO, PO en kinderopvang. De arbeidsvoorwaarden in het PO zijn in 2022 extra verbeterd om de loonkloof tussen het VO en het PO te dichten;
- een extra uitbetaling in het VO voor de extra inzet van medewerkers voor de eindexamens 2022;
- een extra uitbetaling in het VO voor het individuele deel van de middelen voor terugdringing werkdruk in 2022 conform de landelijk in het onderwijsakkoord van maart 2022 gemaakte afspraken, omdat het beleid voor invulling van de middelen terugdringing werkdruk bij het Insula College nog in voorbereiding is;
- gelijkblijvende sociale lasten (op 10,1% van de totale loonkosten);
- vrijwel gelijkblijvende pensioenlasten (van 12,0% naar 11,6% van de totale loonkosten).

Onderstaande tabel geeft inzicht in het gemiddelde aantal fte's per sector en voor het bestuursbureau in de jaren 2021 en 2022 exclusief vervangingsaanstellingen en nulurencontracten.

Gemiddeld aantal fte's	Totaal	VO	PO	PW/KO	Bestuursbureau
2022	504	196	240	53	15
Mutatie	+ 27	+ 11	+ 6	+ 10	0
2021	477	185	234	43	15

De bestuurders bij H³O worden bezoldigd conform de cao bestuurders-VO. Vanaf 2016 worden de maxima van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) voor de onderwijssectoren gebaseerd op bezoldigingsklassen op basis van instellingskenmerken. H³O zit in klasse E. Zowel de voorzitter College van Bestuur, dhr. D. van der Bijl, als het lid College van Bestuur, dhr. F. Cornet, blijven onder het WNT-bezoldigingsmaximum van klasse E. Er zijn bij H³O geen interim-topfunctionarissen.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen vergoedingen die beneden de binnen de WNT opgenomen honoreringsmaxima blijven. In paragraaf 4.3 is model H inzake de WNT opgenomen.

Tot de personele voorzieningen behoren de voorzieningen ambtsjubilea, spaar-ADV en spaarverlof individueel keuzebudget. Vanwege de inmiddels weer positieve rente is de disconteringsvoet voor de voorzieningen ambtsjubilea op 2% gezet (2021 0%), waardoor de dotaties in omvang zouden moeten nemen. Echter op basis van een advies van de nieuwe accountant Van Ree is de formule voor berekening van de verplichting aangescherpt door rekening te houden met het feitelijk aantal opgebouwde jaren, waardoor de dotaties over 2022 voor de voorzieningen jubilea negatief werden.

Eveneens op verzoek van Van Ree Accountants is bij het PO en de sector peuterwerk en kinderopvang een voorziening langdurig zieken toegevoegd voor doorlopende salariskosten van werknemers die naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten tot aan het einde van de periode van 2 jaar ziekteverlof met geheel of gedeeltelijke uitstroom in de WIA en een dekking van 90%. In het VO hoeft in 2022 niet te worden gedoteerd aan deze voorziening.

Bij uitzendkrachten wordt alle inhuur van derden verantwoord. De gerealiseerde kosten zijn hoger in vergelijking met 2021 en de begroting 2022:

- in 2022 werden meer interim-directeuren ingezet (bij Insula Koningstraat, EBS Eden, Kristal onderwijs en opvang);
- noodzakelijke vervanging als gevolg van ziekteverzuim en het tijdelijk invullen van vacatures bleek soms alleen mogelijk via inhuur bij gespecialiseerde bureaus en nam verder toe met name bij het PO;
- de bijdrage voor personele kosten aan Kien voor systeembeheer, functioneel beheer en support van het ICT-netwerk en inmiddels ook Kien Leren;
- de inhuur van Arcade, vereniging van schoolbesturen in het PO, voor huisvestingszaken op het bestuursbureau;
- externe deskundigheid is ingezet voor juridische ondersteuning, tevredenheidsonderzoeken, en stichtingsbrede projecten waaronder de verdere digitalisering van de administratieve processen. Specifiek in 2022 zijn audits uitgevoerd naar de onderwijskwaliteit bij H3O en zijn projecten gestart voor de verdere samenwerking H3O en de stichting voor praktijkonderwijs Dordrecht, het werken naar integrale medezeggenschap bij H3O, het onderzoeken van een flexibeler functiehuis, de voorbereiding van een IHP VO en de voorbereiding van een nieuw strategisch plan voor H3O;
- hogere budgetten voor de uitvoering van arrangementen van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs;
- specifieke subsidies voor doorstroomprogramma's werden uitgevoerd met externe inhuur;
- eveneens werden de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs ingezet voor externe inhuur;
- in het VO wordt vanaf 2022 het project burgerschap uitgevoerd met externe ondersteuning en in het PO de subsidies voor het Dordtse Leerprogramma ten behoeve van de verlengde schooldag;
- bij de sector peuterwerk en kinderopvang is voor het schooljaar 2022-2023 een praktijkklas gestart in samenwerking met het Da Vinci College voor nieuwe pedagogisch medewerkers.

Onder de overige personele kosten worden de vergoedingen aan vrijwilligers, de scholingskosten van medewerkers, arbo-kosten, kosten werving personeel en de werkkostenregeling geraamd. In 2022 is het aantal vrijwilligers verder toegenomen. Voor de scholing van medewerkers zijn in 2022 opnieuw substantiële middelen uitgegeven onder andere voor de verbetering van coachings- en begeleidingsvaardigheden, waaronder leiderschap, formatief evalueren en werkplekbegeleiding voor de opleidingsschool op het Insula College en opleidingskosten van adjunct-directeuren, ad-peppers en pabo-studenten afkomstig van het Insula College in het PO. Bij de sector peuterwerk en kinderopvang zijn naast de scholingskosten voor de praktijkklas voor nieuwe pedagogisch medewerkers tevens trainingen ingezet voor de wet- en regelgeving in de kinderopvang.

De realisatie was substantieel hoger dan in 2021, omdat in 2021 geplande scholingsactiviteiten vanwege de coronacrisis werden uitgesteld. Voor geheel H3O is op 5 oktober 2022 in theater de Kunstmin in Dordrecht een inspiratiedag gehouden. Vanaf 2021 is extra ingezet op preventieve arbo-maatregelen ter voorkoming van ziekte en de werving van nieuw personeel, waardoor de realisatie hiervan in vergelijking met 2021 gelijk bleef.

b. Afschrijvingen

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Gebouwen en terreinen	259.025	195.667	57.331	6.027		277.076
Inventaris en apparatuur	903.453	343.321	543.119	17.013		746.958
Overige materiële vaste activa	149.940	36.010	113.785	145		153.002
4.2. Totaal afschrijvingen H3O	1.312.418	574.998	714.235	23.185	1.240.000	1.177.036
4.2. Totaal afschrijvingen HP	117.525				115.000	87.079
4.2. Totaal afschrijvingen	1.429.943				1.355.000	1.264.115

Een gedetailleerd overzicht van de afschrijvingen is opgenomen bij de toelichting op de balanspost materiële activa. De gerealiseerde afschrijvingen zijn in vergelijking met 2021 gestegen vanwege extra afschrijvingskosten in 2022 voor inventaris en apparatuur. Tot de realisatie behoren afschrijvingen op extra investeringen vanuit de middelen van het nationaal programma onderwijs vanaf augustus 2021 voor met name meer devices voor leerlingen.

c. Huisvestingslasten

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Huur en medegebruik	299.597	104.004	- 34.873	230.466	319.000	311.352
Onderhoud en exploitatie	336.093	168.895	162.694	4.504	487.500	321.800
Dotatie onderhoudsvoorziening	779.000	392.428	384.529	2.043	847.500	722.500
Energie en water	810.933	521.145	288.665	1.123	651.000	725.963
Schoonmaakkosten	1.329.667	542.586	685.757	101.324	1.203.750	1.225.382
Mutatie voorziening FBD	- 56.288	- 25.908	- 26.121	- 4.259	0	27.852
Saldering werkvoorschotten FBD	0	0	0	0	0	- 35.000
Publiekrechtelijke heffingen	27.165	10.558	16.475	132	50.000	27.715
Overige huisvestingslasten	59.343	30.569	26.982	1.792	71.250	75.146
4.3. Totaal huisvesting H3O	3.585.510	1.744.277	1.504.108	337.125	3.630.000	3.402.710
4.4. Totaal huisvesting HP	227.945				205.000	211.893
4.3. Totaal huisvesting	3.813.455				3.835.000	3.614.603

De kosten voor huur en medegebruik in 2022 zijn vergelijkbaar met 2021. Het bedrag bij het PO is negatief, omdat enerzijds medegebruik betaald wordt voor het gebruik van de MFA Koloriet voor De Fontein locatie Krispijn en de tijdelijke locatie Eulerlaan van Het Kristal en anderzijds binnen H3O een verrekening plaatsvindt voor het medegebruik van de locaties peuterwerk en kinderopvang binnen schoolgebouwen.

Het gerealiseerde onderhoud in 2022 is vergelijkbaar met 2021, maar lager dan geraamd in de begroting 2022 omdat een deel van het planmatig onderhoud uit de meerjarige onderhoudsplannen is doorgeschoven. Deze plannen zijn in 2018 voor het laatst geactualiseerd. De voorziening onderhoud van Het Kristal en De Prins Bernardschool is in 2020 vrijgevallen vanwege nieuwbouwplannen voor beide scholen. In 2021 zijn nieuwe meerjarige onderhoudsplannen voor de nieuwbouw van De Sterrekijker en de gerenoveerde locatie Fontein Wielwijk toegevoegd. De dotatie steeg vanwege indexering naar het prijspeil 2022. De meerjarige onderhoudsplannen worden geactualiseerd in 2023 door de nieuwe huisvestingsorganisatie voor schoolbesturen PO in Dordrecht, Arcade, (waar de uitvoering van het planmatig onderhoud is ondergebracht, ook voor Insula College locaties Halmaheiraplein en Koningstraat) en in samenhang met de inzet van door het Rijk via de gemeente beschikbaar gestelde suvis-subsidies (verbetering ventilatie in scholen) en om deze reden zo mogelijk vervroegde renovaties van scholen.

De gerealiseerde kosten voor energie en water zijn gestegen in vergelijking met de realisatie 2021 en de begroting 2022 door gestegen prijzen.

De schoonmaakkosten over 2022 zijn gestegen in vergelijking met de realisatie 2021 vanwege het hogere uurtarief bij FBD. Het aantal ingezette uren bij FBD is gedaald, omdat niet als ziektevervanging mogelijk bleek. Voor FBD werden in de jaarrekening 2016 de door H₃O verstrekte werkvoorschotten gesaldeerd en een voorziening opgebouwd tot aan het negatieve eigen vermogen van FBD zoals dat was ontstaan als gevolg van fiscale advieskosten. Sindsdien wordt de voorziening gemuteerd overeenkomstig het resultaat van FBD en de terugbetaling van de verstrekte werkvoorschotten. De mutatie op de voorziening FBD over 2021 bedraagt € 0,027 mln en bestaat uit een onttrekking voor het positieve resultaat van FBD ad - € 0,008 mln en een dotatie voor de laatste terugbetaling van de werkvoorschotten van € 0,035 mln (zie de toelichting bij verbonden partijen in subparagraaf 3.4.3.). De mutatie op de voorziening FBD over 2022 bestaat volledig uit een onttrekking voor het positieve resultaat van FBD ad - € 0,056 mln.

De publiekrechtelijke heffingen in 2022 zijn gelijk aan 2021. De overige huisvestingslasten over 2022 zijn iets lager dan in 2021 en bestaan voor het merendeel uit verhuiskosten.

d. Overige instellingslasten

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Administratie en beheer	402.659	192.944	180.801	28.914	390.550	368.638
Overige instellingslasten	301.927	167.143	123.559	11.225	270.450	279.941
4.4. Totaal overige lasten H₃O	704.586	360.087	304.360	40.139	661.000	648.579
4.4. Totaal overige lasten SCOD	0				0	5
4.4. Totaal overige lasten HP	116.631				102.000	100.835
4.4. Totaal overige lasten	821.217				763.000	749.419

De realisatie van de overige instellingslasten is in 2022 toegenomen in vergelijking met 2021 vanwege meer contributies, verzekeringskosten, kosten voor telecommunicatie en koffie en thee voor personeel. De portokosten zijn afgenomen.

De totale bovenschoolse kosten bedroegen 7,0% van de totale lasten (2021: 7,2%). Een deel van de bovenschoolse kosten wordt gedekt uit de rentebaten en overige baten, waardoor de bijdrage van de sectoren aan de dekking van de bovenschoolse kosten wordt verlaagd. Indien het saldo van de rentebaten en overige baten op de bovenschoolse kosten in mindering wordt gebracht, verandert het bovengenoemde percentage vanwege de negatieve rentepercentages (zie subparagraaf 3.8.3) in 6,6% (2021: 6,8%).

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant zijn als volgt:

	2021	2022
Onderzoek van de jaarrekening	38.110	40.316
Andere controleopdrachten	6.621	6.364
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0
<i>Totaal</i>	<i>44.731</i>	<i>46.680</i>

De controlerend accountant tot en met de jaarrekening 2021 was Mazars. Vanaf de jaarrekening 2022 is de controlerend accountant Van Ree. De andere controleopdrachten worden vanaf de zomer 2022 eveneens uitgevoerd door Van Ree Accountants.

e. Leermiddelen

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
4.5. Totaal leermiddelen H3O	4.376.338	2.603.997	1.505.405	266.936	3.379.000	3.414.360
4.5. Totaal leermiddelen HP	299.008				210.000	204.883
4.5. Totaal leermiddelen	4.675.346				3.589.000	3.619.243

Tot de leermiddelen worden onder andere gerekend verbruiksmateriaal, werkboeken, reproductiekosten, ICT-kosten en activiteitenkosten zoals excursies. De realisatie van de leermiddelen is hoger dan de realisatie 2021 en de begroting 2022, omdat het Insula College in 2022 weer werkweken in het buitenland heeft georganiseerd waar deze in 2021 in verband met de coronacrisis geen doorgang konden vinden. Daarnaast zijn meer ICT-licenties aangekocht, de kosten van Kien verhoogd voor Kien Leren en vanuit de middelen van het nationaal programma onderwijs extra leermiddelen aangekocht. Verder is het project internationalisering in 2022 gestart voor geheel H3O.

Voor de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 is voor de locaties Koningstraat en Halmaheiraplein van het Insula College samen met 12 andere schoolbesturen een Europese aanbesteding doorlopen voor boeken en licenties op basis van een vaste basisprijs per leerling van € 270 en afspraken over kortingen resp. aanvullende vergoedingen bij minder- resp. meerafname. Met de leverancier ontstond discussie over de uitvoering van de gesloten overeenkomst ten aanzien van deze aanvullende vergoedingen c.q. meerafname. In de Europese aanbesteding was afgesproken dat voor elke leerling boeken en licenties voor een per leerjaar genormeerd aantal vakken kon worden besteld binnen de vaste basisprijs. Minder vakken bestellen betekende korting; meer vakken bestellen een aanvullende vergoeding. De leverancier stond op het standpunt dat bij beide locaties van het Insula College meerafname heeft plaatsgevonden voor de hierboven genoemde 3 schooljaren. Zekerheidshalve zijn in de jaarrekeningen 2017 en 2018 de opgenomen lasten voor beide locaties en beide schooljaren gebaseerd op het in de aanbesteding opgenomen toppakket van € 300 per leerling. In december 2019 heeft het Insula College voor de locaties Halmaheiraplein en Koningstraat een eindafrekening over de 3 schooljaren opgesteld volgens onze interpretatie van de overeenkomst en een aanvullende betaling gedaan. De leverancier is een gerechtelijke procedure gestart. De rechtbank heeft in 2021 een uitspraak gedaan ten gunste van de schoolbesturen. De leverancier heeft hiertegen hoger beroep aangetekend. Ten tijde van het hoger beroep is door de betrokken schoolbesturen overeenstemming bereikt met de leverancier over de afwikkeling. Het door het Insula College voor beide locaties over 3 schooljaren betaalde bedrag is daardoor uitgekomen op € 279 per leerling. Het verschil met de geraamde € 300 per leerling is in 2022 vrijgefallen overeenkomend met een bedrag van € 0,117 mln. Voor de schooljaren 2020-2021 tot en met 2023-2024 heeft het Insula College in 2020 voor alle locaties een nieuwe Europese aanbesteding doorlopen. Deze is succesvol afgerond en gebaseerd op een bedrag voor boeken en licenties van € 305 per leerling. Geabstraheerd van de vrijval van € 0,117 mln in 2022 is het over 2022 betaalde bedrag voor boeken en licenties om deze reden vrijwel gelijk aan 2021.

3.8.3. Toelichting op de financiële baten en lasten

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
Rentebaten H3O	- 23.277	- 10.714	- 10.802	- 1.761	- 45.000	- 42.241
Bankkosten H3O	15.494	7.132	7.190	1.172	15.000	17.238
5. Saldo fin. baten/lasten H3O	- 38.771	- 17.846	- 17.992	- 2.933	- 60.000	- 59.479
Rentebaten SCOD	- 4.967				- 9.500	- 6.911
Bankkosten SCOD	362				500	313
5. Saldo fin. baten/lasten SCOD	- 5.329				- 10.000	- 7.224
Rentebaten HP	- 5.705				- 10.000	- 8.593
Bankkosten HP	2.391				3.000	2.264
5. Saldo fin. baten/lasten HP	- 8.096				- 13.000	- 10.857
5. Saldo financiële baten	- 33.949				- 64.500	- 57.745
5. Saldo financiële lasten	18.247				18.500	19.815
5. Saldo financiële baten/lasten	- 52.196				- 83.000	- 77.560

De financiële baten betreffen normaliter rentebaten op spaarrekeningen. Vanaf het 3^e kwartaal 2020 tot en met het 3^e kwartaal 2022 was sprake van een negatieve rente. Vanaf het 4^e kwartaal 2022 is de rente weer positief.

Sinds 2021 wordt een dividenduitkering vanuit Breedband Drechtsteden BV ontvangen. H3O was een van de oprichtende partijen betrokken bij het ontwikkelen van het glasvezelnetwerk en vanuit dien hoofde certificaathouder bij de Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden.

3.8.4. Belastingen

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
6. Belastingen	0	0	0	0	0	0

H3O dient al jaren aangiftes in voor de vennootschapsbelasting bij de kinderopvang. Vanaf 2016 is de Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen doorgevoerd. Op basis hiervan kan een beroep worden gedaan op de zogenoemde subjectvrijstelling voor onderwijsactiviteiten, indien de activiteiten van de stichting nagenoeg uitsluitend (90% of meer) bestaan uit onderwijsactiviteiten en de onderwijsactiviteiten hoofdzakelijk (70% of meer) bekostigd worden met publieke middelen. H3O voldoet aan deze voorwaarden. De omvang van de sector peuterwerk en kinderopvang beweegt zich rond de 8%. Om deze redenen heeft H3O over de jaren 2012 tot en met 2015 een vrijwillige verbetering van de aangiftes vennootschapsbelasting ingediend. De belastingdienst heeft inmiddels op basis van de jaarverslagen vastgesteld dat H3O over de jaren 2016 tot en met 2021 voldoet aan de voorwaarden voor de subjectvrijstelling voor onderwijsactiviteiten.

3.8.5. Resultaat deelnemingen

Omschrijving	Totaal 2022	VO	PO	PW/KO	Begroting 2022	2021
7. Resultaat deelnemingen H3O	0	0	0	0	0	0

De boekwaarde van de 51%-deelneming in het FBD is in 2008 afgewaardeerd met € 10.200 tot € 0 (zie subparagraaf 3.4.3.). Per 2 november 2016 is het 49%-aandeel van de andere aandeelhouder FCC overgenomen voor € 9.800 en eveneens afgewaardeerd.

3.9. ENKELVOUDIGE BALANS STICHTING H₃O PER 31 DECEMBER 2022

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hieronder de enkelvoudige balans van H₃O per 31 december 2022 opgenomen. De balansposities van de SCOD en van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn in deze opstelling geëlimineerd. Deze eliminatie heeft voor de SCOD betrekking op de onderdelen 1.7 Vorderingen (€ 347), 1.7 Liquide middelen (€ 1.695.109) en 2.1 Eigen vermogen (€ 1.695.456).

Voor de eliminatie van de posten van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting (zie www.hanspetri.nl). Voor de toelichtingen op de enkelvoudige balans wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans in paragraaf 3.7.

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021	PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
Vaste activa			Eigen vermogen		
1.2 Materiële vaste activa	6.454.838	5.841.864	2.1 Eigen vermogen	13.609.690	13.643.035
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.565.530	1.685.521	2.1.1 Algemene reserve	7.509.447	8.220.310
1.2.2 Inventaris	4.215.503	3.468.116	2.1.2. Bestemmingsreserves publiek	4.578.436	3.964.209
1.2.3 Overige materiële vaste activa	673.805	688.227	2.1.3 Bestemmingsreserves privaat	1.521.807	1.458.516
Totaal vaste activa	6.454.838	5.841.864	Totaal eigen vermogen	13.609.690	13.643.035
Vlottende activa			Vreemd vermogen		
1.5 Vorderingen	510.428	1.512.743	2.3 Voorzieningen	3.440.676	3.592.138
1.5.1 Debiteuren	40.577	286.531	2.3.1 Voorziening personeel	1.346.625	1.545.107
1.5.2 Ministerie van OCW	60.218	940.381	2.3.3 Overige voorzieningen	2.094.051	2.047.031
1.5.6 Overige vorderingen overheden	- 68.280	- 185.150			
1.5.7. Overige vorderingen	150.309	165.276	2.5 Kortlopende schulden	7.925.402	6.579.732
1.5.8 Overlopende activa	327.604	305.705	2.5.3 Crediteuren	1.270.307	818.398
1.7 Liquide middelen	18.010.502	16.460.298	2.5.4 Ministerie van OCW	43.040	122.100
1.7.1 Kasmiddelen	0	4.779	2.5.7 Belastingen / premies SV	1.990.793	1.621.430
1.7.2 Banken	18.010.502	16.455.519	2.5.8 Pensioenen	614.469	477.086
			2.5.9 Overige kortlopende schulden	200.605	504.303
			2.5.10 Overlopende passiva	3.806.188	3.036.415
Totaal vlottende activa	18.520.930	17.973.041	Totaal vreemd vermogen	11.366.078	10.171.870
TOTAAL ACTIVA	24.975.768	23.814.905	TOTAAL PASSIVA	24.975.768	23.814.905

3.10. ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN STICHTING H₃O 2022

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hieronder de enkelvoudige staat van baten en lasten 2022 van H₃O opgenomen. De staten van baten en lasten van de SCOD en van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn in deze opstelling geëlimineerd.

Deze eliminatie heeft voor de SCOD betrekking op de onderdelen, 5.1 Financiële baten (- € 4.967) en 5.2 Financiële lasten (€ 362). Het resultaat van de SCOD over 2022 bedraagt - € 5.329. Voor de eliminatie van de posten van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting (zie www.hanspetri.nl). Voor de toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2022 in paragraaf 3.8.

		Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
3.	BATEN			
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	48.901.877	42.240.000	45.523.434
3.2	Overige overheidsbijdragen	2.124.599	1.945.000	1.657.666
3.5	Overige baten	4.753.870	3.490.000	3.723.074
	Totaal baten	55.780.346	47.675.000	50.904.174
4.	LASTEN			
4.1	Personele lasten	45.796.068	39.965.000	40.041.732
4.2	Afschrijvingen	1.312.418	1.240.000	1.177.036
4.3	Huisvestingslasten	3.585.510	3.630.000	3.402.710
4.4	Overige instellingslasten	704.586	661.000	648.579
4.5	Leermiddelen	4.376.338	3.379.000	3.414.360
	Totaal lasten	55.774.920	48.875.000	48.684.417
	Saldo baten en lasten	5.426	- 1.200.000	2.219.757
5.	FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1	Financiële baten	- 23.277	- 45.000	- 42.241
5.2	Financiële lasten	15.494	15.000	17.238
	Saldo financiële baten en lasten	- 38.771	- 60.000	- 59.479
6. Belastingen		0	0	0
7. Resultaat deelnemingen		0	0	0
EXPLOITATIESALDO		- 33.345	- 1.260.000	2.160.278

3.11. STAAT VAN BATEN EN LASTEN SECTOREN H₃O 2022

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving zijn hieronder de staten van baten en lasten 2022 van de verschillende sectoren van H₃O opgenomen. In deze staten van baten en lasten is de exploitatie van het bestuursbureau en bovenschoolse kosten voor 46,0% (2021: 47,4%) toegerekend aan het VO, voor 46,4% (2021: 45,6%) aan het PO en voor 7,6% (2021: 7,0%) aan de sector peuterwerk & kinderopvang. Deze percentages zijn gebaseerd op de omvang van de rijksbijdrage OCW voor het VO en het PO ten opzichte van de totale Rijksbijdrage OCW en het aandeel van de sector peuterwerk & kinderopvang in de totale baten. Voor de toelichtingen op de staten van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2022 in voorgaande paragrafen. De staten van baten en lasten van de drie sectoren tellen op tot de enkelvoudige staat van baten en lasten.

VOORTGEZET ONDERWIJS	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	24.349.956	21.611.174	23.212.760
3.2 Overige overheidsbijdragen	423.557	313.487	195.909
3.5 Overige baten	1.211.176	858.716	725.898
Totaal baten	25.984.689	22.783.377	24.134.567
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	20.384.213	18.297.510	18.566.905
4.2 Afschrijvingen	574.998	566.368	575.539
4.3 Huisvestingslasten	1.744.277	1.758.184	1.638.369
4.4 Overige instellingslasten	360.087	334.076	315.780
4.5 Leermiddelen	2.603.997	2.149.055	2.004.948
Totaal lasten	25.667.572	23.105.193	23.101.541
Saldo baten en lasten	317.117	- 321.816	1.033.026
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	- 10.714	- 21.138	- 20.025
5.2 Financiële lasten	7.132	7.046	8.172
Saldo financiële baten en lasten	- 17.846	- 28.184	- 28.197
EXPLOITATIESALDO	299.271	- 350.000	1.004.829

PRIMAIR ONDERWIJS	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	24.550.637	20.628.621	22.302.184
3.2 Overige overheidsbijdragen	386.305	132.418	156.121
3.5 Overige baten	638.394	226.047	724.864
Totaal baten	25.575.336	20.987.086	23.183.169
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	21.925.143	18.413.537	18.753.973
4.2 Afschrijvingen	714.235	643.804	578.094
4.3 Huisvestingslasten	1.504.108	1.521.902	1.444.774
4.4 Overige instellingslasten	304.360	281.163	288.915
4.5 Leermiddelen	1.505.405	1.009.778	1.195.263
Totaal lasten	25.953.251	21.870.184	22.261.019
Saldo baten en lasten	- 377.915	- 883.098	922.150
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	- 10.802	- 20.177	- 19.240
5.2 Financiële lasten	7.190	6.725	7.851
Saldo financiële baten en lasten	- 17.992	- 26.902	- 27.091
EXPLOITATIESALDO	- 395.907	- 910.000	895.059

PEUTERWERK / KINDEROPVANG	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	1.284	205	8.490
3.2 Overige overheidsbijdragen	1.314.737	1.499.095	1.305.636
3.5 Overige baten	2.904.300	2.405.237	2.272.312
Totaal baten	4.220.321	3.904.537	3.586.438
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	3.486.712	3.253.953	2.720.854
4.2 Afschrijvingen	23.185	29.828	23.403
4.3 Huisvestingslasten	337.125	349.914	319.567
4.4 Overige instellingslasten	40.139	45.761	43.884
4.5 Leermiddelen	266.936	220.167	214.149
Totaal lasten	4.154.097	3.899.623	3.321.857
Saldo baten en lasten	66.224	4.914	264.581
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	- 1.761	- 3.685	- 2.976
5.2 Financiële lasten	1.172	1.229	1.215
Saldo financiële baten en lasten	- 2.933	- 4.914	- 4.191
Belastingen	0	0	0
EXPLOITATIESALDO	63.291	0	260.390

3.12. ENKELVOUDIG KASSTROOMOVERZICHT STICHTING H₃O 2022

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hieronder het enkelvoudige kasstroomoverzicht 2022 van H₃O opgenomen. De posities van de SCOD en van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn in deze opstelling geëlimineerd. Deze eliminatie heeft voor de SCOD betrekking op de onderdelen Vorderingen (- € 2.304) en Saldo financiële baten en lasten (- € 5.329). Per saldo is het aandeel SCOD in de mutaties liquide middelen - € 7.633. Voor de eliminatie van de posten van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting (zie www.hanspetri.nl). Voor de toelichtingen op het enkelvoudige kasstroomoverzicht wordt verwezen naar de toelichting in de voorgaande paragrafen.

	Rekening 2022	Rekening 2021
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	5.426	2.219.757
Afschrijvingen	1.312.418	1.177.036
Mutaties werkkapitaal:		
- Vorderingen	1.002.315	2.466.037
- Kortlopende schulden	1.345.670	151.475
Mutaties eigen vermogen	0	0
Mutaties voorzieningen	- 151.462	418.322
Saldo financiële baten en lasten	- 38.771	- 59.479
Belastingen	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	3.475.596	6.373.148
 (Des)investeringen materiele vaste activa	-1.925.392	- 1.193.976
(Des)investeringen financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 1.925.392	- 1.193.976
 Mutaties overige langlopende schulden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
 Mutaties liquide middelen	1.550.204	5.179.172
 Beginstand liquide middelen	16.460.298	11.281.126
Mutaties liquide middelen	1.550.204	5.179.172
Eindstand liquide middelen	18.010.502	16.460.298

3.13. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Er zijn geen niet uit de balans blijkenende rechten en verplichtingen.

4 OVERIGE TOELICHTING

4.1. VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

Resultaatbestemming:		Onderdeel:	Categorie:
Exploitatieresultaat VO	- 22.980	Flexibele bapo	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	- 53.238	Aanvullende bekostiging convenant	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	- 65.000	Kwaliteitsverbetering Insula College	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	- 111.964	Nationaal Programma Onderwijs VO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	552.453	Buffer H ₃ O	Algemene reserve buffer
Exploitatieresultaat PO	2.090	Flexibele bapo	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	- 295.000	Aanvullende bekostiging convenant	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	0	Overschrijdingsregeling PO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	380.000	Kwaliteitsverbetering PO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	780.319	Nationaal Programma Onderwijs PO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	- 1.263.316	Buffer H ₃ O	Algemene reserve buffer
Exploitatieresultaat PW/KO	63.291	Privaat kapitaal PW/KO	Bestemmingsreserve
<i>Subtotaal resultaat 2022 H₃O</i>	<i>- 33.345</i>	<i>Enkelvoudig</i>	
Exploitatieresultaat SCOD	- 5.329	Privaat kapitaal SCOD	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	- 6.840	Flexibele bapo	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	2.435	Aanvullende bekostiging convenant	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	- 50.010	Inzet ESF/SZW-middelen	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	4.405	Buffer Praktijkonderwijs Dordrecht	Algemene reserve buffer
Resultaat 2022	- 88.684	Consolidatie	
Overige mutaties reserves:			
Boekwaarde vaste activa VO	363.451	Financiering vaste activa VO	Algemene reserve MVA
Boekwaarde vaste activa PO	334.639	Financiering vaste activa PO	Algemene reserve MVA
Boekwaarde vaste activa H ₃ O	- 117.867	Financiering vaste activa H ₃ O	Algemene reserve MVA
Buffer H ₃ O	- 580.223	Buffer H ₃ O	Algemene reserve buffer
Boekwaarde vaste activa Hans	- 23.318	Financiering vaste activa HP	Algemene reserve MVA
Buffer Praktijkonderwijs Dor-	23.318	Buffer Praktijkonderwijs Dordrecht	Algemene reserve buffer
Saldo overige mutaties re-	0		

De publieke bestemmingsreserves voor flexibele bapo worden gemuteerd voor de wijziging in de opgebouwde rechten per ultimo 2022 met een dekking van 90% bij het VO en de Hans Petrischool en 55% bij het PO. De publieke bestemmingsreserve aanvullende bekostiging convenant wordt bij het VO ingezet voor het vormen van een opleidings-school. Het tekort bij de sector VO wordt gedekt vanuit de publieke bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering Insula College. Het tekort van de sector PO wordt gedekt vanuit de publieke bestemmingsreserve aanvullende bekostiging convenant en nadat deze volledig is ingezet uit de publieke bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO. Daarnaast beschikt het PO over een private bestemmingsreserve voor de verkregen overschrijdingsmiddelen van de gemeente Dordrecht. Voor de niet-bestede middelen vanuit het nationaal programma onderwijs zijn in 2021 bestemmingsreserves gevormd bij het VO en het PO voor besteding in de komende jaren. Deze bestemmingsreserves zijn in 2022 gemuteerd voor het verschil tussen de ontvangen baten voor NPO en de inzet hiervan. De pri-

vate bestemmingsreserves voor de sector peuterwerk & kinderopvang en de SCOD worden gemuteerd met de resultaten van de sector respectievelijk stichting.

Vanwege de toegenomen boekwaarde van de materiële vaste activa is bij H₃O € 0,580 mln (exclusief sector peuterwerk & kinderopvang) meer financiering vanuit de algemene reserve nodig. De buffer van H₃O voor het opvangen van risico's en het financieren van nieuwe investeringen daalt als gevolg van de resultaatbestemming per saldo met - € 1,291 mln naar in totaal € 1,173 mln.

Bij de Hans Petrischool is uit de in het verleden ontvangen ESF/SZW-subsidies in 2020 een bestemmingsreserve gevormd om de geraamde tekorten voor de komende jaren op te kunnen vangen. Het tekort 2022 van de Hans Petrischool is opgevangen uit deze bestemmingsreserve. De buffer van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht na verrekening van de mutaties voor de financieringsbehoefte materiële vaste activa en de bestemmingsreserve flexibele bapo stijgt daardoor per saldo met € 0,028 mln naar € 0,458 mln.

De resultaatbestemming is verwerkt in de balans. Een gedetailleerd overzicht van de omvang van de reserves na resultaatbestemming is te vinden in bijlage 2.

4.2. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er hebben zich geen bijzondere gebeurtenissen voorgedaan na balansdatum die van belang zijn voor de gepresenteerde jaarcijfers en de vermogenspositie van H₃O.

4.3. MODELLEN

MODEL E VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij, meerderheidsdeelneming									
Statutaire Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2022	Exploitatieresultaat 2022	Omzet 2022	Valt onder BW 2 artikel 403	Deelnamepercentage	Consolidatie
SCOD	Stichting	Dordrecht	4	1.695.456	- 5.329	- 4.966	Nee	Volledige zeggenschap	Ja
Hans Petri	Stichting	Dordrecht	4	1.857.409	- 50.010	4.367.634	Nee	Volledige zeggenschap	Ja
FBD	B.V.	Dordrecht	4	- 32.070	56.288	1.123.622	Nee	100%	Nee

Verbonden partij, minderheidsdeelneming				
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Deelnamepercentage
Servicepunt Leren	Vereniging	Dordrecht	4	Lid bestuur
Administratiekantoor				
Breedband Drechtsteden	Stichting	Dordrecht	4	Lid ALV
Kien	Coöperatie	Dordrecht	4	15,5%, lid bestuur en ALV
SWV passend VO	Vereniging	Dordrecht	4	Lid ALV
SWV passend PO	Vereniging	Dordrecht	4	Lid ALV
Arcade	Vereniging	Dordrecht	4	Lid ALV

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag				
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Deelnamepercentage
Niet van toepassing				

MODEL G VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Subsidie waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt			
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Vrijroosteren leraren PO	VRL19026	09-12-2019	Ja
Regionale aanpak lerarentekort PO	RAL20025	30-04/27-07-2020	Ja
Lerarenbeurs 2021-2022 VO	divers	divers	Ja
Lerarenbeurs 2021-2022 PO	divers	divers	Ja
Inhaal-/ondersteuning PO	IOP2-30582-PO	16-10-2020	Ja (*)
Doorstroom PO-VO	DPOVO20128	29-10-2020	Ja
Pilot praktijkgericht GL/TL	GLTL20170	30-11-2020	Nee
Schoolkracht PO	SK20-12AU	15-04-2021	Ja
Onnodig zittenblijven VO	VOZ21073	21-05-2021	Ja
Doorstroom vmbo-havo	DHAVO21060	26-07-2021	Nee
Doorstroom PO-VO	DPOVO21229	29-07-2021	Ja
Lerarenbeurs 2022-2023 VO	divers	divers	Nee
Lerarenbeurs 2022-2023 PO	divers	divers	Nee
Heterogene brugklassen	SHB22045	29-06-2022	Nee
Doorstroom vmbo-mbo	DMBO22005	05-07-2022	Nee
Doorstroom PO-VO	DPOVO22215	28-07-2022	Nee
Regionale aanpak lerarentekort PO	RAL220052	25-08-2022	Nee
Verbetering basisvaardigheden	VBV22-PO-2098	11-10-2022	Nee
Capaciteitentesten	CAP22-2-30582	07-11-2022	Nee

De projecten pilot praktijkgericht GL/TL (GLTL20170), doorstroom vmbo-havo (DHAVO21060), heterogene brugklassen (SHB22045) en doorstroom vmbo-mbo (DMBO22005) lopen conform planning door tot in 2023. Ook de lerarenbeurzen VO en PO voor het schooljaar 2022-2023 lopen door tot in 2023. De projecten doorstroom PO-VO (DPOVO22215) en verbetering basisvaardigheden (VBV22-PO-2098) zijn gestart in 2023. De subsidie capaciteitentesten kon in 2022 niet meer worden gebruikt.

H3O is namens verschillende schoolbesturen in het PO penvoerder voor de projecten regionale aanpak lerarentekort (RAL20025 doorlopend tot en met 2022 en RAL220052 vanaf 2023). Om deze reden worden deze projecten volledig via de balans van H3O verantwoord en niet via de exploitatie van H3O. Alleen de subsidies die vanuit deze projecten aan H3O zelf zijn toegekend, worden in de staat van baten en lasten van H3O verwerkt. Voor de regionale aanpak lerarentekort in het VO ontvangt H3O de subsidies van de regionale penvoerder, waardoor deze niet zijn opgenomen in het bovenstaande overzicht, maar wel in de exploitatie van H3O.

Voor de inhaal- en ondersteuningsprogramma's zijn in 2021 verschillende subsidies ontvangen bij zowel het VO, het PO als de voorschoolse educatie. De subsidie in het PO IOP2-30582-PO kon bij een van de basisscholen voor € 35.100 niet worden gebruikt, reden waarom in de jaarrekening in 2021 was opgenomen dat dit bedrag moest worden terugbetaald aan OCW. Uit de medio 2022 van OCW ontvangen afrekening bleek dat op H3O-niveau voor alle basisscholen samen wel aan de voorwaarden was voldaan, waardoor dit bedrag in 2022 alsnog als bate is genomen (*).

G2A Subsidie die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar									
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen tm vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten tm vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Te verrekenen per 31 december verslagjaar
-	-	-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal			0	0	0	0	0	0	0

G2B Subsidie die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar									
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen tm vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten tm vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
Sterk Techniek Onderwijs	STO 19022	01-07-2019	1.823.887	994.458	753.539	240.919	413.643	410.162	244.400
Totaal			1.823.887	994.458	753.539	240.919	413.643	410.162	244.400

H₃O is namens verschillende schoolbesturen penvoerder voor het project Sterk Techniek Onderwijs STO19022. Om deze reden wordt dit project volledig via de balans van H₃O verantwoord en niet via de exploitatie van H₃O. Alleen de subsidies die vanuit dit project aan H₃O zelf zijn toegekend, worden in de staat van baten en lasten van H₃O verwerkt.

MODEL H WET NORMERING TOPINKOMENS

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op stichting H₃O van toepassing zijnde regelgeving: Regeling bezoldiging Topfunctionarissen OCW-sectoren. Vanaf 2016 worden de maxima hiervan gebaseerd op bezoldigingsklassen op basis van instellingskenmerken. Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor H₃O is € 183.000 (2021 € 177.000) gebaseerd op het WNT-maximum voor het onderwijs, klasse E en complexiteitspunten per criterium (6 complexiteitspunten voor 25 tot 75 mln euro gemiddelde totale baten per kalenderjaar, 3 complexiteitspunten voor 2.500 tot 10.000 gemiddeld aantal leerlingen en 5 complexiteitspunten voor 5 en meer onderwijssoorten of sectoren, totaal 14 complexiteitspunten).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	J. Ramaker
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte)	n.v.t.
(Fictieve) dienstbetrekking?	Nee
Individueel WNT-maximum	n.v.t.
Beloning	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
<i>Subtotaal</i>	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging 2022	0
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.
Gegevens 2021	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/07
Omvang dienstverband 2021 (in fte)	1,0
Individueel WNT-maximum	102.805
Beloning	94.838
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	13.586
Totaal bezoldiging 2021	108.424 (zie toelichting JR2021)

bedragen x € 1	D. van der Bijl	F. Cornet
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	183.000	183.000
Beloning	148.516	129.208
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	23.281	22.470
<i>Subtotaal</i>	171.797	151.678
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging 2022	171.797	151.678
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/3-31/12	1/4 – 31/12
Omvang dienstverband 2021 (in fte)	1,0	1,0
Individueel WNT-maximum	148.389	133.356
Beloning	112.986	86.460
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	18.744	16.467
Totaal bezoldiging 2021	131.730	102.927

De voormalige voorzitter College van Bestuur van stichting H³O, dhr. J. Ramaker, was in dienst tot en met 31 juli 2021. Per 1 maart 2021 is de nieuwe voorzitter College van Bestuur, dhr. D. van der Bijl, in dienst gekomen. Tevens is per 1 april 2021 een nieuw lid College van Bestuur, dhr. F. Cornet, gestart bij stichting H³O. De oorzaak van de overschrijding van het WNT-maximum over 2021 van dhr. Ramaker is de volledige uitbetaling van de vakantietoeslag over de periode 1 juni 2020 tot en met 31 juli 2021 in het kalenderjaar 2021. In de berekening van WNT-beloning moet immers de uitbetaalde en niet de gereserveerde vakantietoeslag worden meegenomen. De reservering vakantietoeslag van dhr. Ramaker over de periode juni tot en met december 2020 bedroeg € 5.980. Indien bij de berekening van de WNT-beloning wordt uitgegaan van de in 2021 gereserveerde vakantietoeslag, bedraagt de beloning van dhr. Ramaker over 2021 € 88.858 en de totale bezoldiging 2021 € 102.444. Op basis van deze toerekening is geen sprake van een overschrijding van het WNT-maximum van dhr. Ramaker in 2021 en dus ook niet van een onverschuldigde betaling.

Zowel de bestuurder als de Raad van Toezicht van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht bestaan qualitate qua uit de voorzitter College van Bestuur en Raad van Toezicht van stichting H³O. Stichting H³O ontvangt een vergoeding voor de inzet van de voorzitter College van Bestuur voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. Voor 2021 bedraagt deze vergoeding € 8.930 excl. BTW en voor 2022 € 9.235 excl. BTW voor een inzet van 0,1 fte. De voorzitter College van Bestuur is volledig in dienst bij stichting H³O en zijn beloning bij H³O is niet verhoogd voor zijn inzet voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	R.A. van der Wal	R. Brandwijk	N. Stolk
Functiegegevens	Voorzitter t/m 31-03-2021	Lid t/m 31-08-2021	Lid t/m 31-08-2021
Aanvang en einde functievervulling in 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	0	0	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0

Totaal bezoldiging 2022	0	0	0
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021			
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1 / 31-03	1-1 / 31-08	1-1 / 31-08
Individueel WNT-maximum	6.547	11.784	11.784
Beloning	2.625	4.667	4.650
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging 2021	2.625	4.667	4.650

bedragen x € 1	J.A.M. Warmels	A. Venus	C. van Randwijk
Functiegegevens	Lid t/m 31-08-2021	Lid t/m 31-03-2021, voorzitter per 01-04-2021	Lid per 01-01-2021
Aanvang en einde functievervulling in 2022	n.v.t.	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	n.v.t.	27.450	18.300
Beloning	0	10.500	7.000
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	0	10.500	7.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging 2022	0	10.500	7.000
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021			
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1 / 31-08	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	11.784	24.368	17.700
Beloning	4.667	9.263	7.000
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging 2021	4.667	9.263	7.000

bedragen x € 1	J. Klugkist	V. van Dorst	Ö. Ermek – Gümüş
Functiegegevens	Lid per 01-09-2021	Lid per 01-09-2021	Lid per 1-10-2021
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	18.300	18.300	18.300
Beloning	7.000	7.000	7.000
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0

<i>Subtotaal</i>	7.000	7.000	7.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging 2022	7.000	7.000	7.000
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021			
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-9 / 31-12	1-9 / 31-12	1-10 / 31-12
Individueel WNT-maximum	5.916	5.916	4.461
Beloning	2.333	2.333	1.750
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging 2021	2.333	2.333	1.750

Naast hun vergoeding van H³O ontvangen de leden van de Raad van Toezicht een vergoeding voor hun inzet bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. Deze vergoeding bedraagt voor 2022 € 1.050 excl. BTW voor de voorzitter en € 700 excl. BTW voor een lid.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

5 OVERIGE GEGEVENS

5.1. CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs

Nieuwland Parc 301-302
2952 DD Alblasserdam

T (078) 303 30 34
drechtsteden@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 81071442

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs te Dordrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het

Onderwijscontroleprotocol OCW 2022. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die

voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alblasserdam, 21 juni 2023

Van Ree Accountants

J. Berkouwer MSc RA

6. BIJLAGEN

BIJLAGE 1 – LEERLINGENAANTALLEN VO/PO/HP EN AANTAL GROEPEN PW/KO

<i>Aantal leerlingen</i>	1 okt. 2013	1 okt. 2014	1 okt. 2015	1 okt. 2016	1 okt. 2017	1 okt. 2018	1 okt. 2019	1 okt. 2020	1 okt. 2021	1 okt. 2022 (VO)/ 1 feb. 2022 (PO)
Voortgezet onderwijs										
HAVO/VWO	1.093	1.108	1.145	1.116	1.138	1.123	1.075	1.095	1.117	1.146
MAVO	769	774	772	797	751	785	811	777	808	761
VMBO-beroepsgericht	567	597	523	450	424	393	374	387	345	355
Totaal Insula College	2.429	2.479	2.440	2.363	2.313	2.301	2.260	2.259	2.270	2.262
<i>Mutatie</i>		+ 50	- 39	- 77	- 50	- 12	- 41	- 1	+ 15	- 8
Primair onderwijs										
De Horizon	245	239	231	230	240	231	233	218	218	224
Dr. H. Bavincsschool	298	333	333	343	339	322	337	344	334	347
Prinses Julianaschool	272	262	261	236	213	189	194	210	215	226
De Repelaer	304	276	263	260	268	285	275	264	253	266
De Fontein	244	244	234	251	261	269	258	263	249	259
De Regenboog	309	306	331	308	306	280	242	236	229	236
EBS Eden	141	170	175	182	184	199	201	193	209	218
Prins Bernhardschool	268	271	265	267	256	246	236	216	201	208
De Sterrekijker	350	362	380	412	434	444	435	428	431	443
Het Kristal	384	389	378	380	389	376	384	377	370	380
SBO De Toekomst	149	152	173	163	155	158	167	172	169	172
Totaal basisonderwijs	2.964	3.004	3.024	3.032	3.045	2.999	2.962	2.921	2.878	2.979
<i>Mutatie</i>		+ 40	+ 20	+ 8	+ 13	- 46	- 37	- 41	- 43	
Totaal H3O	5.393	5.483	5.464	5.395	5.358	5.300	5.222	5.180	5.148	5.241
<i>Mutatie</i>		+ 90	- 19	- 69	- 37	- 58	- 78	- 42	- 32	
Hans Petrischool	308	279	272	269	249	242	247	215	217	223
<i>Mutatie</i>		- 29	- 7	- 3	- 20	- 7	+ 5	- 32	+ 12	+ 6

Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn bij het VO geen vavo-leerlingen meegenomen (omdat deze elders onderwijs genieten). Vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging vanaf 2023 is de teldatum in het PO gewijzigd naar 1 februari.

<i>Aantal groepen</i>	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Peuteropvang	36	36	30	29	29	27	27	22	20	20
Kinderdagverblijven	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Buitenschoolse opvang	14	13	15	17	17	19	20	20	17	18

Elke groep bij de peuteropvang heeft maximaal 16 kindplaatsen. Vanaf 2018 heeft H3O enkel VE-groepen. De daling van het aantal groepen van 2019 naar 2020 is het gevolg van de verminderde bezetting waardoor enkele VE-groepen werden gesloten. Ultimo 2020 zijn de losse locaties (twee peuterspeelzalen en een BSO) afgestoten. Een groep in de buitenschoolse opvang heeft 20 kindplaatsen en bij de kinderdagopvang 16 kindplaatsen. H3O heeft kinderdagverblijven bij De Repelaer en sinds oktober 2021 bij het Kristal.

BIJLAGE 2 – STAAT VAN RESERVES

	31-12-2021	% van de baten 2021	Resultaat-bestemming	Mutaties reserves	31-12-2022	% van de baten 2022
H₃O						
Buffer H ₃ O	2.463.976	4,5 %	- 710.863	- 580.223	1.172.890	2,0 %
Financiering vaste activa H ₃ O	814.732	1,5 %	0	- 117.867	696.865	1,1 %
<i>subtotaal</i>	<i>3.278.708</i>	<i>6,0 %</i>	<i>- 710.863</i>	<i>- 698.090</i>	<i>1.869.755</i>	<i>3,1 %</i>
Primair onderwijs						
Financiering vaste activa PO	2.547.311	4,7 %	0	334.639	2.881.950	4,8 %
Voortgezet onderwijs						
Financiering vaste activa VO	2.394.291	4,4 %	0	363.451	2.757.742	4,6 %
<i>subtotaal H₃O</i>	<i>8.220.310</i>	<i>15,1 %</i>	<i>- 710.863</i>	<i>0</i>	<i>7.509.447</i>	<i>12,5 %</i>
Praktijkonderwijs Dordrecht						
Buffer praktijkonderwijs Dordrecht	429.800	0,8 %	4.405	23.318	457.523	0,7 %
Financiering vaste activa Hans Petri	551.190	1,0 %	0	- 23.318	527.872	0,9 %
<i>subtotaal</i>	<i>980.990</i>	<i>1,8 %</i>	<i>4.405</i>	<i>0</i>	<i>985.395</i>	<i>1,6 %</i>
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	9.201.300	16,9 %	- 706.458	0	8.494.842	14,1 %
Primair onderwijs						
Flexibele bapo	30.655	0,1 %	2.090	0	32.745	0,0 %
Aanvullende bekostiging convenant	295.000	0,5 %	- 295.000	0	0	
Nationaal programma onderwijs	678.847	1,2 %	780.319	0	1.459.166	2,4 %
Kwaliteitsverbetering PO	400.000	0,7 %	380.000	0	780.000	1,3 %
Privaat kapitaal overschrijdingsregeling	578.638	1,1 %	0	0	578.638	1,0 %
<i>Subtotaal</i>	<i>1.983.140</i>	<i>3,6 %</i>	<i>867.409</i>	<i>0</i>	<i>2.850.549</i>	<i>4,7 %</i>
Voortgezet onderwijs						
Flexibele bapo	23.430	0,1 %	- 22.980	0	450	0,0 %
Aanvullende bekostiging convenant	225.829	0,4 %	- 53.238	0	172.591	0,3 %
Nationaal programma onderwijs VO	1.280.448	2,3 %	- 111.964	0	1.168.464	1,9 %
Kwaliteitsverbetering Insula College	1.030.000	1,9 %	- 65.000	0	965.000	1,6 %
<i>subtotaal</i>	<i>2.559.707</i>	<i>4,7 %</i>	<i>- 253.182</i>	<i>0</i>	<i>2.306.525</i>	<i>3,8 %</i>
Peuterwerk / Kinderopvang						
Privaat kapitaal	879.878	1,6 %	63.291	0	943.169	1,6 %
<i>subtotaal H₃O</i>	<i>5.422.725</i>	<i>9,9 %</i>	<i>677.518</i>	<i>0</i>	<i>6.100.243</i>	<i>10,1 %</i>
SCOD						
Privaat kapitaal	1.700.785	3,1 %	- 5.329	0	1.695.456	2,8 %
Praktijkonderwijs Dordrecht						
Flexibele bapo	12.240	0,1 %	- 6.840	0	5.400	0,0 %
Aanvullende bekostiging convenant	22.402	0,1 %	2.435	0	24.837	0,1 %
Inzet ESF/SZW-middelen	891.787	1,5 %	- 50.010	0	841.777	1,4 %

<i>subtotaal</i>	926.429	1,7 %	- 54.415	0	872.014	1,5 %
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	8.049.939	14,7 %	617.774	0	8.667.713	14,4 %
TOTAAL GENERAAL RESERVES	17.251.239	31,6 %	- 88.684	0	17.162.555	28,5 %

De resultaatbestemming is toegelicht in paragraaf 4.1.

Tot en met 2006 werd in de toelichting op de algemene reserve binnen het eigen vermogen niet ingegaan op de voor de financiering van materiële vaste activa benodigde middelen, maar op de ontwikkeling van het saldo van de resultaten van de sectoren (gecorrigeerd voor mutaties bij de bestemmingsreserves). Indien deze wijze van toelichting zou zijn gehandhaafd, zou de enkelvoudige algemene reserve voor H₃O als volgt zijn opgebouwd:

	31-12-2021	% van de baten 2021	Resultaat- bestemming	Mutatie reserves	31-12-2022	% van de baten 2022
Primair onderwijs	3.773.088	6,9 %	- 1.132.917	0	2.640.171	4,4 %
Voortgezet onderwijs	4.447.222	8,2 %	552.454	0	4.999.676	8,3 %
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	8.220.310	15,1 %	- 580.463	0	7.639.847	12,7 %

BIJLAGE 3 – VERKLARENDE LIJST VAN AFKORTINGEN

AVG	-	algemene verordening gegevensbescherming
BAPO	-	bevordering arbeidsparticipatie ouderen
BSO	-	buitenschoolse opvang
BTW	-	belasting toegevoegde waarde
BW	-	burgerlijk wetboek
CAO	-	collectieve arbeidsovereenkomst
CVB	-	college van bestuur
FBD	-	facilitair bedrijf Dordrecht
GGD	-	gemeentelijke gezondheidsdienst
GL	-	gemengde leerweg
GPL	-	gemiddelde personeelslast
HAVO	-	hoger algemeen voortgezet onderwijs
HP	-	Hans Petrischool
ICT	-	informatie- en communicatietechnologie
I&B	-	programmagroep ICT en bedrijfsvoering
IHP	-	integraal huisvestingsplan
IKC	-	integraal kindcentra
IPB	-	integraal personeelsbeleid
IVA	-	inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten
K&O	-	programmagroep kwaliteit en onderwijs
KDV	-	kinderdagverblijf
LWOO	-	leerwegondersteunend onderwijs
MAVO	-	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
MFA	-	multi functionele accommodatie
MWC	-	programmagroep medewerkers, waardering en communicatie
NPO	-	nationaal programma onderwijs
OAB	-	onderwijsachterstandenbeleid
OCW	-	onderwijs, cultuur en wetenschap
OOP	-	onderwijsondersteunend personeel
OP	-	onderwijsgevend personeel
POP	-	persoonlijk ontwikkelingsplan
PO	-	primair onderwijs
PW/KO-	-	peuterwerk en kinderopvang
RVT	-	raad van toezicht
SBO	-	speciaal basisonderwijs
SCOD	-	stichting steun christelijk onderwijs Dordrecht
SDL	-	stedelijk dalton lyceum Dordrecht
SO	-	speciaal basisonderwijs
SZW	-	sociale zaken en werkgelegenheid
SWV	-	samenwerkingsverband passend onderwijs
TMO	-	tussen de middag opvang
VAVO	-	voortgezet algemeen volwassenen onderwijs
VMBO	-	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VO	-	voortgezet onderwijs
VPB	-	vennootschapsbelasting
VSV	-	voortijdig schoolverlaten
VE	-	voorschoolse educatie
VSO	-	voortgezet speciaal onderwijs
VWO	-	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WGA	-	regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
WNT	-	wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi)publieke sector
W&T	-	wetenschap & techniek
WOZ	-	wet waardering onroerende zaken